

Dit deden we in 2023*

***Stedelijk
Museum
Schiedam**

Voorwoord

Pas anderhalf jaar geleden opende Stedelijk Museum Schiedam na een grondige verbouwing. Het jaar 2023 is daarmee het eerste jaar dat het museum een heel kalenderjaar open was. En we kunnen gerust zeggen: Stedelijk Museum Schiedam straalt als nooit tevoren!

We luidden 2023 in met de 'staart' van twee prachtige tentoonstellingen. Narges Mohammadi's *Onzichtbare Handen. Een ode aan de thuiszorghulp*, waarvoor Mohammadi onderzoek deed naar Schiedam en in het bijzonder de thuiszorgmedewerkers van de stad. Met als resultaat niet alleen een prachtig werk; we zetten ook de dienstbodes van vroeger en de thuiszorgmedewerkers van nu in het zonnetje. De tentoonstelling *Spirituele Urgentie* in het kader van de programmalijs nieuwe kunst, liep nog tot april door, met enkele bijzondere uitverkochte evenementen, waaronder een heus *The TittyMag festival* en een iftar maaltijd. We maakten ook een eigen Gouden Boekje voor Schiedam: *Chloé en de boefjes reizen door de tijd*, geschreven door Parham Rahimzadeh en geïllustreerd door Jan Lieferring. Dankzij enkele lokale fondsen mochten we het boekje uitdelen en voorlezen aan alle leerlingen van groep vier in Schiedam. We bleven uiteraard ook onze Cobra-collectie trouw. In de tentoonstelling *De reizen van Rooskens* ontdekten we het continent Afrika, IJsland, Groenland en Italië door de ogen van de reislustige kunstenaar. Tegelijkertijd opende Femmy Ottens oogstrelende solo *We Once Were One*, die niet alleen heel veel publiek trok, maar door de Volkskrant ook nog eens werd uitgeroepen tot de beste tentoonstelling van 2023. Met Frieda Hunziker, acht hedendaagse kunstenaars en zes jonge Schiedammers met Curaçaose roots 'vlogen' we naar het zonovergoten Curaçao. Om daarna in *Ekstasis* te raken van zinnenprikkende licht-, kinetische en geluidsinstallaties van toen en nu. Met een vier sterren recensie in NRC Handelsblad en een uitverkocht *Ekstasis LIVE* festival inclusief spectaculaire laserperformance in de kapel als kers op de taart.

Na jaren wachten was het eindelijk ook tijd voor Anne Wenzels 'take-over' van het museum, nadat zij in 2019 de legendarische bokswedstrijd met toenmalig directeur Deirdre Carasso won. Tegelijk maakten de jongeren van de Schiedamse YETS Foundation samen met kunstcollectief J&B hun allereerste kunstwerk ooit in onze Stadsgalerij. Via een podcast-serie over het heksenverleden van Schiedam verdiepten we ons in een onbekend stukje geschiedenis van onze geweldige, maar ook woelige stad. Als klap op de vuurpijl openden we een 'blockbuster' over Yayoi Kusama's Nederlandse (en Schiedamse) jaren. Met al die prachtige tentoonstellingen en programma's trokken we niet alleen heel veel publiek, daarbinnen steeg het aantal leerlingen uit basis-, voortgezet en hoger onderwijs ook stevig. Steeds meer kinderen en studenten (en hun docenten) gebruiken de tentoonstellingszalen, het Atelier of de Stadsgalerij als een

verlengstuk van het klaslokaal of buurthuis. En tot slot zorgden we ook dit jaar weer heel goed voor de prachtige collectie van de stad Schiedam. We mochten haar ook dit jaar weer versterken met bijzondere aanwinsten, waaronder prachtig en indringend werk van Levi van Veluw, Lotti van der Gaag, Tirzo Martha, Kinke Kooi, Nick Verstand en Susanne Khalil Yusef.

Achter de schermen voerde het museum jarenlang intensieve gesprekken met Stadsherstel Maassteden, de gemeente Schiedam, Fonds Schiedam Vlaardingen en het De Groot Fonds over de Monopole. Al jaren staat de voormalige bioscoop in een gemeentelijk monument aan de overzijde van het museum leeg. Betrokken partijen willen niets liever dan het gebouw nieuw leven inblazen, maar een renovatie bleek - onder andere door gestegen bouwkosten - niet zo eenvoudig. Dankzij de enorme inzet en financiële bijdrage van Fonds Schiedam Vlaardingen en het De Groot Fonds werden deze gesprekken eind 2023 eindelijk tot een positieve afronding gebracht. In 2024 zal de renovatie van de Monopole starten en hopelijk volgt de oplevering in april 2025, zodat het museum daar met hulp van een programmasubsidie in de grote zaal kan gaan programmeren met kunstinstallaties. Ik ben de fondsen daarvoor enorm dankbaar; en kijk daar zeer naar uit.

We kunnen met recht zeggen: in ons mooie museum is geen dag hetzelfde en maken we van kunst en geschiedenis een feestje. Ook in 2023 was er weer veel om te vieren, maar er waren helaas ook grote uitdagingen. Het jaar stond voor het museum namelijk ook in het teken van fors gestegen energiekosten als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de daaropvolgende inflatiecrisis. Omdat de structurele subsidie helaas niet reëel mee-indexeerde, staat het museum de komende jaren voor een financiële uitdaging. Ondanks onze culturele, maatschappelijke en economische impact is het financieel perspectief van Stedelijk Museum Schiedam en vrijwel alle culturele instellingen in Nederland daardoor helaas instabiel. Tegelijk zijn we meer gedreven dan ooit. Woelige tijden vragen om troost, creativiteit en verwondering, kritische reflectie en verdieping. Een fijne plek van schoonheid, geluk en bedrijvigheid. Van, voor en door heel veel mensen.

Op naar 2024!

Anne de Haij
Directeur Stedelijk Museum Schiedam

Inhoud

Voorwoord	3
1. Feiten en cijfers	9
2. Tentoonstellingen	13
3. Collectie	27
4. Educatie	33
5. Mijn Schiedam	45
6. Activiteiten en evenementen	59
7. Marketing en communicatie	65
8. Ondernemen en bedrijfsvoering	73
9. Organisatie	77
10. Financiën	78
11. Bijlagen	66
1. Activiteiten	80
2. Schenkingen, langdurig bruiklenen en aankopen	83
3. Uitgaande bruiklenen	87
4. Organisatie en nevenfuncties	91
5. Fondsen en sponsoring	93
12. Colofon	95

BLIJF ACHTER DE LIJN PLEASE STAY BEHIND THE LINE

1. Feiten en cijfers

Prestatie	2023	2022*
Aantal nieuwe tentoonstellingen van het museum	14	15
Waarvan online projecten dit jaar gestart	1	1
Waarvan tentoonstellingen door anderen	1	1
Aantal activiteiten in het museum	203	247
Aantal onderwijsgroepen	261	-
Aantal bezoekers in museum	64.937	47.894
Waarvan Schiedammers	19.260 / 30%	16.255 / 34%
Waarvan leerlingen, studenten en begeleiders	7280	3.504
Waarvan deelnemers publieksprogramma	10.163	7.743
Waarvan betalende bezoekers	48.340	30.559
Aantal geschonken objecten	40	42
Aantal aangekochte objecten	78	9
Aantal uitgeleende kunstwerken	130	146
Mediawaarde (excl. radio en tv en sociale media) / free publicity	€ 2,3 miljoen	€ 1,7 miljoen
Aantal medewerkers	24,9 fte / 29 medewerkers	23,5 fte / 26 medewerkers
Aantal vrijwilligers	37	38
Aantal vriendenlidmaatschappen	157	149
Eigen inkomsten	30,2%	31,7%

* 2022 was het museum geen volledig kalenderjaar geopend

2. Tentoonstellingen

Altijd te zien

Kunst in het trappenhuis (en op het plein)

Bij een rondgang door het gerenoveerde museum dat op 14 mei 2022 feestelijk heropende, zie je dat de trappenhuisen spectaculair zijn vernieuwd. Je kunt ook weer naar buiten kijken; de ramen zaten tot dusver verstopt in de muur.

Om dat binnenstromende daglicht te vieren, vroegen we zes hedendaagse kunstenaars om op deze mooie plek in het gebouw een werk achter te laten. De keuze viel op Joana Schneider, Timo Demollin, Jennifer Tee, Femmy Otten, Zoro Feigl en Iriée Zambélé samen met het duo Opperclaes. Van de laatste vier kunstenaars heeft het museum werk in de collectie, Schneider en Demollin maakten werk dat met de geschiedenis van Schiedam te maken heeft. Onno Poiesz' feestprikkers, die ter ere van de heropening van Stedelijk Museum Schiedam in mei 2022 tijdelijk op het plein waren geplaatst, zijn zo'n succes bij het publiek, dat het museum ze in 2023 besloot aan te kopen, zodat ze er nu definitief blijven staan.

Panorama Schiedam Stadsverhalen in miniatuur

In het *Panorama Schiedam* vertelt het Stedelijk Museum Schiedam de historische verhalen van de stad. Die gaan niet alleen over harde werkers, dromers en avonturiers, maar ook over helden, strategen en overlevers. Je ziet het allereerste huis, de molens en de flatgebouwen, en maakt kennis met het ruim 2.000 jaar oude paardje van Kethel. De presentatie is voor iedereen van jong tot oud. *Panorama Schiedam* is de eerste semi-permanente presentatie over de geschiedenis in het museum en in de stad. Dagelijks ontvangen we hier vele Schiedammers, schoolkinderen en dagjesmensen; en de bezoekers die voor een andere tentoonstelling naar Schiedam komen, nemen ook altijd meteen even een kijkje bij het *Panorama Schiedam*.

Leerlingen bezoeken tentoonstelling *Panorama Schiedam*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Tentoonstellingen in het museumgebouw

Narges Mohammadi

Onzichtbare handen. Een ode aan de thuiszorghulp

26 november 2022 t/m 10 april 2023

Het museum vroeg de kunstenaar Narges Mohammadi (1993) een nieuw ruimtevullend werk te maken voor een van de zolderzalen van het Sint Jacobs Gasthuis. Daarbij was de vraag of zij zich via haar werk wilde verhouden tot (de geschiedenis van) Schiedam. Ze koos ervoor om een kant van de stad te laten zien, die vaak onzichtbaar blijft. Een zomer lang werkte ze als invalkracht in de Schiedamse thuiszorg en trad daarmee in de voetsporen van haar eigen moeder. Haar ervaringen verwerkte ze in de installatie *Onzichtbare handen. Een ode aan de thuiszorghulp*. Onze conservator stadsgeschiedenis onderzocht op verzoek van Mohammadi tevens in hoeverre de voorgangers van de 'thuiszorgmedewerker', de dienstbodes, terug te vinden zijn in de archieven en geschiedenisboeken of dat zij ook onzichtbaar zijn gebleven. De dienstbodes die nog te traceren waren, kregen vervolgens ook een klein eerbetoon in de tentoonstelling en op de website van het museum.

Spirituele Urgentie

Open de deur naar andere realiteiten

26 november 2022 t/m 10 april 2023

Spiritualiteit is springlevend onder een nieuwe voorhoede van makers. Jonge, interdisciplinaire kunstenaars omarmen, vieren en verbeelden ieder op hun eigen manier nieuwe vormen van en de waarde van spiritualiteit. *Spirituele Urgentie* liet aan de hand van vier thema's zien waarom spiritualiteit voor jonge makers onmisbaar is bij hun artistieke en persoonlijke ontwikkeling, alsook bij het navigeren in de complexe wereld van nu. Te zien waren werken van jonge, actuele kunstenaars, onder wie Nick Verstand, Jennifer Tee, Memo Akten, Marlou Fernanda, Tim Wes, Shertise Solano en Asma Elbadawi. Ook creatieve producties zoals de samenwerking tussen Daily Paper en kunstenaar Alexandre Nitzsche en kledingmerk Mastoor maakten deel uit van de selectie. De werken werden getoond naast geestverwante kunstenaars uit de kunstgeschiedenis, zoals herman de vries, Wassily Kandinsky, Jacoba van Heemskerck en Charley Toorop. *Spirituele Urgentie* werd samengesteld door curator Eliza Bordeaux en een team van externe co-curatoren: Cathelijne Blok & Imaan van der Zwan (TittyMag), Qasim Arif (ILLM) en André Marques & Tim Wes (Together & Dedicated & (MuseumParX)). Deze tentoonstelling is onderdeel van de programmalijn Nieuwe Kunst. Deze experimentele lijn heeft als doel om onze blik op hedendaagse kunst te verbreden. Dit doen we onder meer door ruimte te maken voor samenwerkingen met (co-)curatoren van buiten de institutionele kunstsector, die veel eerder werkzaam zijn in de populaire cultuur en/of niet-westerse kunsttradities.

Stedelijk Museum Schiedam. Fotografie Loes van Duijvendijk

Zaaloeverzicht tentoonstelling *Onzichtbare Handen* van Narges Mohammadi. Fotografie: Lizzie van Zaanen

Zaaloverzicht tentoonstelling *Spirituele Urgentie*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

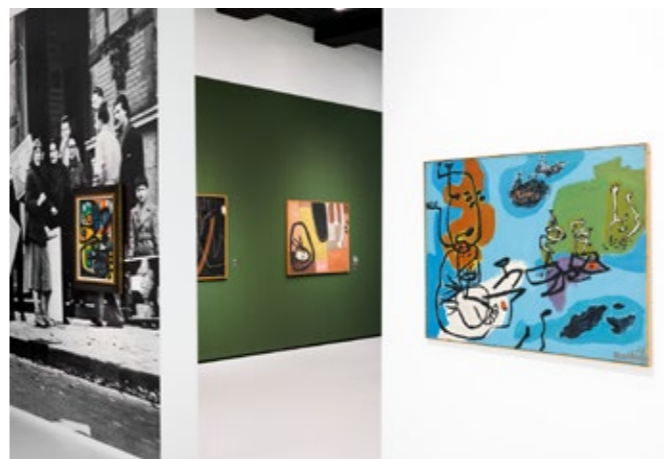

Zaaloverzicht tentoonstelling *We Once Were One*. Een solotentoonstelling van Femmy Otten. Fotografie: Gert Jan van Rooij

De reizen van Rooskens

28 januari t/m 25 juni 2023

Vier verschillende landen op het Afrikaanse continent, de uitgestrekte natuur van IJsland en Groenland en de warmte van het Italiaanse dorpje Rivello; de schilder Anton Rooskens (1906-1976) reisde tijdens zijn leven naar heel verschillende landen om inspiratie op te doen voor zijn werk. In *De reizen van Rooskens* zijn schilderijen, gouaches en foto's te zien die hij tijdens en geïnspireerd door zijn reizen maakte. Reizen is een belangrijk thema in de moderne kunst, omdat het staat voor vrijheid en kennismaken met nieuwe dingen. Maar tegenwoordig kijken we er ook anders tegenaan, zo liet deze tentoonstelling zien. Met de bril van nu zien we dat sommige kunstenaars met een exotiserende of stereotyperende bril naar andere landen en hun inwoners keken; en hen ook als zodanig in hun werk verbeeldden. Rooskens maakte deel uit van de kunstenaarsgroep Cobra, die van 1948 tot 1951 de kunstwereld opschudde met expressieve en kleurrijke schilderkunst. Kunstenaars vierden met hun werk de vrijheid. Ze lieten tradities achter zich om terug te gaan naar de oerbronnen van creativiteit: emotie, het onderbewuste en spontaniteit. Reizen, en in het bijzonder het idee van 'de ander', was een belangrijke bron van inspiratie voor de Cobra-kunstenaars. Het Stedelijk Museum Schiedam bouwt al sinds 1954 – toen nog maar weinig musea hedendaagse kunst verzamelden – aan een Cobra-collectie, die is uitgegroeid tot een van de belangrijkste in Nederland. Regelmatig organiseert het museum een tentoonstelling gewijd aan Cobra of daaraan gelieerde kunstenaars.

Zaaloverzicht tentoonstelling *De reizen van Rooskens*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

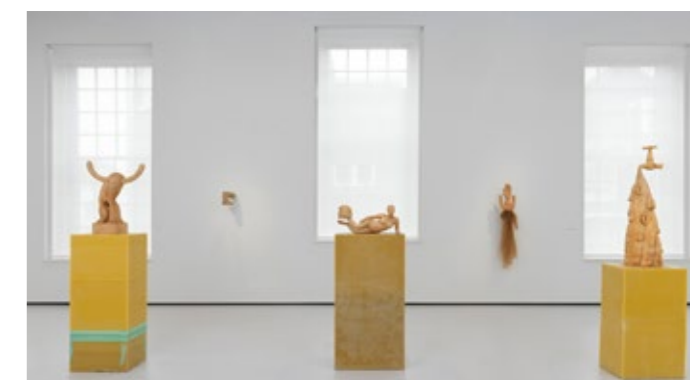
We Once Were One Solotentoonstelling van Femmy Otten

28 januari t/m 25 juni 2023

Het oeuvre van Femmy Otten (1981) is veelomvattend: ze tekent, schildert, maakt sculpturen en muurschilderingen en figureert in haar eigen performances. Haar werk gaat over thema's als lichamelijkeheid en de manier waarop emoties en herinneringen fysiek met ons versmelten en worden doorgegeven. In de kern vraagt Otten aandacht voor het –

vaak vrouwelijk – lichaam dat gewoon is en mag zijn. In de solotentoonstelling *We Once Were One* voerde de kunstenaar een ferm pleidooi voor kwetsbaarheid en intimiteit in een verharde en grillige tijd.

De tentoonstelling was ingericht als totaalinstallatie, waarin nieuwe werken werden gecombineerd met bestaand werk. *We Once Were One* verwijst naar de symbiotische verbintenis van geliefden en het verlies daarvan, en viert de verbondenheid met elkaar in al haar vormen. De schoonheid van samenzijn heeft in de coronacrisis en de verschillende lockdowns maatschappelijk een bittere bijmaak gekregen. 'Social distancing' maakte de ander tot een bedreiging: afstand werd als iets gezonds opgevat. Ook het maatschappelijke debat gaat meer en meer over verschillen tussen mensen dan over overeenkomsten. Er wordt een groeiende kloof gecreëerd in de samenleving tussen kansarm en kansrijk, individu en collectief. In haar solotentoonstelling in het Stedelijk Museum Schiedam weerklonk dan ook de stevige oproep om juist het allerpersoonlijkste voorop te stellen en kwetsbaar te durven zijn in een veranderlijke tijd die steeds verder verhardt. Otten stelde voor om te bezinnen op onze oorsprong, op wat ons verbindt en samenbrengt – op wat echt belangrijk is. Immers: ooit waren we één.

Zaaloverzicht tentoonstelling *We Once Were One*. Een solotentoonstelling van Femmy Otten. Fotografie: Gert Jan van Rooij

Frieda Hunziker Een vlucht naar Curaçao

29 april t/m 3 september 2023

Frieda Hunziker (1908-1966) was een Nederlandse expressionistische kunstenaar die een periode in Curaçao verbleef. In die tijd was het, zeker voor een vrouwelijke kunstenaar alleen, uitzonderlijk om lange tijd in het buitenland te werken. Eenmaal aangekomen is ze verwonderd door de warmte, de kleuren en de natuur en tekent ze dagelijks. Ook wordt ze er opgenomen door een kleine kring van Curaçaose kunstenaars, dichters en musici, die met elkaar bouwen aan een levendige eigen artistieke identiteit. Ze vindt er volop inspiratie; haar geabstraheerde figuratieve schilderijen uit de jaren kort na de oorlog maken plaats voor vrijer kleurrijk werk. Nog tot ver in de jaren vijftig werken de Curaçaose invloeden door in Hunzikers werk. In de jaren zestig verandert het kleurenpalet van Hunziker opnieuw en worden haar

Zaaloverzicht tentoonstelling *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao*. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

schilderijen donkerder en robuuster. Ze sluit daarmee aan bij het abstract-expressionistische werk van tijdgenoten als Karel Appel.

Hunzikers werk is op te vatten als een ode aan het eiland. Een liefdevol, maar ook een geromantiseerd beeld dat zich richt op de natuur en het klimaat, maar minder op de sociaal-maatschappelijke dimensie van het eiland. De blik van Hunziker verbeeldt daarom slechts een deel van de realiteit van Curaçao, een realiteit waarin kolonisatie nog steeds zijn doorwerking heeft. Het museum belichtte het verhaal van Frieda Hunziker daarom breder, kritisch en met de blik van nu. Hoe kijken huidige bewoners, of mensen die hun wortels op Curaçao hebben, naar het eiland? Op verschillende plekken in de tentoonstelling bevonden zich koptelefoons waarmee verhalen te beluisteren waren van verschillende personen uit Schiedam en omgeving die hun wortels op Curaçao hebben. Ook gaven hedendaagse kunstenaars hun visie op Curaçao met hun werk, namelijk: Serana Angelista, eveneens grafisch ontwerper van de tentoonstelling, David Bade, Carlos Blaaker, Eugenie Boon, Avantia Damberg, Tirzo Martha, Shertise Solano en Gilleam Trapenberg. In de tentoonstelling werd die ontbrekende sociaal-maatschappelijke dimensie in het werk van Hunziker juist wel verbeeld, zoals identiteitsvorming onder invloed van meerdere culturen, de vervuiling door olieraffinaderij Isla en de soms problematische invloed van het toerisme. Gezamenlijk toonden zij dat de waaier aan achtergronden en identiteiten Curaçao maakt tot de plek die het eiland vandaag de dag is.

belofte in en gaf Anne Wenzel – zoals beloofd – volledige vrijheid op een verdieping in een van de vleugels en volledige medewerking van het museumteam.

Carte Blanche (Fuck The Dictator) was dan ook geen reguliere tentoonstelling, maar veeleer een case study, waarin Anne Wenzel de gewonnen museale ruimte gebruikte om de rol van de kunstenaar en de autonomie van de kunst te onderzoeken. Dat deed zij samen met co-curator Selen Ansen. Wenzel vindt dat kunst steeds vaker ingezet wordt voor een politieke en sociaal-maatschappelijke agenda. Kunst wordt hierdoor slechts een illustratie van dit beleid en verliest aan kracht. *Carte Blanche (Fuck The Dictator)* gaat voor Wenzel over zowel het letterlijke als het figuurlijke gevecht tegen machtsstructuren en de noodzaak om die te bevragen en te doorbreken. *Carte Blanche (Fuck The Dictator)* toonde indrukwekkende, speciaal voor de gelegenheid nieuw ontwikkelde installaties, alsook ouder werk waaruit eenzelfde politiek engagement spreekt. Het hart was de Carte Blanche Ruimte: een levend archief, waarin visuele en tekstuele bronnen de verschillende stadia van *Carte Blanche (Fuck The Dictator)* lieten zien. Op het plein voor het museum plaatste Anne Wenzel tevens een grote keramische installatie die de bezoeker verwelkomde en liet zien dat hier een strijd om de kunst had plaatsgevonden.

Carte Blanche (Fuck The Dictator). Fotograaf: Peter Tjihuis

Zaaloverzicht tentoonstelling *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao*.

Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Carte Blanche (Fuck The Dictator)
Anne Wenzel in Stedelijk Museum Schiedam en
Boksschool De Jong

9 juli 2023 t/m 14 januari 2024

'Fuck The Dictator', dat stond op de boksmantel die beeldend kunstenaar Anne Wenzel droeg toen ze op 14 september 2019 de boksring instapte in Stedelijk Museum Schiedam. Haar uitdager: toenmalig museumdirecteur Deirdre Carasso. Wenzel versloeg Carasso en won carte blanche in het museum. Huidig museumdirecteur Anne de Haij loste de

Carte Blanche (Fuck The Dictator). Fotograaf: Peter Tjihuis

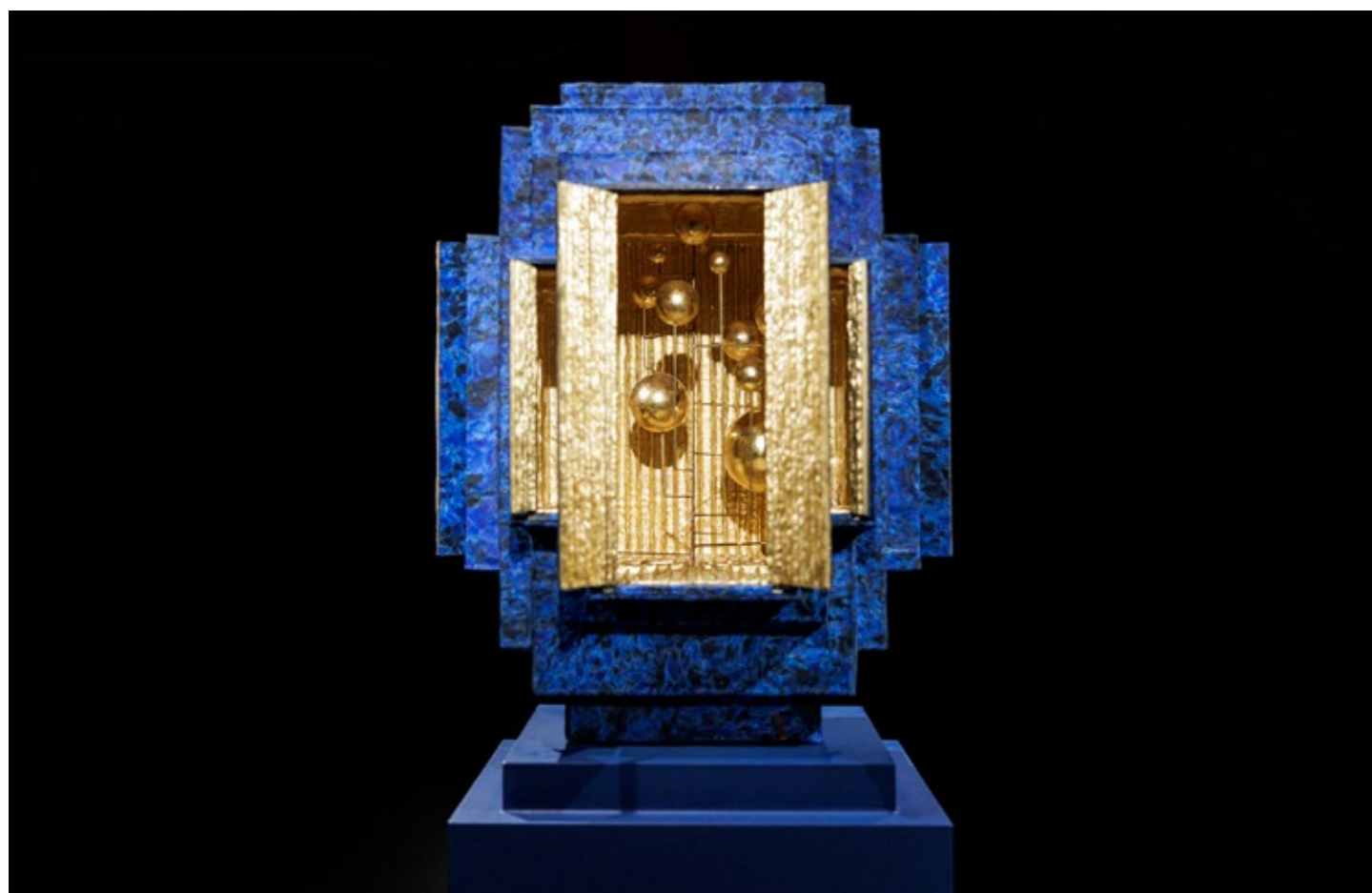
Ekstasis
Een universum van licht en geluid

15 juli 2023 t/m 14 januari 2024

Van zinsbegoochelende installaties tot subtiel schaduwspel: *Ekstasis* veranderde twee etages van het museum in een luthof voor de zintuigen. De tentoonstelling werd samengesteld door kunsthistoricus en curator Sanneke Huisman en hedendaags kunstenaar Nick Verstand, en liet werk zien van onder meer Heleen Blanken, Casimir Geelhoed, Mariska de Groot, Nazif Lopulissa, Jan van Munster, Anni Nöps, Jan Schoonhoven en Nick Verstand. Licht en geluid spelen een belangrijke rol in de gepresenteerde werken en installaties. De ervaringskunst die ontstaat met deze ontastbare 'materialen', roept in een oogwenk nieuwe beelden en werelden op. De kunstenaars gebruiken

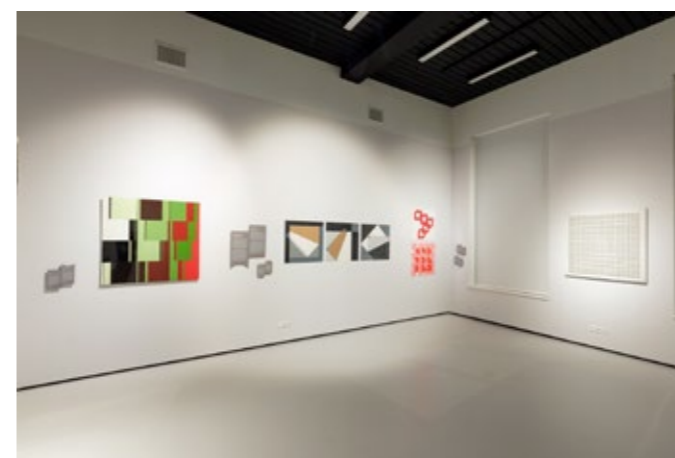
Zaaloverzicht tentoonstelling *Ekstasis. Een universum van licht en geluid*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Levi van Veluw, *Planetary Chapel*, 2021. Polymeer klei, bladgoud en messing mechaniek.

daarnaast de nieuwste technieken. *Ekstasis* liet zien dat computers, lasers en algoritmes net zo goed onderdeel zijn van het artistieke gereedschap anno nu. In de tentoonstelling werden deze nieuwste experimenten naast werken uit de museumcollectie geplaatst, veelal uit de jaren 1960 en 1970. In deze jaren zetten kunstenaars de kunstwereld op eenzelfde manier op zijn kop. Ook zij experimenteerden met nieuwe media en technieken als licht en computers. De kunstenaars van toen en nu toverden het museum samen om tot een plek waar het lichaam in beweging komt en de geest een andere realiteit betreedt.

Deze tentoonstelling was onderdeel van de programmalijs Nieuwe Kunst. Deze programmalijs heeft als doel om onze blik op hedendaagse kunst te verbreden. Dit doen we onder meer door ruimte te maken voor een ander type kunstenaars en samenwerkingen met (co-)curatoren van buiten de institutionele kunstsector.

Zaaloverzicht tentoonstelling *Ekstasis. Een universum van licht en geluid*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Levi van Veluw *Planetary Chapel*

23 september 2023 t/m 27 maart 2024

Het Stedelijk Museum Schiedam heeft het kunstwerk *Planetary Chapel* (2021) van Levi van Veluw in juni 2023 aangekocht voor de collectie. De aankoop is volledig mogelijk gemaakt vanuit de subsidieregeling collectieprogramma's van het Mondriaan Fonds. Het museum presenteert *Planetary Chapel* vanaf september 2023 in een speciaal daarvoor ingerichte blauwe, verstilde ruimte. 'Een verstilde en magische ervaring', aldus museumdirecteur Anne de Haij over *Planetary Chapel*. 'Die deel je het liefst met zoveel mogelijk mensen'. Het werk, gemaakt van polymeerleer en bladgoud en met een mechaniek van messing, is volledig handgemaakt door de kunstenaar. Het blauw gemarmerde werk van ongeveer 70 centimeter hoog is gesloten al prachtig om te zien, maar het echte spektakel begint als de deurtjes open gaan. In het kunstwerk bevindt zich een subtiel bewegend tafereel van ronddraaiende bollen die doen denken aan een gouden planetarium. De delicate binnenkant is geïnspireerd op

Salomons tempel, een van de vroegste religieuze tempels en volgens de verhalen compleet bekleed met goud. Van Veluw vermengt hier zijn interesse in wetenschap met persoonlijke herinneringen uit zijn religieuze jeugd en zijn fascinatie voor het waarom en hoe religie zich bedient van rituele objecten die bij gelovigen welhaast een spirituele ervaring kunnen oproepen.

Dagelijks op gezette tijden konden bezoekers aansluiten bij een zogenaamde 'stille performance' van enkele minuten, waarbij *Planetary Chapel* van dichtbij ervaren kon worden en waarbij sommige bezoekers een spirituele ervaring hebben beleefd.

Zaaloverzicht tentoonstelling Levi van Veluw. *Planetary Chapel*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Yayoi Kusama De Nederlandse jaren 1965-1970

23 september 2023 t/m 17 maart 2024

Nog niet eerder is er een tentoonstelling gewijd aan de Nederlandse jaren van de Japanse kunstenaar Yayoi Kusama; een van de beroemdste en meest getoonde internationale sterren uit de kunstwereld. Stedelijk Museum Schiedam presenteert werken die ze maakte tijdens verschillende periodes waarin ze in Nederland woonde en werkte, zoals haar vroege sculpturen, schilderijen en installaties. Daarnaast was er een schat aan nooit eerder getoonde foto's en filmopnamen te zien van de vele happenings en enkele modeshows die ze in Nederland uitvoerde. Bijzonder waren de vele werken uit privécollecties, vaak door Kusama geschonken aan bevriende kunstenaars en schrijvers, die in enkele gevallen nog nooit eerder in een museum waren getoond. *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970* schetst een verrassend nieuw beeld van een zelfbewuste jonge Kusama, die in het Nederland van provo, happenings en jeugdcultuur de basis legt voor haar wereldveroverende artistieke oeuvre.

Directe aanleiding voor de tentoonstelling is de geruchtmakende performance die Kusama in 1967 in de kapel van het Stedelijk Museum Schiedam uitvoerde, waarbij ze het naakte lichaam van de bekende kunstenaar Jan

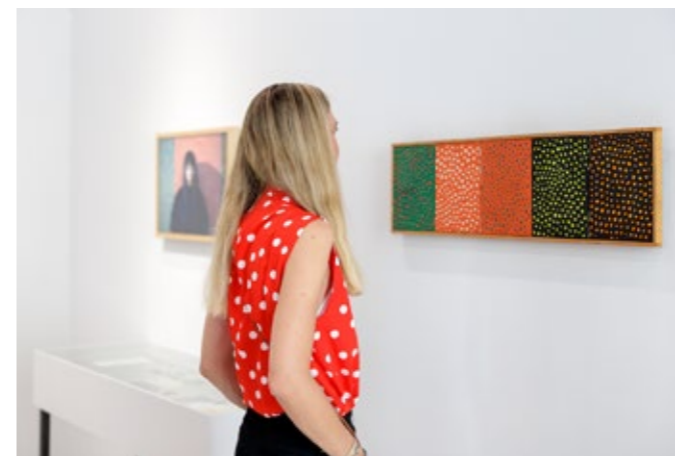
Zaaloverzicht tentoonstelling Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Florian Braakman, Julia Gat en Bram Petraeus in de tentoonstelling Stipendium Schiedams Water. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Schoonhoven beschilderde met stippen. In de tentoonstelling kreeg de rol van Yayoi Kusama als pionier en cultheldin in de jaren zestig ruim baan. In het voortraject deed het museum nieuw onderzoek, gebaseerd op de vele foto's van Nederlandse fotografen, kunstwerken in Nederlandse privécollecties, artikelen in Nederlandse kranten en gesprekken met ooggetuigen van haar happenings. Zo was Kusama's spoor van activiteiten in Den Haag, Delft, Amsterdam en Schiedam – poserend in installaties, op straat, in haar atelier en tijdens happenings en modeshows – terug te zien in de tentoonstelling. *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970* is samengesteld door Stedelijk Museum Schiedam in nauwe samenwerking met Tijs Visser, directeur en oprichter van het O-INSTITUTE, die al jarenlang onderzoek doet naar Kusama's Nederlandse jaren.

Bij de tentoonstelling verscheen de publicatie *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970*. Deze publicatie beschrijft de vormende, maar onderbelichte Nederlandse periode van Yayoi Kusama aan de hand van essays van verschillende kunstspecialisten, talloze niet eerder gepubliceerde foto's, berichtgeving uit kranten en persoonlijke herinneringen van ooggetuigen, van Phil Bloom tot Henk Peeters. Het boek (29,95 euro), een uitgave van nai010 uitgevers, wordt verkocht in onze museumwinkel.

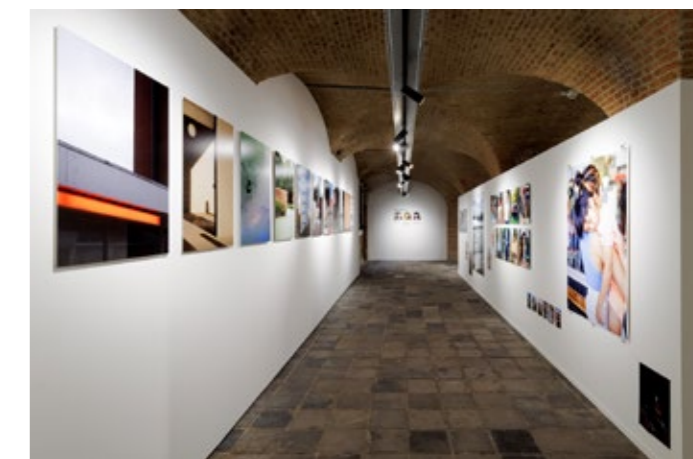
Zaaloverzicht tentoonstelling Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Presentaties in de Stadsgalerij

Stipendium Schiedams Water 2022
Drie winnaars van de fototentoonstelling:
Julia Gat, Florian Braakman en Bram Petraeus
 14 januari t/m 16 april 2023

Het *Stipendium Schiedams Water* bestaat sinds 2020 en is een initiatief van Cultureel Forum Schiedam. Het is een jaarlijkse prijs die drie fotografen in staat stelt om de sociale transitie van Schiedam te verbeelden. In 2022 is deze gewonnen door Julia Gat, Florian Braakman en Bram Petraeus. In 2023 werd voor het eerst het werk van de winnaars gepresenteerd in een tentoonstelling in onze Stadsgalerij.

De opdracht aan de fotografen was – behalve het onderwerp sociale transitie – verder helemaal vrij van vorm. De drie fotografen mogen naar eigen inzicht een fotografisch verhaal maken over veranderingen die zij waarnemen in de stad. Ondanks de verscheidenheid in ontwikkelingen die zij verbeelden, is er elk jaar weer een gemene deler. Bij de winnaars van 2022 ging het werk bij alle drie de fotografen over diversiteit, verbinden, wortelen, beeldvorming, trots, bewustwording en kracht. Soms gezien vanuit een persoonlijk perspectief op verandering, om zo een deur te openen naar bredere maatschappelijke transitie. Met deze tentoonstelling leerden bezoekers van het museum via het werk van de fotografen Schiedam (beter) kennen.

Zaaloverzicht tentoonstelling Stipendium Schiedams Water. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Hend'i mundu / Mens van de aarde

29 april t/m 1 oktober 2023

De tentoonstelling *Hend'i mundu / Mens van de aarde* is ontstaan naar aanleiding van de tentoonstelling *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao*. In deze tentoonstelling vertellen Crystal, Ebony, Keenan, Rován, Sarah-Lee en Yeltsiny, zes jongvolwassenen met Curaçaose roots wonend in Schiedam en omstreken, verhalen over hun persoonlijke band met het eiland. Wat betekent Curaçao voor jou? Welke rol speelt familie? Wat betekent rijkdom? Hoe geef je vorm aan je identiteit? Op deze zoektocht zijn zij bijgestaan door gastcuratoren Melisa Cijntje en Melany Evora en kunstenaar Tarona.

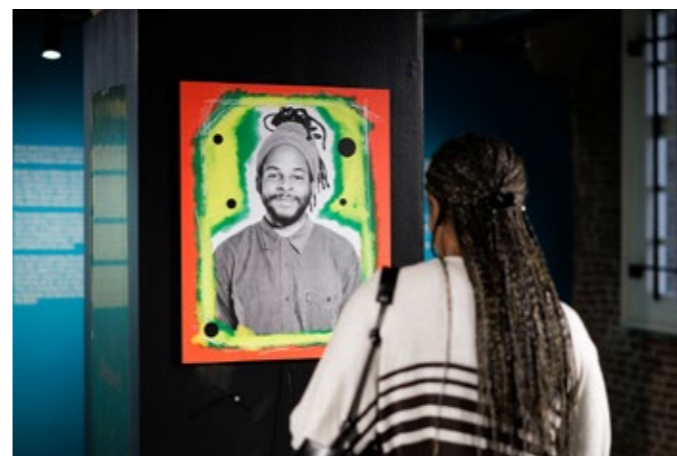
Na de opening op 29 april 2023 is deze tentoonstelling nog gegroeid. De zes deelnemers hebben allemaal hun verhaal verder kracht bijgezet; van spoken word tot journalistiek onderzoek, van zelfportretten tot een kerstdiner in de zomer. Alle zes hadden ze een eigen verhaal te delen: als Schiedammers, Rotterdammers en als (kind van) Curaçaoënaars. Bovenal voelen ze zich allemaal een 'Mens van de aarde'.

Beeldend kunstenaar Tarona, ook verantwoordelijk voor de vormgeving van de tentoonstelling, maakte gedurende het proces portretten van het zestal. Deze kregen een centrale

Zaaloverzicht tentoonstelling *Hend'i Mundu / Mens van de aarde*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

plek in de tentoonstelling. Bij ieder portret was een verhaal te beluisteren. Het verbindende element in de tentoonstelling was water, dat de tussenwereld verbeeldt tussen Curaçao en Schiedam.

Bezoeker tentoonstelling *Hend'i Mundu / Mens van de aarde*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Als je goed kijkt zie je overal beelden en stickers op straat. Samen met J&B hebben de YETS-jongeren een beeldarchief gemaakt van allerlei straatuitingen. Soms met een commerciële, dan weer een politieke of territoriale betekenis. Welke stickers spreken hen aan of roepen iets bij hen op? Wat leeft bij de jongeren van Schiedam? Workshops van de YETS-jongeren met J&B vormden de inspiratie voor de muurschilderingen in de tentoonstelling. De jongeren maakten op basis van hun interesses een selectie van alles wat zij op straat tegenkwamen. Met beelden uit deze workshops hebben de jongeren met J&B een wandvullende compositie gemaakt. Melvin, coach bij YETS Foundation: "We grijpen deze kans om samen iets moois te maken. Ik ben trots op dit team, want niet iedereen kan zo jong al een tentoonstelling maken in een museum."

Straatschat J&B x YETS Foundation

25 oktober 2023 t/m 14 januari 2024

De tentoonstelling *Straatschat* was een bijzondere samenwerking tussen twintig Schiedamse jongeren, hun coaches vanuit YETS Foundation en het Rotterdams kunstenaarscollectief J&B (Jacob van der Zwan & Bert Frings).

In het kader van het co-creatieprogramma *Mijn Schiedam* hebben J&B in nauwe samenwerking met de YETS-jongeren hún verhaal van de straat onderzocht. Graffiti, stickers en andere symbolen die zij vonden, zijn gebruikt om sjablonen te maken. Resultaat van deze samenwerking waren twee grote muurschilderingen die de straatbeleving van de YETS-jongeren tonen in de beeldtaal van J&B.

Zaaloverzicht tentoonstelling *Straatschat*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Zaaloverzicht tentoonstelling *Straatschat*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

3. Collectie

Het Stedelijk Museum Schiedam beheert een collectie van ruim 16.000 objecten. Ongeveer 9.000 daarvan behoren tot de verzameling historische objecten die de geschiedenis van de stad Schiedam representeren. De overige 7.000 objecten betreffen de collectie beeldende kunst. Het zijn kunstwerken van Nederlandse makers, overwegend gemaakt na 1945. De collectie is grotendeels eigendom van de gemeente Schiedam, aangevuld met objecten van particuliere bruikleengevers. Het museum draagt de zorg voor de collectie, het professionele beheer en behoud in een depot in Den Haag en de documentatie en presentatie ervan. De kosten hiervoor financiert het museum vanuit de basissubsidie, die de gemeente Schiedam verstrekt.

Restauratie en conservering

Verschillende werken zijn in 2023 behandeld en klaargemaakt voor presentatie in tentoonstellingen in het museum of in musea elders. Het museum liet onder meer het kunstwerk *Festival d'Amour* (1967) van Lotti van der Gaag behandelen, dat in 2022 uit particulier bezit was verworven. Ook andere nieuwe aanwinsten, waaronder twee schilderijen van Frieda Hunziker, ondergingen een lichte behandeling. Ten behoeve van de voorbereidingen van de tentoonstelling *Uit Armoede* zijn drie vaandels uit de historische collectie door een textielrestaurator behandeld. Ook is een start gemaakt met de restauratie van het werk *R70-71* van Jan Schoonhoven.

Verele Engels, Joline Wiebels en Anne de Haij staan voor het schilderij *Cacteeën I* van Frieda Hunziker ter gelegenheid van de schenking van diverse werken van Hunziker uit hun collecties op 22 augustus 2023. Foto: Aad Hoogendoorn

Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1974, olieverf op linnen, 93,0 x 66,0 cm

Uitbreiding van de collectie

Het museum heeft in 2023 dankzij een bijdrage van het Mondriaan Fonds de verzameling kunnen verrijken met 78 kunstwerken. Daarnaast ontving het museum 35 objecten uit schenkingen, zowel kunst als historische voorwerpen. Het museum verwerft nieuwe werken aan de hand van een collectiebeleid. Het verwerft kunstwerken, omdat zij een goede aanvulling of versterking op de bestaande collectie zijn, of omdat zij daar een heel nieuw 'verhaal' aan toevoegen. Het museum koopt bovendien met regelmaat werken aan die in tentoonstellingen in het museum te zien zijn of van kunstenaars die het al langere tijd volgt en mee samenwerkt.

In bijlage 2 staat een overzicht van alle werken die zijn verworven voor de collectie van Stedelijk Museum Schiedam. Hier geven we een kleine greep van enkele opvallende of bijzondere verwervingen. In het voorjaar organiseerde het museum een grote tentoonstelling over Frieda Hunziker, om deze onterecht 'vergeten' kunstenaar het podium te geven dat ze volgens ons verdiende. *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao* was vervolgens ook aanleiding om een aantal retrospectieve verwervingen van Frieda Hunziker te doen. Daaronder twee schilderijen, *Cacteeën I* (1952) en *Carnaval* (1958), die zijn aangekocht. Het betreft sleutelwerken uit Hunzikers oeuvre, en als tijdgenoten mooie aanvullingen op de

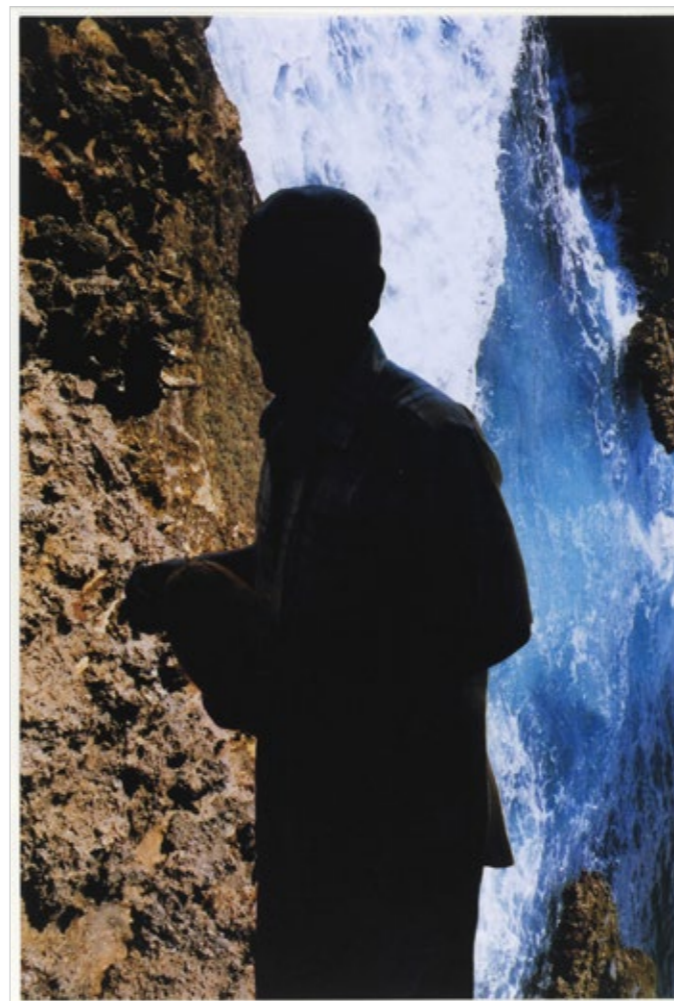

Lotti van der Gaag, *Festival der Liefde / Festival d'Amour*, 1967, olieverf en knopen op linnen, 92,0 x 67,5 cm

Shertise Solano, *Untitled*, 2020, collage op papier, 300,0 x 300,0 cm. In de tentoonstelling Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curacao. Foto: Aad Hoogendoorn.

deelcollectie Cobra-kunst van het museum. Uit schenkingen verwierf het museum aanvullend ook nog vijf tekeningen en een schilderij. Parallel aan deze retrospectieve verwervingen kocht het museum van alle negen hedendaagse kunstenaars die via hun werk reflecteerden op de tentoonstelling eveneens werk aan. Het betreft kunstenaars die leven en werken op Curaçao, of die er hun wortels hebben en in Nederland wonen. Dit is een opmaat naar nieuw collectioneringsbeleid waarin nadrukkelijk ook aandacht is voor kunst uit het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Serana Angelista, *Opa*, 2016, digitale collage, 60,0 x 40,0 cm

Gilleam Trapenberg, *New Suns (nr. 52)*, 2020, inktjetprint, 38,0 x 30,0 cm

Schenker Marcel Prins en Anne de Heij bij de overhandiging van de vijf foto's van Cor Stutvoet. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Ook voor onze Schiedam Collectie, waarvoor we kunstenaars vragen om nieuw werk te realiseren in relatie tot de stad, verwierven we dit jaar weer nieuwe werken. Naar aanleiding van het Mijn Schiedam programma *Samen oud, samen thuis*. *Ouderen van de Frankelandgroep verbeelden hun verhaal* volgde de verwerving van een serie portretten van bewoners van verzorgingshuis Frankenland, gemaakt door kunstenaar Pris Roos. Omdat de geportretteerden de portretten zo graag dicht bij zich hielden, besloten we enkele portretten in langdurig bruikleen te geven aan de ouderen. Kunstenaar Tarona maakte een serie fotoportretten van Schiedammers met wortels op Curacao, naar aanleiding van de Mijn Schiedam-tentoonstelling *Hend'i mundu*. Ook deze serie is aangekocht voor de collectie.

Pris Roos, Bep in groen, 2022, oliepastel op karton, 70,0 x 50,0 cm

Koos Buster en Nour Eddine Jarram werd gevraagd om zich, in aanloop naar de tentoonstelling *Uit Armoede* in 2024, te verdiepen in het thema armoede in de stad Schiedam. Ze spraken met Schiedammers die zelf in armoede leven en reflecteerden daarop in hun werk, dat we aankochten. De opdracht aan Koos Buster werd uitgeschreven in nauwe samenwerking met SCHUNCK in Heerlen.

De tentoonstelling *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970* leidde tot uitvoerig onderzoek naar de rol die het Stedelijk Museum Schiedam in de jaren 1960 speelde in de internationale kunstwereld. Het museum ontving ter

bekroning van het onderzoek een schenking van vijf foto's gemaakt door fotograaf Cor Stutvoet, waarop te zien is hoe Yayoi Kusama in 1967 een naakte Jan Schoonhoven beschilderde in de kapel van het museum.

De verzameling stadsgeschiedenis werd verrijkt met verschillende stadsgezichten, onder meer van de kunstenaars JJ. Scholten (1874-1944), zijn zoon J.H. Scholten (1914-1981) en Hendrik Fleurbaaij (1896-1975).

Hendrik Fleurbaaij

Onze collectie op reis

Stedelijk Museum Schiedam leent zijn werken ruimhartig uit aan collega-musea en andere culturele instellingen waar de omstandigheden voldoen aan de normen voor het tonen van onze collectie. Daarmee onderstrepen we het belang van (inter)nationaal bruikleenverkeer en het samenwerken binnen de Collectie Nederland. In totaal reisden 130 kunstwerken en historische voorwerpen in 2023 naar verschillende locaties. Een bijzondere bruikleen betrof vijf topstukken van Cobra-kunstenaars aan de Kunsthalle Mannheim. Nieuwe aanwinsten van onder meer Jennifer Tee en Kinke Kooi zijn uitgeleend ten behoeve van overzichtstentoonstellingen in respectievelijk Kunstinstituut Melly en het Fries Museum te Leeuwarden. Het bruikleen van werken uit de voormalige NOG collectie aan Klooster Zin is in 2023 herzien en een deel van de werken die er sinds 2021 in bruikleen waren is inmiddels retour.

Ook in Schiedam en omgeving waren werken te zien van het museum. Het beeld *Moeder met kind* (1975) van Piet van Stuivenberg, ooit te zien op de Grote Markt in Schiedam, kreeg een nieuwe plek in de openbare ruimte. Het museum gaf het in langdurig bruikleen aan de bibliotheek Schiedam. Het schilderij *Razzia* (1944) van Herman Seij maakte deel uit van een presentatie van Verhalenhuis Belvédère in het Depot Boijmans Van Beuningen.

In bijlage 3 staat een overzicht van alle uitgaande bruiklenen in 2023.

4. Educatie

Met educatie brengen we - via onderwijs of in de vrije tijd - onze collectie en tentoonstellingen naar een zo groot en divers mogelijke groep mensen, in het bijzonder kinderen. Stedelijk Museum Schiedam heeft van oudsher een stevige educatieve signatuur. Directeuren als Pierre Janssen en Hans Paalman zetten de deuren wagenwijd open voor het publiek dat niet 'ingevoerd was in de kunsten' en ontwikkelden een educatieve visie en instrumenten, waar het museum nog steeds mee werkt of naar handelt. Een mooi voorbeeld daarvan zijn de Kunstklassen, ontwikkeld door Janssen, die nog altijd in het museum plaatsvinden. Sinds de heropening van het museum na renovatie in mei 2022 is er hard gewerkt om zoveel mogelijk mensen weer via een educatief programma te betrekken bij het museum. En met succes. Scholen weten ons weer te vinden en onze activiteiten in de vakanties vinden gretig aftrek. In 2023 namen 7.280 kinderen en volwassenen deel aan onze educatieve programma's en maakten 3.000 kinderen (en/of hun verzorgers) gebruik van een Doeblad.

Primair onderwijs

Een bezoek aan het museum laat kinderen niet alleen kennismaken met kunst en geschiedenis, het creëert ook een nieuw referentiekader. We streven ernaar het museum als een vertrouwde plek te laten voelen, waar kinderen op hun eigen manier kunnen ontdekken en onderzoeken. In 2023 namen er 4.694 kinderen en volwassenen deel aan ons programma basisonderwijs. Zij volgden een van onze educatieve programma's voor het primair onderwijs:

- Museum in de klas (Punten pakken, lijntrekkers en vlakvuller voor groep 1&2)
- Museumgenieters (hele jaar door)
- Punten pakken (groep 1&2)
- Lijntrekkers & vlakvullers (groep 1&2)
- Ruimtevaarders (groep 3&4)
- Stapelgek (groep 5&6)
- Tekenaars! (Groep 3 t/m 8)
- Kunst Smaken (groep 7&8)
- Stadsverhalen in miniatuur (groep 3 t/m 6)
- *Panorama Schiedam* (groep 7&8)
- Een experimentele reis (kinderdagverblijf, groep 3 t/m 5 & buitenschoolse opvang)

Museum in de klas

Voor de kleutergroepen is het reizen naar het museum soms een logistische barrière. Daarom geven we ook twee museumlessen op school. De museumdocent geeft op twee verschillende dagen een les van 60 minuten in de klas. De eerste les heet 'Punten pakken', de tweede les is 'Lijntrekkers & vlakvullers'. Door de lessen kort na elkaar in te plannen, raken kinderen vertrouwd met de museumdocent, kunst en kunstenaars en ervaren ze hoe het is om vrijuit te denken en te doen.

Museumgenieters

Deze lessen kunnen bij alle tentoonstellingen gegeven worden. Het zijn lessen vol kunst kijken, vrij denken en zelf doen. Onder begeleiding van een professionele museumdocent bezoeken groepjes van maximaal vijftien leerlingen, een tentoonstelling aan de hand van opdrachten en filosofische gesprekken. In het Atelier werken de leerlingen aan een creatieve opdracht.

Punten pakken, Lijntrekkers & vlakvullers, Ruimtevaarders en Stapelgek

Deze programma's vormen samen een doorlopende leerlijn. Deze les is ontwikkeld door Wolf Brinkman. Volgens Brinkman hebben kinderen de geweldige gave om iets te creëren uit niets. Die gave komt voort uit verbeelding. Taal en meetkunde ziet Brinkman als gereedschappen die kinderen nodig hebben om te kunnen leren over concepten. In zijn lessen ligt de focus op het leren gebruiken van die gereedschappen om vanuit verbeelding te komen tot een creatief proces.

Tekenaars! (groep 3 t/m 8)

Tekenen, tekenen, tekenen: sommige kunstenaars doen niets liever. Kinderen trouwens vaak ook. We tekenen allemaal weleens, bewust of onbewust. Maar wat is tekenen eigenlijk? En waarom is tekenen zo belangrijk voor sommige kunstenaars? Deze nieuwe museumles is gebaseerd op de kunst en het plezier van tekenen.

Kunst Smaken (groep 7 en 8)

In deze museumles staat beleving centraal. Iedereen ervaart een kunstwerk op een andere manier, want: smaken verschillen. In deze interactieve les kijken kinderen naar kunst en zichzelf en leren zo ook over de ander. Met leuke opdrachten en gesprekken over de kunstwerken van tentoonstellingen die op dat moment in het museum te zien zijn. Waarom spreekt een kunstwerk je aan en een ander werk weer helemaal niet? Moet een kunstwerk mooi zijn? Welke functie heeft kunst?

Leerlingen tijdens het educatieve programma *Tekenaars!*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Leerlingen tijdens het educatieve programma *Tekenaars!*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Basisschoolleerlingen ontvangen het Gouden Boekje. Fotografie: Fred Ernst

Peuters van buitenschoolse opvang Komkids bezoeken het museum. Foto: Stedelijk Museum Schiedam

Geschiedenis: stadsverhalen in miniatuur en Panorama Schiedam

Sinds de heropening in 2022 hebben we voor groep 3 t/m 6 twee historische museumlessen bij de tentoonstelling *Panorama Schiedam*. Deze lessen zijn ontwikkeld in samenspraak met docenten van diverse Schiedamse basisscholen. Ze starten vanuit een bekend begrip: een schat. Een schat is iets van waarde, iets belangrijks. Omdat het heel oud is. Of uniek. Maar ook de ideeën en idealen van mensen, bijzondere gebeurtenissen of verhalen kunnen uniek en van waarde zijn. In deze interactieve museumles ontdekken kinderen de bijzondere verhalen van Schiedam. In 2023 kwam daar een historische museumles bij voor de bovenbouw. In het *Panorama Schiedam* zie je niet zomaar een overzicht van de stadsgeschiedenis, maar de verhalen van Schiedammers van over de hele wereld. Mensen zoals jij en ik. Samen maken zij de stad. De les start daarom met het verhaal van de eigen groep en school. Wie zijn jullie? En wat betekent de stad Schiedam voor jou?

In de tentoonstelling onderzoeken de kinderen in groepjes de relatie tussen unieke verhalen en thema's als 'wonen met het water', 'armoede en emancipatie' en 'opgroeien tussen de hoogbouw'. Onderwerpen die belangrijk zijn in de ontwikkeling van de stad in een bepaalde periode, maar nog steeds - of weer - actueel zijn. Hier in Schiedam, in Nederland of elders op de wereld.

Op speciaal verzoek

De tentoonstelling *De reizen van Rooskens* vormde aanleiding voor enkele museumlessen op verzoek. De museumles 'De experimentele reis' werd ontwikkeld voor de middenbouwgroepen van de Montessorischool Schiedam. De les is later ook gegeven aan peuters, leerlingen en ouders van de kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang die het museum bezochten

Voorlezen en uitdelen van Gouden Boekjes

In 2022-2023 ontwikkelden uitgeverij Rubinstein en Stedelijk Museum Schiedam een Gouden Boekje bij *Panorama Schiedam*: 'Chloé en de boefjes reizen door de tijd'. Het boekje neemt kinderen mee op een avontuurlijke reis door de geschiedenis van hun eigen stad. Auteur Parham Rahimzadeh schreef het verhaal en Jan Liefvering maakte de illustraties. Dankzij Fonds Schiedam Vlaardingen, Fonds Historische Publicaties Schiedam en Stichting Opbouw Schiedam kan het boekje vijf jaar lang aan alle Schiedamse leerlingen in groep 4 uitgedeeld worden. Tijdens de Nationale Voorleesdagen 2023 brachten medewerkers en vrijwilligers, waaronder ook de Schiedamse burgemeester Cor Lamers, de boekjes bij alle basisscholen in Schiedam langs, lasen het voor en vertelden over *Panorama Schiedam*. Op vertoon van het boekje krijgen de kinderen en hun familie gratis toegang tot *Panorama Schiedam* en de rest van het museum.

De volgende basisscholen uit Schiedam volgden een museumles in 2023:

- CBS De Wieken
- CON De Wereldschool
- De Kaleidoscoop
- IBS Ababil
- IBS El Furkan
- IKC Blink
- IKC Kethel
- MDO De Poldervaart
- Montessori Schiedam
- OBS De Loep
- OBS De Peperklip
- OBS De Taaltuin
- OBS De Singel
- OBS De Violier
- OBS Het Kleurrijk
- OBS Het Startblok
- OBS Het Windas
- Openbare Daltonbasisschool De Klinker
- RKBS De Vlinder
- RKBS Sint Bernardus
- RKBS Sint Jozef
- RK/PC Basisschool De Regenboog
- Sint Willibrordus

De volgende basisscholen buiten Schiedam volgden een museumles:

- IKC Ambacht, Vlaardingen
- IKC De Ark, Vlaardingen
- Stichting IMC Weekendschool, Rotterdam.

Deze kinderdagverblijven (KDV) en buitenschoolse opvanglocaties (BSO) volgden een museumles:

- KDV, Komkids
- BSO, Kindertuin
- PSZ De Singel

Leerlingen bezoeken het museum tijdens de Culture Sneak Peek. Fotografie: Annelies van 't Hul

Studenten krijgen een rondleiding door de tentoonstelling *Spirituele Urgentie*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Voortgezet onderwijs

In 2023 nam het museumbezoek vanuit het voortgezet onderwijs sterk toe. De museumlessen inclusief activiteit in het Atelier, gegeven door professionele museumdocenten, worden gewaardeerd. De groei komt ook voort uit de extra communicatie (website en nieuwsbrieven) en aandacht die aan de contacten in het voortgezet onderwijs kon worden besteed dankzij het aanstellen van een speciale planner onderwijs en educatie en een educatief medewerker jongeren en jongvolwassenen. Bij de toename van het aantal museumlessen voor het voortgezet onderwijs speelt ook het tentoonstellingsprogramma een grote rol. Tentoonstellingen als *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970*, *Carte Blanche (Fuck The Dictator)* en *Ekstasis. Een universum van licht en geluid* zorgden voor een groei van het bezoek uit de regio. De museumles bij de tentoonstelling over Yayoi Kusama sloot bovendien aan op eindexamenthema's, waardoor ook meer bovenbouwgroepen het museum bezochten. In 2023 namen er 1.872 kinderen en volwassenen deel aan ons voortgezet onderwijsprogramma. Zij volgden een van de volgende educatieve programma's:

- Kunst Smaken
- Museumles bij de tentoonstellingen: *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970*, *Ekstasis. Een universum van licht en geluid* en *Carte Blanche (Fuck The Dictator)*. *Anne Wenzel in Stedelijk Museum Schiedam* en *Boksschool de Jong*
- Interactieve rondleidingen bij de tentoonstellingen *Onzichtbare Handen. Een ode aan de thuiszorghulp, Frieda Hunziker. Een reis naar Curaçao* en *Levi van Veluw. Planetary Chapel*
- Culture Sneak Peek
- Dagprogramma 'Protesteren via kunst' voor derdejaars leerlingen van het Marnix Gymnasium, Rotterdam
- Speciale workshop bij de tentoonstelling *Ekstasis. Een universum van licht en geluid*

Kunst Smaken

Ook bij het voortgezet onderwijs was behoefte aan een museumles die bij alle tentoonstellingen te geven is. Hiervoor werd het programma Kunst Smaken ontwikkeld. In deze les staat, net als bij Kunst Smaken voor het basisonderwijs, beleving centraal. In deze interactieve les worden de leerlingen aangezet tot kritisch denken aan de hand van aansprekende opdrachten in het museum. De museumdocent licht verschillende werken uit actuele tentoonstellingen uit en gaat de dialoog aan met de leerlingen. Waarom spreekt een kunstwerk je aan, en een ander werk weer helemaal niet? Welke emoties wekt dit werk op? Welke boodschap wil de kunstenaar vertellen? Welke functie heeft kunst?

Culture Sneak Peek

Dit culturele festival wordt jaarlijks bij de start van het schooljaar georganiseerd door de afdeling cultuureducatie van de bibliotheek en culturele aanbieders in Schiedam. Stedelijk Museum Schiedam deed dit jaar ook weer mee en ontving eerstejaars van scholengemeenschap Spieringshoek, Lyceum Schravenlant en InZicht. In een korte en zeer actieve museumles maakten de leerlingen kennis met elkaar, het museum en kunst.

Op speciaal verzoek

De tentoonstelling *Carte Blanche (Fuck The Dictator)*, *Anne Wenzel in Stedelijk Museum Schiedam* en *Boksschool de Jong* en de bijbehorende bokslessen en kinderworkshop 'Protesteren via kunst' inspireerden het Rotterdamse Marnix Gymnasium om het museum te vragen een dagprogramma samen te stellen voor alle derdejaars leerlingen. We gaven hier gehoor aan met een programma dat bestond uit een interactief bezoek aan de tentoonstelling, een speciale workshop in het Atelier, een boksles in de boksschool en een theaterles van De Stokerij. Voor de leerlingen van Thorbecke Talentschool (HAVO/VWO 4) ontwikkelden we een interactieve les met workshop bij de tentoonstelling *Ekstasis. Een universum van licht en geluid*. Daarna is deze les ook aan leerlingen van het Lentiz Lifecollege (VMBO 1) gegeven. Voor beide groepen was dit een groot succes.

Op verzoek van de Rotterdamse scholenorganisatie het LMC kregen docenten workshops in het kader van burgerschapsdag: een dag die docenten inspiratie biedt voor het verwerken van burgerschap in hun lessen. In de speciaal ontwikkelde workshop van het museum maakten docenten kennis met kunst als middel om met leerlingen over burgerschap te spreken en activiteiten te ontwikkelen. Het tentoonstellingsprogramma en de educatieve activiteiten van het museum vormden aanleiding voor de Vereniging Onderwijs Kunst en Cultuur (VONKC) hun jaarlijkse dag voor kennisdeling onder kunstvakdocenten VMBO bij en in samenwerking met het museum te organiseren.

De volgende voortgezet onderwijs scholen uit Schiedam volgden een museumles in 2023:

- BSV Inzicht
- De internationale Vos
- Lentiz Life College
- Lyceum Schravenlant
- Mavo Schravenlant XL
- Scholengemeenschap Spieringshoek
- Stedelijk Gymnasium Schiedam

Studenten van diverse kunstopleidingen bezoeken de tentoonstelling *Ekstasis*. Fotograaf: Fred Ernst

Studenten van diverse kunstopleidingen bezoeken de tentoonstelling *Ekstasis*. Fotograaf: Fred Ernst

De volgende voortgezet onderwijs scholen van buiten Schiedam volgden een museumles:

- De Mavo Vos, Vlaardingen
- Lentiz Geuzencollege, Vlaardingen
- St.-Jozef Mavo, Vlaardingen
- Erasmiaans Gymnasium, Rotterdam
- Grafisch Lyceum, Rotterdam
- Het Lyceum, Rotterdam
- Marnix Gymnasium, Rotterdam
- Melanchthon Kralingen, Rotterdam
- Melanchthon Schiebroek, Rotterdam
- De Theaterhavo/vwo, Rotterdam
- Thorbecke Talentschool, Rotterdam

Voortgezet onderwijs overige:

- Daltonschool, Den Haag
- ISW Irenestraat, Poeldijk
- Ludger College, Doetinchem
- Montessorilyceum Amsterdam
- Rietveld Lyceum, Doetinchem
- Sint-Maartens College, Maastricht
- Ulenhof College, Doetinchem
- VSO de Keerkring, Zoetermeer
- Secundair Kunstinstituut België

Leerlingen van het Melanchton College bezoeken tentoonstelling *Spirituele Urgentie*. Foto: Melanchton College

WO, HBO en MBO aanbod

Sinds 2023 heeft het museum dankzij een bijdrage van Fonds 21 en zogenaamde SPUK-gelden voor jeugdcultuur een educatiemedewerker die zich volledig richt op jongeren en jongvolwassenen. Daardoor is het onder andere mogelijk om intensiever contact met MBO- en HBO-opleidingen en universiteiten te onderhouden. Dit leidde in 2023 tot een groei van het zelfstandig bezoek en het aantal geboekte museumlessen voor deze groepen. Groepen leerlingen van HBO- en WO-opleidingen komen met name zelfstandig. Soms wordt hierbij een inleiding gegeven voor

een medewerker of gastcurator van het museum. MBO-opleidingen nemen graag een museumles af; daarom ontwikkelden we in 2023 een museumles voor het voortgezet onderwijs door tot een voor het MBO geschikte les.

Masterclass Ekstasis

Tijdens *Ekstasis. Een universum van licht en geluid* ontvingen we op een dag een grote groep studenten van diverse kunstopleidingen en -academies (Willem de Kooning Academie, Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten en Conservatorium Amsterdam) om in gesprek te gaan met de makers van deze tentoonstelling. Tijdens deze live ontmoeting in het museum hebben we met elkaar de tentoonstelling bekeken, hebben de kunstenaars bij hun werk verteld over hun praktijk en heeft de curator de studenten meegenomen in het ontwikkelproces van de tentoonstelling. Studenten kregen ook de ruimte om vanuit hun eigen ambities en kunstpraktijk vragen te stellen aan de aanwezige kunstenaars.

MBO-scholen die een museumles volgden:

- Grafisch Lyceum, Rotterdam
- Techniek College, Rotterdam

HBO-scholen die een museumles volgden of zelfstandig het museum bezochten:

- ArtEZ
- Hogeschool Rotterdam
- Hogeschool Leiden
- Kunstacademie KA! Eeklo/Waarschoot
- Kunstacademie AKI ArtEZ Enschede
- Reinwardt Academie
- Willem de Kooning Academie

Universiteiten die het museum bezochten:

- Erasmus Universiteit, Rotterdam
- Universiteit Leiden, Leidse Kunsthistorische Vereniging
- Universiteit Utrecht

Leerlingen van het Techniek College bezoeken het museum. Foto: Stedelijk Museum Schiedam

Deelnemers aan de Kunstklassen voor kinderen. Fotografie: Jackelien Beerens

Deelnemers aan de Kunstklassen voor volwassenen. Fotografie: Bob van der Vlist

Educatie buitenschools, talentontwikkeling en kansengelijkheid

We vinden het belangrijk om een familievriendelijk museum te zijn. Daarom hebben we in 2023 diverse activiteiten voor kinderen en hun gezinnen en/of verzorgers georganiseerd, waaronder activiteiten in het Inloop Atelier, Doe-bladen, workshops in de vakanties en kinderfeestjes. Het hele jaar door namen kinderen en volwassenen in het weekend deel aan de Kunstklassen. In een serie van zes lessen werken zij hier onder begeleiding van een museumdocent in het Atelier aan hun eigen werk. Ter inspiratie worden diverse tentoonstellingen in het museum bezocht en besproken. Voor volwassenen werden meer rondleidingen op aanvraag gegeven dan ooit. Iedere maand was er een instaprondleiding en er werden diverse rondleidingen speciaal voor museumkaarthouders gegeven. In 2023 namen 2.361 mensen deel aan activiteiten voor kinderen, families en volwassenen, werden circa 1.500 keer het Doe-blad Schatgravers bij de tentoonstelling *Panorama Schiedam* en circa 1.500 Doe-boekje Kom in beweging gebruikt bij een bezoek aan een tentoonstelling.

Wijkcultuurklassen bezoeken het museum. Foto Jackelien Beerens

Wijkcultuurklassen bezoeken het museum. Foto Jackelien Beerens

Binnen ons buitenschoolse programma vinden we het - in lijn met onze missie - belangrijk om aandacht te hebben voor kansengelijkheid. Daarom werken we met diverse

organisaties samen aan een museumbezoek waarbij kinderen, vaak samen met familieleden, een museumles volgen. De verschillende organisaties hebben ieder hun eigen doelstellingen. Het museumbezoek in kleine groepen met een actief programma onder begeleiding van een museumdocent bleek telkens een succes. Ook deden we weer mee met de Wijkcultuurklassen. Dit keer in de Schiedamse wijken Nieuwland en Noord. Zes weken lang werkten kinderen samen met de museumdocent onder de titel 'Kunst kijken en maken'. De reeks begon steeds met een filosofisch spel. Waarom zou je kunst maken? Is kunst mooi? Wanneer is iets kunst? In de tweede en derde les maakten kinderen zelf verschillende werken, geïnspireerd op kunst uit de collectie van Stedelijk Museum Schiedam. Tijdens de laatste drie lessen maakten kinderen hun eigen werk, al dan niet samen, en richtten daarmee een tentoonstelling in. Uiteraard waren familie en vrienden welkom om het resultaat te komen bekijken.

De Wijkcultuurklassen zijn een initiatief van de afdeling Cultuureducatie van de bibliotheek. De lessen, waarvoor kinderen zich kosteloos kunnen inschrijven, worden na schooltijd in een school of buurthuis gegeven. De laatste maanden van het jaar stonden ook in het teken van de voorbereidingen voor de tentoonstelling *Uit armoede*. Samen met de Kleine Ambassade en kunstenaar Chantal van Heeswijk organiseerden we drie bijeenkomsten met kinderen over de impact van opgroeien in armoede. De bijeenkomsten vormden de inspiratie voor een interactieve installatie van Van Heeswijk, die te zien zal zijn in de tentoonstelling die begin 2024 opent.

Samenwerking met ROSE Academy

We investeren mede dankzij de aanstelling van de educatiemedewerker jongeren en jongvolwassenen extra in jonge doelgroepen. Daarom werkten we dit jaar ook samen met ROSE Academy: hét ontwikkelingsprogramma voor unieke, talentvolle, diverse beeldmakers. Op 7 november vond een kennisuitwisseling plaats tussen jonge kunstprofessionals van de ROSE Academy en diverse medewerkers van het museum. Op diverse locaties in het museum gingen medewerkers van het museum in gesprek met een klein groepje studenten. Vooraf hadden de studenten vragen opgesteld die met de medewerkers waren gedeeld. De gesprekken gaven voor ons een duidelijk beeld van waar jonge kunstprofessionals tegenaan lopen en hoe ze naar musea kijken. Voor hen was het een mooie manier zichzelf voor te stellen en te leren hoe diverse aspecten van het museum werken. Na afloop kwamen we samen voor een borrel, waarin we elkaar op een laagdrempelige manier verder leerden kennen. In 2024 presenteren ze een tentoonstelling in de Rotterdamse Huidenclub als eindresultaat.

5. Mijn Schiedam

Stedelijk Museum Schiedam wil van betekenis zijn voor Schiedammers door met hen samen te werken en hen zelf te laten programmeren. In 2018 begonnen we met die missie het meerjarige programma Mijn Schiedam. Inmiddels is het programma bijna vijf jaar op weg en niet meer weg te denken uit het museum en uit Schiedam. In 2023 hebben we weer veel Schiedammers ontmoet, met veel van hen samengewerkt en onze stad nog beter leren kennen.

Mijn Schiedam is sinds de heropening van het museum in 2022 meer ingebed in het tentoonstellingsprogramma dan voorgaande jaren. Onder meer omdat de nieuwe Stadsgalerij doorlopend ruimte biedt aan tentoonstellingen die in samenwerking met de stad worden gemaakt. Daarnaast wordt ook met het team tentoonstellingen proactief vooruitgekeken naar het programma in de rest van het museum. Waar kan Mijn Schiedam aanhaken, omdat die thematiek of dat verhaal ook leeft in de stad? In 2023 resulteerde dit bijvoorbeeld in het project *Hend'i mundu / Mens van de aarde*, een tentoonstelling in de Stadsgalerij die aansloot op de tentoonstelling *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao*.

Net als vorige jaren programmeerden we dit jaar voor en door allerlei groepen Schiedammers. Daarnaast spannen we ons extra in voor onze focusgemeenschappen:

- Turkse Schiedammers met interesse in kunst/cultuur/geschiedenis
- Schiedammers die onder of rond het inkomensminimum leven
- Schiedammers die aan hun taalvaardigheden willen werken
- Schiedamse jongeren en jongvolwassenen die een afstand tot de maatschappij ervaren
- Afro-Caribische Schiedammers
- Eenzame Schiedammers

Deze focus zorgt ervoor dat we een duurzame relatie met deze 'gemeenschappen' (groepen mensen die iets gemeen hebben) opbouwen en met meer diepgang leren hoe we voor hen van betekenis kunnen zijn. De relatie met deze gemeenschappen hebben we versterkt door specifieke programma's te ontwikkelen voor en door deze gemeenschappen, of binnen bestaande programma's activiteiten te ontwikkelen die aansloten bij hun wensen of behoeften.

In 2023 namen 1.727 Schiedammers deel aan Mijn Schiedam programma's, waarvan 1.085 een actieve bijdrage leverden via participatie en co-creatie. Daarnaast bezochten 48.340 bezoekers tentoonstellingen, waaronder de Stadsgalerij. Binnen Mijn Schiedam en in de Stadsgalerij vonden de volgende tentoonstellingen en activiteiten plaats:

Stipendium Schiedams Water 2022 Tentoonstelling: 14 januari t/m 16 maart 2023

Het *Stipendium Schiedams Water* is een initiatief van Schiedammers en gaat over de sociale transitie van de stad. Cultureel Forum Schiedam klopte aan bij het museum voor een samenwerking, wat leidde tot de tentoonstelling *Stipendium Schiedams Water 2022* in de Stadsgalerij, met werk van Julia Gat, Florian Braakman en Bram Petraeus. Deze drie jonge talentvolle fotografen hebben het *Stipendium Schiedams Water 2022* gewonnen: een jaarlijkse prijs die drie fotografen in staat stelt om de sociale transitie van Schiedam te verbeelden. Dit jaar ging het werk bij alle drie de fotografen over diversiteit, verbinden, wortelen, beeldvorming, trots, bewustwording en kracht. Soms gezien vanuit een persoonlijk perspectief op verandering, om zo een deur te openen naar bredere maatschappelijke transitie. Dit thema past bij de maatschappelijke ambitie van het museum en bovendien vindt het museum het belangrijk om af en toe 'de sleutel' van de Stadsgalerij aan andere partijen of partners in de stad te geven.

Kunstklassen voor nieuwkomers Activiteit: 15 januari t/m 19 februari 2023

Onze Kunstklassen zijn al jaren een groot succes; en iedereen is welkom om deel te nemen. In 2023 vonden er zes keer speciale Kunstklassen plaats voor 'nieuwkomers'. De lessen waren gratis en bestonden telkens uit een deel kijken naar kunst en hierover met elkaar in gesprek gaan, met daarna een deel waarin de deelnemers zich creatief konden uiten in het Atelier. Per les was er een thema dat paste bij de kunst die bekeken werd. Dit bereidde de museumdocent voor met de tolk. Er waren elke les tenminste één museumdocent, een jonge Schiedamse vrijwilliger die de Nederlandse taal goed beheerst en ondersteuning kon bieden en een tolk aanwezig. We boden plek voor tien nieuwkomers (volwassenen), die allemaal Arabisch spreken. We vroegen hen persoonlijk om deel te nemen via Vluchtelingenwerk, CON wereldschool en Stichting Inclusia. Bij de zesde les mochten de deelnemers hun familie meenemen en kregen ze een rondleiding door de tentoonstelling *Onzichtbare handen. Een ode aan de thuiszorghulp* van kunstenaar Narges Mohammadi.

Rondleidingen Gevierde Vrouwen door de tentoonstelling Onzichtbare Handen Activiteit: 19 t/m 22 januari 2023

Het Schiedamse festival *Gevierde Vrouwen* zette bijzondere vrouwen met inspirerende en baanbrekende initiatieven in de spotlights. Het was een vierdaags, volledig gratis te bezoeken programma met een virtual reality experience, talkshow, film en een tentoonstellingsbezoek. Dit laatste was mogelijk in ons museum. Het museum sloot aan met rondleidingen door onze tentoonstelling *Onzichtbare Handen*.

Bezoekers aan *Stipendium Schiedams Water*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Kunstklas voor Nieuwkomers. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Rondleiding tijdens Welkom Nieuwkomers, door de tentoonstelling *Spirituele Urgentie*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Welkom Nieuwkomers in februari 2023. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Ontvangst Alevitische Cultureel Centrum Rijnmond en Protestantse Kerkgemeente Schiedam

Activiteit: 3 februari 2023

In het museum ontvingen we twee groepen Schiedammers die ofwel bij de Alevitische Vereniging in Schiedam, ofwel bij de Protestantse Kerkgemeente Schiedam, aangesloten zijn. Het bezoek startte met een orgelconcert in het museum, onderdeel van de Bach op vrijdagconcerten die gratis aangeboden worden. Hierna was er voor de groep een rondleiding door de tentoonstelling *Spirituele Urgentie*.

Welkom Nieuwkomers

Activiteit: 19 februari en 27 augustus 2023

In februari en augustus organiseerden wij voor de derde en vierde keer *Welkom Nieuwkomers*. Hierbij verwelkomen we mensen die een verblijfsvergunning hebben gekregen en in Schiedam komen wonen. Naast een ontmoeting met elkaar in het Atelier en een rondleiding door de tentoonstellingen, kregen ze een gesigeneerde, ingelijste print cadeau voor in hun nieuwe huis. Dit om hen zo ook welkom te heten namens de kunstenaars in de stad. Het zijn werken van Schiedamse kunstenaars uit onze collectie. Ook kregen ze van stichting Meredia handgemaakte sierkussens. De actie, een initiatief van Schiedammer Juan Heinsohn Huala met VluchtelingenWerk Schiedam, is omarmd door het museum.

Hend'i mundu / Mens van de aarde

Voortraject: 23 februari t/m 29 april 2023

In het verlengde van de tentoonstelling over Frieda Hunziker en haar werkperiode op Curaçao voerden gast-curatoren Melisa Cijntje en Melany Evora samen met kunstenaar Tarona namens het museum gesprekken met jongvolwassenen uit Schiedam en omgeving met wortels op Curaçao. Vanuit dit voortraject ontstond in de Stadsgalerij een parallelle tentoonstelling genaamd *Hend'i mundu / Mens van de aarde*. Startpunt van dit voortraject waren twee bijeenkomsten bij partners in de stad: de Kansenfabriek en YETS Foundation. Deze bijeenkomsten waren ingezet als een laagdrempelige kennismaking met elkaar, het project en het museum.

Bijeenkomst van het voortraject van de tentoonstelling *Hend'i mundu / Mens van de aarde*

De eerste bijeenkomst in het Stedelijk Museum Schiedam met de deelnemers van de tentoonstelling *Hend'i mundu / Mens van de aarde*, gastcuratoren Melisa Cijntje en Melany Evora, en kunstenaar Tarona.

Tentoonstelling: 29 april t/m 1 oktober 2023

In de tentoonstelling *Hend'i mundu / Mens van de aarde* vertellen zes jongvolwassenen met Curaçaose roots, wonend in Schiedam en omstreken, uiteenlopende verhalen over hun persoonlijke band met het eiland. Welke rol speelt familie? Wat betekent rijkdom? Hoe geef je vorm aan je identiteit? Op deze zoektocht zijn zij bijgestaan door gast-curatoren Melisa Cijntje en Melany Evora en kunstenaar Tarona.

Opening tentoonstelling *Hend'i mundu / Mens van de aarde*. Fotografie: Aad Hoogendoorn

Hend'i mundu Festival: 26 augustus 2023

Tijdens het *Hend'i mundu Festival* voelde je de Caribbean vibes in Stedelijk Museum Schiedam. Op deze feestelijke middag was er een grote line-up aan artiesten, met DJ Rico Suave, DJ Sharai Lopez, DJ Tshawn, Ebony, Jahari, Keenan, Pearl Ramos, Sarah-Lee, Tipiko en Wowi. Ook waren er gerechten uit de Caribische keuken te proeven, zoals sopi's (soepen), pastechi's (pasteitjes) en kos dushi (zoetigheden). Op het plein voor het museum stonden marktkraampjes met o.a. boeken en sieraden en waren er diverse activiteiten te doen voor jong en oud. Zo werd er voorgelezen uit het verhaal van Anansi de spin.

Hend' i mundu Festival. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Beeldend therapeut Sofie Noordzij van Frankelandgroep, kunstenaar Pris Roos en winnaar mevrouw Franken. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Hend' i mundu Festival. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Friends & Family day Hend' i mundu: 24 september 2023

Tijdens een informele rondleiding door gastcuratoren Melisa Cijntje en Melany Evora aan hun vrienden en familie, vertelden zij over het verloop van de samenwerking met de deelnemers en het resultaat, de tentoonstelling.

Workshop 150 jaar slavernijverleden: 1 november 2023

Dit jaar werd herdacht dat de slavernij 150 jaar geleden werd afgeschaft. De gemeente, stadsdichter van Schiedam Jarle Lourens en stadsarchivaris Laurens Priester sloegen de handen ineen om een serie workshops te organiseren om samen stil te staan bij wat ons gedeelde slavernijverleden voor ons betekent, door over dit pijnlijke deel van onze geschiedenis te praten. In de workshops werden samen 150 dichtregels geschreven. Een van de workshops vond plaats in het museum, voorafgaand aan de finissage van *Hend' i mundu / Mens van de aarde*.

Finissage: 1 november 2023

Op de laatste dag van de tentoonstelling *Hend' i mundu / Mens van de aarde* kwamen de gastcuratoren, collega's van het museum en de deelnemers van de tentoonstelling samen om de tentoonstelling feestelijk af te sluiten. Ervaringen werden met elkaar gedeeld onder het genot van een drankje.

Museumlessen voor Oekraïense kinderen

Activiteit: 2 maart 2023

Op verzoek van Stichting Inclusia verzorgden we een gratis museumles voor gevluchte Oekraïense kinderen en hun ouders. Het was een museumles geïnspireerd op de workshop 'Een experimentele reis' bij de tentoonstelling *De reizen van Rooskens*.

Audio-opnames bij Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao

Activiteit: 12 en 29 maart 2023

Stedelijk Museum Schiedam presenteerde een groot overzicht van het werk van de Nederlandse kunstenaar Frieda Hunziker (1908-1966). Speciale aandacht in de tentoonstelling

Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao ging uit naar de reis naar Curaçao die Hunziker in 1951 maakte. De deelnemers reflecteerden op hoe zij naar het geboorteland van zichzelf of hun (groot)ouders kijken, vanuit Nederland. Welke beelden heersen er over Curaçao en hoe ervaren zij het eiland zelf? En hoe is het om tussen Nederland en Curaçao te leven?

Audio-opnames voor audio in de tentoonstelling *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao*

Bruiklenen voor Schiedammers

Actie: 3 april 2023

Stedelijk Museum Schiedam heeft een serie van vijf portretten van kunstenaar Pris Roos aan de collectie toegevoegd. Roos vereeuwigde op kleurrijke en inwoelende wijze de vijf winnaars van *Project Kunst*, een kunstwedstrijd die zorginstelling Frankelandgroep in 2022 organiseerde voor hun bewoners en cliënten. De werken hingen in de periode 1 november 2022 – 8 januari 2023 in het museum, tijdens de tentoonstelling *Samen oud, samen thuis* in de Stadsgalerij. Nu hangt (een deel van) de portretten dankzij een bijzondere bruikleenconstructie bij de ouderen thuis. Wie geen bruikleen wilde, ontving een hoogwaardige fotokopie. De werken en kopieën zijn door het museum samen met Sofie Noordzij van Frankelandgroep en kunstenaar Pris Roos bij de ouderen langsgebracht.

Iftar in het museum. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Jongeren van YETS Foundation spraypainten met sjablonen van J&B. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Iftar in het museum

Activiteit: 5 april 2023

De ramadan is voor moslims een hele belangrijke, heilige maand. Er wordt gevast van zonsopgang tot zonsondergang. Als de zon ondergaat wordt er samen gegeten, een 'iftar'. Samen met twee jongerenverenigingen van de Schiedamse moskee Islamitisch Centrum Schiedam, Zafer en Yusra, organiseerde Stedelijk Museum Schiedam een iftar in het museum. Iedereen kon aanschuiven, of je nu meedoet aan de Ramadan of niet. Rondom deze maaltijd met heerlijk eten van restaurant Semazen was er een creatieve Ebru-workshop gegeven door het Rumi Kunst Instituut, was er live muziek van Grup Gökkuşağı en konden de tentoonstellingen in het museum worden bezocht.

Oude ambachten bij Nationale Molendagen in Schiedam

Actie: 13 en 14 mei 2023

Stedelijk Museum Schiedam wil een verbindende rol in de stad hebben. We zien het als een kans om organisaties en initiatieven uit de stad onderling met elkaar te verbinden, en zo op een zijdelingse manier bij te dragen aan onze missie van een 'sterkere stad'. Zo ook tijdens de Nationale Molendagen in Schiedam. Tijdens dit weekend kon men onder meer molenaars ontmoeten, molens bezoeken, deelnemen aan activiteiten en diverse oude ambachten leren kennen. Voor dit laatste hebben we Rumi Kunst Instituut gekoppeld aan de Nationale Molendagen in Schiedam. Zij geven workshops van Ebru, een oude Turkse kunstvorm.

Tentoonstelling Straatschat. YETS Foundation x J&B

Workshops: 7 en 12 juni 2023

Als basis voor het programma in samenwerking met YETS Foundation, dat in oktober gepresenteerd is in de Stadsgalerij, gaf kunstenaarsduo J&B (Jacob & Bert) vier workshops aan een groep jongeren bij YETS Foundation. Er namen zeventien jongeren tussen de twaalf en veertien jaar oud deel, afwisselend in het museum en bij Lentiz Life College. YETS Foundation is een organisatie in Schiedam die zich richt op gedragsverandering bij jongeren in Schiedam, door het inzetten van rolmodelcoaches en sport. YETS ondersteunt jongeren op meerdere manieren. Onder meer in een twee jaar durend programma met vaste basketbalteams. De jongeren zien elkaar en hun coaches dan tenminste twee keer per week, twee jaar lang. Behalve samen sporten hebben ze ook wekelijks andere activiteiten samen, gericht op onder andere maatschappelijke bewustwording. YETS gaf aan interesse te hebben om hun activiteiten uit te breiden naar kunst en zo ontstond dit programma, samen met een eerstejaars basketbalteam.

Het hoofddoel van de eerste workshops was om kennis te maken met elkaar, met het museum en het programma, en

natuurlijk met kunstenaarsduo J&B. In de workshops gingen de jongeren met J&B in Schiedam kijken naar, en praten over, de aanwezige straatcultuur op dat moment, aan de hand van stickers, graffiti en posters op straat.

Jongeren kozen in de tweede workshop wat voor straatbeelden zij opvallend vinden en maakten elk een poster met stencils en spuitbussen verf. Fotograaf: Esmée Nunes

Workshops: 13 september en 27 september 2023

Na de eerste workshops voor de zomervakantie hebben we in september de samenwerking verder opgepakt en maakten we kunst voor in de tentoonstelling. De jongeren brachten een bezoek aan Stedelijk Museum Schiedam en de Stadsgalerij, de plek waar hun werk uiteindelijk werd tentoongesteld. Ze maakten kennis met het museum en kregen een beeld van hoe de tentoonstelling eruit zou komen te zien. De groep deelde hun ideeën voor de tentoonstelling: welke thema's en kleuren moesten terugkomen in de zaal en wat mocht niet ontbreken? Een van de jongeren bedacht bijvoorbeeld dat een door hen gesigeneerde basketbal van YETS mooi zou zijn, in een zwevende vitrine. De rest was enthousiast en dus werd dit meegenomen in het plan voor de tentoonstelling. In de laatste workshop hebben de jongeren zelf gespraypaint. Dit deden ze met de sjablonen die kunstenaarscollectief J&B al in hun eigen studio had voorbereid en die een associatie hebben met de inzichten uit de eerdere workshops.

Opbouw tentoonstelling: 18 oktober 2023

Een week voor de opening van de tentoonstelling kwamen zeven jongeren en een paar coaches van YETS Foundation naar het museum om samen met kunstenaarsduo J&B de tentoonstelling voor te bereiden. Een muur in deze tentoonstelling mocht volledig gemaakt worden door de jongeren. Dit hield in: de muren verven, onderdelen spraypainten en samen de muur opbouwen. De jongeren mochten zelf bepalen welke kleuren ze gebruikten. Hier kwamen veel leuke en originele creaties uit. Ook de regionale televisie kwam langs voor een reportage over de tentoonstelling. Na deze dag legden Jacob en Bert (J&B) de laatste hand aan de tentoonstelling voor de opening.

Opening tentoonstelling *Straatschat* met de YETS jongeren, J&B, de coaches en vrienden en familie. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Samenwerking met ervaringsdeskundige Schiedammers voor *Uit Armoede*. Foto: Aad Hoogendoorn.

Samen met de jongeren van de YETS Foundation en J&B de tentoonstelling *Straatschat* opbouwen. Fotograaf: Esmée Nunes

Openingsfeest: 25 oktober 2023

Na het openingswoord van onze museumdirecteur Anne de Haij en een speech van YETS-coach Melvin en J&B was het tijd om de tentoonstelling te laten zien aan alle bezoekers. Dit waren voornamelijk familie en vrienden van de kunstenaars en de jongeren, maar ook diverse coaches die met trots het eindwerk kwamen bewonderen. De opening bestond onder andere uit het signeren en het plaatsen van de basketbal in de vitrine, waarmee de tentoonstelling officieel werd geopend. Ook waren er - heel toepasselijk - graffiti-hapjes. "Ik vind het bijzonder om te zien dat de jongeren in volledige artistieke vrijheid hun persoonlijke inspiratie en creativiteit kwijt konden in de muurschildering. Ook J&B zorgde ervoor dat alles mogelijk was", aldus YETS Foundation coach Melvin tijdens de opening.

Coach Melvin van YETS Foundation signeert de basketbal, die hij daarna met twee jongeren in de vitrinekast legt. De tentoonstelling is nu helemaal af. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Gouden Boekjes voor de Voedselbank in Schiedam-Zuid Actie: 29 juni 2023

Bij de heropening van Stedelijk Museum Schiedam in 2022 opende ook de historische tentoonstelling *Panorama Schiedam*. Om de bijzondere verhalen die hier worden verteld door te geven aan alle kinderen van de stad, is een Gouden Boekje verschenen dat alle leerlingen uit groep vier

de aankomende jaren cadeau krijgen. 'Chloé en de boefjes reizen door de tijd' is geschreven door Parham Rahimzadeh, Jan Lieferring maakte de illustraties. We delen de Gouden Boekjes vanuit Mijn Schiedam ook uit aan Schiedammers. Daarom brachten we in juni 132 Gouden Boekjes naar de Voedselbank, als onderdeel van de zomertasjes die zij aan het begin van de zomervakantie geven aan Schiedammers die (te) weinig te besteden hebben.

Uit Armoede. Kunst, geschiedenis en verhalen Voortraject tentoonstelling

Gespreksmaaltijden: 6 augustus, 10 augustus, 20 augustus en 5 september 2023

Op 27 januari 2024 zou *Uit armoede* openen, een tentoonstelling over armoede. Het enige dat een jaar voor de opening vast stond, was dat het een combinatie van kunst, geschiedenis en hedendaagse verhalen van ervaringsdeskundigen moest worden. En dat er (dus) niet over mensen in armoede gesproken zou worden, maar door hen en dat de hele tentoonstelling in samenwerking met hen gemaakt zou worden. Na een zorgvuldige voorbereiding vond op 6 augustus de eerste bijeenkomst met twaalf Schiedamse ervaringsdeskundigen plaats. Elk van hen was voorgedragen door een lokale organisatie die zich met hart en ziel inzet voor deze groep Schiedammers. De in totaal vier bijeenkomsten vonden steeds in een andere wijk plaats, bij een van die organisaties in huis. Elke bijeenkomst begon met een 'frustratie-dump', waarbij alle deelnemers met elkaar konden delen wat hen die dag of week bezig hield. Deze frustraties waren input voor een van de kunstenaars, Koos Buster, die ze als quote of tekening zou verwerken in keramische sierborden. Daarna ging de groep in gesprek over hun ervaringen en wat ze belangrijk vonden dat er in de tentoonstelling verteld zou worden. Tussendoor werd er samen gegeten. Tijdens het eten vertelde de organisatie iets over wat zij konden betekenen voor de deelnemers en vertelde Merel van der Vaart, conservator stadsgeschiedenis, een verhaal over armoede uit de geschiedenis van Schiedam. Speciaal ontworpen tafels boden ruimte in het tafelblad om dingen in te schuiven. De tafels zouden als verslag van de bijeenkomsten meegenomen worden in de tentoonstelling. Aan het einde van de vier bijeenkomsten was besloten welke vier thema's de rode draad in de tentoonstelling zouden vormen en welke historische en hedendaagse verhalen daarbij hoorden. Dit was het begin van de steeds verder ontwikkelende en verdiepende samenwerking.

Workshops voor kinderen: september 2023

Voor de tentoonstelling *Uit armoede* wilden we niet alleen samenwerken met volwassen ervaringsdeskundigen, maar ook met kinderen die opgroeien met te weinig geld. Het co-creatie traject dat daar voor werd ontwikkeld, staat beschreven in het hoofdstuk Educatie.

Met de ervaringsdeskundigen kunst selecteren in het depot. Fotograaf: Dorien Theuns

Portretten van ervaringsdeskundigen Widad en Marleen. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Wereldarmoededag: 17 oktober 2023

Op deze dag, de internationale dag voor de uitroeiing van armoede, kondigde het museum de tentoonstelling *Uit armoede. Kunst, geschiedenis en verhalen* aan. Speciaal voor deze tentoonstelling zijn zes Nederlandse kunstenaars gevraagd om nieuw werk te maken, waarvoor zij elk op hun eigen manier contact hadden met Schiedamse ervaringsdeskundigen en/of Schiedamse verhalen tot zich namen. Kunstenaar Koos Buster opende op 17 oktober een speciaal ontworpen 'klachtenloket' in de Schiedamse Hoogstraat. Hij ging in gesprek met voorbijgangers en bezoekers aan de winkel Mijn Marktkraam, waar hij voor de deur stond. Zo verzamelde hij 'alles waar Schiedammers met te weinig geld een hekel aan hebben'. Hij heeft de verzamelde verhalen verwerkt in zijn karakteristieke sierborden. Kunstenaar Dominique Himmelsbach ging ten behoeve van zijn 'ideeëncentrum' in gesprek met Schiedammers in de Leger des Heils Buurthuiskamer en Wijkhuis Oost. Zijn gesprekken vormden de basis voor creatieve ideeën rondom problemstellingen die voortkomen uit leven met te weinig geld. Deze ideeën visualiseerde hij in nieuwe werken voor in de tentoonstelling.

Koos Buster met het klachtenloket op de Hoogstraat Schiedam, Fotograaf: Dorien Theuns

Workshop aan personeel: 23 oktober 2023

Om het museum personeel in de aanloop naar de tentoonstelling *Uit armoede* mee te nemen en voor te bereiden op de indringende hedendaagse verhalen, nodigden we adviseur van het programma Vanessa Umboh uit om een workshop te geven. Iedereen was uitgenodigd, van vrijwilligers tot managementteam. Umboh's verhaal als ervaringsdeskundige en de cijfers over armoede in Schiedam maakten indruk.

Depot bezoek: 6 november 2023

Voor de tentoonstelling *Uit armoede* werd al kunst in opdracht gemaakt, gebaseerd op hedendaagse en historische Schiedamse verhalen. Daarnaast bezochten we het museumdepot om met de groep ervaringsdeskundigen kunst uit te kiezen die hen raakte, aansprak en die naar hun idee aansloot op de thema's van de tentoonstelling die al samen gekozen waren. Vanuit Schiedam vertrokken we samen in een bus en na een introductie door hoofd kunst en geschiedenis Catrien Schreuder en medewerker collecties Marco Steketeer, begon het tonen van geselecteerde werken en het ontdekken van nog niet geselecteerde werken. Het bezoek maakte een hoop los bij de deelnemers. Een van hen viel stil bij het zien van een groot werk van Aline Thomassen: "Dit ben ik. 's Nachts, als mijn demonen komen en ik niet kan slapen." Achteraf moest een aantal ervaringsdeskundigen bekennen dat ze dachten niks met kunst te hebben, maar na hun bezoek waren ze overweldigd door wat het met hen had gedaan. Er werd een hele mooie selectie van werken gekozen voor in de tentoonstelling, elk voorzien van een uitspraak van een ervaringsdeskundige.

Reacties op het bezoek aan het depot, in de groepschat met alle ervaringsdeskundigen

Bob Richters van Hotspot Hutspot en Laura Waalboer van Schiedammers Helpen Schiedammers op de foto voor de tentoonstelling *Uit armoede*. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Portrettenbijeenkomsten: 1 en 8 december 2023

Vol spanning werd de groep ervaringsdeskundigen gevraagd of ze ervoor open stonden om een portretfoto van zichzelf te laten maken, voor in de tentoonstelling. Fotograaf Aad Hoogendoorn had hen al ontmoet tijdens een van de gespreksmaaltijden. Tot onze verbazing zei iedereen ja. Op 1 december werden de portretten gemaakt, stuk voor stuk vol kracht en trots. Ook acht onmisbare organisaties en initiatieven in Schiedam werden op de foto gezet. In de Stadsgalerij van het museum wordt de bezoeker van *Uit armoede* tot actie opgeroepen. Of dat nou is om hulp te krijgen of hulp te geven. Onderdeel hiervan zijn posters waar organisaties een vertrouwd gezicht laten zien, uitleggen waarvoor je bij hen terecht kan én hoe je de organisatie kan helpen.

Wenslampionnenworkshops: 4 en 26 december 2023

Een warm samenzijn in de donkere dagen maakt de winter gezelliger en minder koud. We hebben in zorginstelling Frankeland samen met de bewoners wenslampionnen gemaakt. Eén voor henzelf en een tweede voor een Schiedammer die wel een extra lichtje kan gebruiken. Of zoals in de woorden van een bewoner van Frankeland: "Vandaag maken we een lichtje voor in de duisternis". Lokale partner Met je hart heeft deze lampionnen in de dagen voor kerst verspreid bij eenzame ouderen in heel Schiedam. Op Tweede Kerstdag konden bezoekers van het museum

gratis deelnemen aan een workshop in het Atelier. Er werden lampionnen gemaakt om eenzame ouderen een stralende nieuwjaarswens te brengen. De lampionkaarten in gouden enveloppen, met een persoonlijke nieuwjaarswens en een waxinelichtje, zijn in de eerste week van 2024 uitgedeeld aan ouderen via Stichting J&S in Schiedam.

Bewoners van Frankeland maken samen wenslampionnen. Fotograaf: Coen Meeder

6. Activiteiten en evenementen

Het eerste volledige jaar na de heropening heeft gezorgd voor vele mooie activiteiten en evenementen, die veel bezoekers wisten te trekken. Veel 'vertrouwde activiteiten' wisten weer hun vaste bezoekers te trekken, zoals de geliefde orgelconcerten van stadsorganist Arjen Leistra, maar ook evenementen gericht op nieuwe doelgroepen waren succesvol. Voor veel bestaande publieksgroepen zijn onze activiteiten een reden om een keer extra naar het museum te komen. Voor nieuwe doelgroepen is het vaak juist dé reden om naar het museum te komen.

Activiteiten rondom tentoonstellingen

Openingen

Elke tentoonstelling in Stedelijk Museum Schiedam wordt gevierd met een opening. Alle betrokkenen die hebben gewerkt aan een tentoonstelling zijn daar natuurlijk 'eregast', maar onze openingen hebben juist ook tot doel een veel bredere groep liefhebbers en Schiedammers te verwelkomen. Bij elke opening verwelkomen we gemiddeld 150 tot 300 mensen en zijn er diverse sprekers en optredens. In 2023 vielen enkele openingen extra op. Zo stond de kapel van het museum stampvol tijdens de gecombineerde opening van *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao en Hend'i Mundu / Mens van de aarde* en zorgde een heuse brassband voor de feestelijke muzikale omlijsting. De opening van de Stadsgalerijpresentatie *Straatschat* was een hartverwarmende opening waar basketbal en kunst samenkwamen, in het bijzijn van de YETS jongeren en hun familie en vrienden. Kunstenaar Anne Wenzel organiseerde tijdens de opening van haar *Carte Blanche (Fuck the Dictator)* een zinderende openingsperformance op het museumplein en brouwde voor de gelegenheid haar eigen Carte Blanche biertjes. De afterparty vond plaats in de Schiedamse boksschool Hans de Jong. En tot slot was de opening van *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970* al weken voor aanvang 'uitverkocht'. De Japanse ambassadeur woonde de opening bij en burgemeester Bijl nam het eerste exemplaar van de publicatie bij de tentoonstelling in ontvangst.

Activiteiten Spirituele Urgentie

De tentoonstelling *Spirituele Urgentie* vroeg met haar jonge doelgroep bij uitstek om evenementen op maat. Met de diverse co-curatoren organiseerden we meerdere festivals. Op zaterdag 11 maart nam Qasim Arif, co-curator van de tentoonstelling en hedendaags kalligraaf, de gasten mee in de wereld van de Islam, spiritualiteit en kunst. In een volledig door hem ingerichte zaal liet hij aan de hand van kunst het islamitisch perspectief op spiritualiteit zien. Ter plekke vertelde hij waarom de kunstwerken in zijn zaal hem inspireren als kunstenaar en als moslim. Daarnaast was er een panelgesprek over wat de islam kan betekenen voor mentale gezondheid en hoe de islam en creativiteit elkaar kunnen versterken. De sessies werden begeleid door moderators Halil Karaaslan (docent, sociaal ondernemer en Schiedammer) en Yassine Salihine (conceptontwikkelaar, ontwerper en curator). Ook was er een digitale performance van powerwoman, basketbalster en dichtster Asma Elbadawi. Als basketbalster werd ze wereldberoemd vanwege haar pleidooi voor het toestaan van het dragen van een hijab in de wereld van basketbal, en met succes. Inmiddels is ze ook beeldend kunstenaar en spoken word artist. Qasim Arif gaf een demonstratie digitaal kalligraferen en tot slot kon je met hulp van kunstenaar Dr. Mehmet Kileci zelf aan de slag met de spiritueel gemotiveerde Ebru-techniek, een kunstvorm waarbij je met kleurpigmenten 'op water kunt schilderen'. Op 1 april was het de beurt aan Cathelijne Blok en Imaan van der Zwan, co-curatoren van de tentoonstelling en oprichters van intersectioneel feministisch kunstplatform The TittyMag. Blok en Van der Zwan verwelkomden iedereen bij hun spirituele festival met een programma vol muziek, performances, panelgesprekken en workshops. Met muzikale optredens van onder meer Naaz en Tim Wes.

Diverse activiteiten Hend'i mundu / Mens van de aarde

Rondom de tentoonstelling *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao en Hend'i mundu / Mens van de aarde* werden diverse activiteiten georganiseerd, vanuit de educatieafdeling of Mijn Schiedam. Deze activiteiten staan daarom beschreven in het hoofdstuk Educatie en/of Mijn Schiedam.

Ekstasis LIVE

Nick Verstand, kunstenaar en co-curator van de tentoonstelling *Ekstasis*, wilde graag een avond-evenement organiseren rondom de tentoonstelling, waarbij hij een bijzondere laserperformance kon uitvoeren en bezoekers in gesprek bracht met de betrokken kunstenaars. *Ekstasis LIVE. A sensorial evening* op 8 december was een avond waarop de tentoonstelling volledig tot leven kwam, met muziek, performances en meer. De aanwezigen beleefden de kunstwerken op een nieuwe manier, in de aanwezigheid van de kunstenaars en uiteenlopende performers, onder wie Anni Nöps en Casimir Geelhoed en Dieter Vandoren en Matteo Marangoni met hun kleine, lichtgevoelige geluidsdieretjes: Komorebi. De muziek kwam van Zeta Lys. De openingsperformance van Nick Verstand in de kapel greep de gasten vanaf de eerste minuut.

Bezoekers opening tentoonstelling Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Opening tentoonstelling Hend'i mundu / Mens van de aarde. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Performance Nick Verstand tijdens Ekstasis LIVE.

Oral history verhalentafel tijdens Lang Leve Kusama

Lang Leve Kusama

Yayoi Kusama voerde tijdens haar Nederlandse jaren een van haar beroemde happenings uit in de kapel van het Stedelijk Museum Schiedam. Een bijzonder historisch feit, waarbij we precies 56 jaar na dato op 18 november stilstonden middels een Lang Leve Kusama-dag, georganiseerd met 'oral history' van ooggetuigen, een fotoshoot-moment en diverse activiteiten. Bijzonder was het 'oral history project' waarbij het museum en co-curator Mattijs Visser in gesprek gingen met nog levende getuigen van de performance van Kusama in de museumkapel 56 jaar geleden. In diezelfde kapel keerden zij op 18 november 2023 terug om hun verhalen met het publiek te delen.

Orgelconcerten

Ook dit jaar weer vaste prik: stadsorganist Arjen Leistra gaf elke eerste vrijdag van de maand lunchconcerten in de kapel van het museum. Op het unieke historische Hess-orgel (1773) speelde hij klavierwerken van Johann Sebastian Bach (1685-1750) voor een vaste groep fans en nieuwe bezoekers. Naast deze reeks verzorgde Leistra in september ook een concert binnen het programma van de Open Monumentendagen, met dit jaar als thema 'Levend erfgoed'.

Evenementen van externe partijen

De kapel van het museum is een geliefde evenementenlocatie in Schiedam. Wij denken zo goed mogelijk mee met de organisatoren, die vaak ook buiten de reguliere openingstijden van het museum willen programmeren. Naast de kapel wordt ook geregeld het Atelier ingezet voor evenementen en activiteiten. Altijd wordt geprobeerd om een evenement te koppelen aan een tentoonstelling of een inhoudelijke bijdrage vanuit het museum te leveren, om de bezoekers - die regelmatig voor het eerst bij ons binnen zijn - ook kennis te laten maken met het museum zelf. Zo ontvingen we ook dit jaar weer diverse serviceclubs uit Schiedam waarbij een bezoek gepaard ging met een rondleiding en vonden diverse ontvangsten plaats van de gemeente Schiedam en stadsmarketingpartner S'DAM. De persconferentie vanuit de gemeente Schiedam over een onderzoek naar het slavernijverleden van Schiedam vond tevens plaats in de kapel van het museum. Na jaren was ons museum ook weer locatie voor het Schiedamse Suikerzoet Filmfestival en genoten film liefhebbers in onze kapel van een film. Twee keer dit jaar ontvingen wij als stembureau honderden stemmers voor de verkiezingen. Een mooie functie om te mogen vervullen voor de stad.

Podcastserie Heksen in Schiedam

Saskia Beukman deed al jaren onderzoek naar heksenvervolgingen in Schiedam. Ze sloeg de handen ineen met Stedelijk Museum Schiedam conservator Merel van der Vaart en samen speurden ze in archieven en spraken ze met experts om beter te begrijpen wat er in de zestiende eeuw in Schiedam is gebeurd. Dankzij de heks uit mythen en sprookjes zouden we haast vergeten dat het hier om serieuze processen en echte mensen ging. Het resulteerde in een vijfdelige podcast, het derde seizoen in de reeks In Schiedam, vol verhalen van en over Schiedammers uit het verleden en heden. De eerste aflevering werd gelanceerd tijdens een luisteravond in het museum.

bloemen obsessies

flower obsessions

7. Marketing en communicatie

Digitaal scherm in Rotterdam centrum met aankondiging tentoonstelling Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970

Na de feestelijke heropening van het museum in 2022 hebben we stevig ingezet om het Stedelijk Museum Schiedam weer op het vizier van kunstliefhebbers, jonge publieksgroepen en Schiedammers te krijgen. Het doel: iedereen weet dat Stedelijk Museum Schiedam terug is van weggeweest! Na de feestelijke opening, druk bezochte Wijken Welkom avonden en enkele tentoonstellingen die prachtig bij de missie en visie en kerntaken van het museum passen in 2022, stond 2023 in het teken om de vruchten te plukken van deze 'herlancering'. Met een afwisselend tentoonstellingsprogramma wisten we veel verschillende en diverse doelgroepen te bereiken. Met klassieke tentoonstellingen zoals *De reizen van Rooskens* en *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao* bracht het museum veel Cobra-liefhebbers en regulier kunstpubliek op de been. Hunzikers werk werd gecombineerd met het perspectief van kunstenaars met wortels in Curaçao én met werk van zes jongvolwassenen met Curaçaose roots, wonend in Schiedam en omstreken, in de Stadsgalerij. Dit zorgde voor veel verbinding met de Curaçaose gemeenschap in en buiten Schiedam, wat gevierd werd met een succesvol *Hend'i mundu Festival* op 26 augustus op het plein voor het museum. Met de start van de tentoonstelling *Spirituele Urgentie* en de tentoonstelling *Ekstasis* wisten we jong en nieuw publiek aan het museum te verbinden. Dankzij een uitgekiende mix van tentoonstellingen, evenementen, educatie en Mijn Schiedam-programma's hebben we bijna **65.000** bezoekers aan het museum verbonden.

We zijn enorm trots dat het publiek de weg naar het museum weet te vinden, zeker aangezien veel middelgrote musea nog kampen met bezoekcijfers die nog niet hersteld zijn van de effecten van corona. 2023 zag ook de start van de tentoonstelling *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970*. Deze tentoonstelling was vanaf de allereerste dag zeer druk bezocht, met weekenddagen waarop 400 tot 500 bezoekers het museum (en de stad) bezochten. De tentoonstelling loopt nog door tot in 2024, maar het heeft er alle schijn van dat dit de drukst bezochte tentoonstelling in het 125-jarige bestaan van het museum zal gaan worden. Hoewel tentoonstellingen als *We Once Were One* en *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970* veel bezoekers van buiten de stad naar Schiedam trekken, organiseerden we ook vele mooie projecten die juist Schiedammers op de been brachten. Zoals ook voorgaande jaren trok het museum in 2023 voor eenderde bezoekers uit Schiedam. Tijdens de looptijd van *Spirituele Urgentie* (in het kader van de programmalijs Nieuwe Kunst) verrichten we gecombineerd kwantitatief en kwalitatief publieksonderzoek waaruit bleek dat deze tentoonstelling voor 45% publiek trekt dat jonger is dan 35 jaar en van deze groep bezoekt 75% het museum voor het eerst. Onze investeringen in 'nieuwe kunst en kunstenaars' zijn dus nu al zichtbaar in het publiek.

Media-aandacht

Stedelijk Museum Schiedam kwam dit jaar vaak en positief in het nieuws. Landelijke en lokale media, van kunst- tot algemene pers, besteedden aandacht aan onze programma's. De mediawaarde groeide flink. Ten opzichte van 2022, toen met de heropening en nieuwe tentoonstellingen ruim €1,7 miljoen aan mediawaarde werd behaald, werd dit jaar €2,3 miljoen aan mediawaarde behaald; een stijging van 35%. De werkelijke waarde ligt echter zelfs nog een stuk hoger, aangezien wij op dit moment alleen de mediawaarde van off- en online media en radio meten. Televisie, social media en buitenlandse media worden niet gemeten. Op de (landelijke) televisie en radio waren we in 2023 veelvuldig te zien en te horen. Bijzonder was de tentoonstelling van Femmy Otten op de voorpagina van dagblad Trouw en de internationale persontvangst voor de Yayoi Kusama tentoonstelling, die in samenwerking met S'DAM en Rotterdam Partners werd georganiseerd. Deze bracht onder meer media als El País (Spanje) en Aachener Zeitung (Duitsland) naar Schiedam, met unaniem positieve reviews over zowel de tentoonstelling als over de stad.

Tentoonstellingen in de media

De maand januari begon met de opening van de tentoonstelling *Stipendium Schiedams Water* op 14 januari. Het werk van de drie winnaars trok de aandacht van met name de lokale media, wat fraaie publiciteit voor de tentoonstelling opleverde. Maar met de grote opening op 29 januari van de tentoonstellingen *We Once Were One. Een solotentoonstelling van Femmy Otten* en *De reizen van Rooskens* werd het nieuwe programjaar pas goed ingeluid. De media waren al op voorhand vol lof over de tentoonstellingen. Volkskrant, Parool en tijdschrift Nouveau namen de tentoonstelling *We Once Were One* op in hun lijstje met tentoonstellingen om naar uit te kijken in 2023. De aandacht voor Femmy Otten leidde tot nog meer publicaties en radio-interviews in onder meer De Telegraaf, Trouw, Opium en Beelden Magazine. Over Anton Rooskens verscheen een groot artikel in Museumtijdschrift. Ook de uitreiking van de publieksprijs van de Volkskrant Beeldende Kunst Prijs op 8 januari leverde mooie aandacht op voor deze kunstprij, zowel landelijk als lokaal.

Op 26 januari presenteerde het museum een eigen Gouden Boekje: 'Chloé en de boefjes reizen door de tijd'. Samen met onder meer auteur Parham Rahimzadeh en burgemeester Cor Lamers trok het museum de stad in om voor te lezen bij de groepen 4 van diverse basisscholen. Deze presentatie werd live gevolgd door RTV Rijnmond, die de gehele uitzending van Dwars door Rijnmond die dag wijdde aan het museum en ook de lopende tentoonstellingen besprak. Ook diverse lokale media berichtten hierover. Op 29 maart verraste kunsttijdschrift MetropolisM op de valreep met een uitgebreid artikel dat de tentoonstelling *Onzichtbare handen. Een ode aan de thuiszorghulp* van Narges Mohammadi als uitgangspunt nam voor een beschouwing van huishoudelijk werk in de hedendaagse beeldende kunst.

Auteur Parham Rahimzadeh leest voor uit zijn Gouden Boekje 'Chloé en de boefjes reizen door de tijd'. Fotografie: Fred Ernst.

Ook stond *Spirituele Urgentie* flink in de belangstelling, met name dankzij de twee grote evenementen *Mental Health Event* en *The TittyMag Festival*, georganiseerd door de co-curatoren van de tentoonstelling. Met aandacht in de landelijke en lokale media, waaronder Volkskrant, Nederlands Dagblad, Elsevier Weekblad, kunstblad Muze en veel zichtbaarheid op social media werd deze tentoonstelling goed opgepakt. Dat *Spirituele Urgentie* goed in de smaak viel bij jongere doelgroepen, bleek ook uit publieksonderzoek (zie hiervoor onder het kopje 'publieksonderzoek'). Veel jonge en interdisciplinaire kunstenaars én kunstliefhebbers verhouden zich meer dan ooit weer tot spiritualiteit.

Bezoekers tijdens The TittyMag Festival. Fotografie: Naomi He-Ji

Eind april openden gelijktijdig de tentoonstellingen *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao* en *Hend'i mundu / Mens van de aarde*. Diverse (inter)nationale media waaronder AD Rotterdams Dagblad, Museumtijdschrift, Antilliaans Dagblad, Curaçao.nu en Surinaams Dagblad besteedden aandacht aan het oeuvre van Frieda Hunziker en de hedendaagse kunstenaars die onderdeel waren van de tentoonstelling. In het Nederlands Dagblad schreef Maarten Boersema: "Nederlands expressionisme dat aandacht verdient." Ook in lifestylebladen zoals Flow, Libelle en Margriet werd het werk van Frieda Hunziker getipt of uitgebreider beschreven.

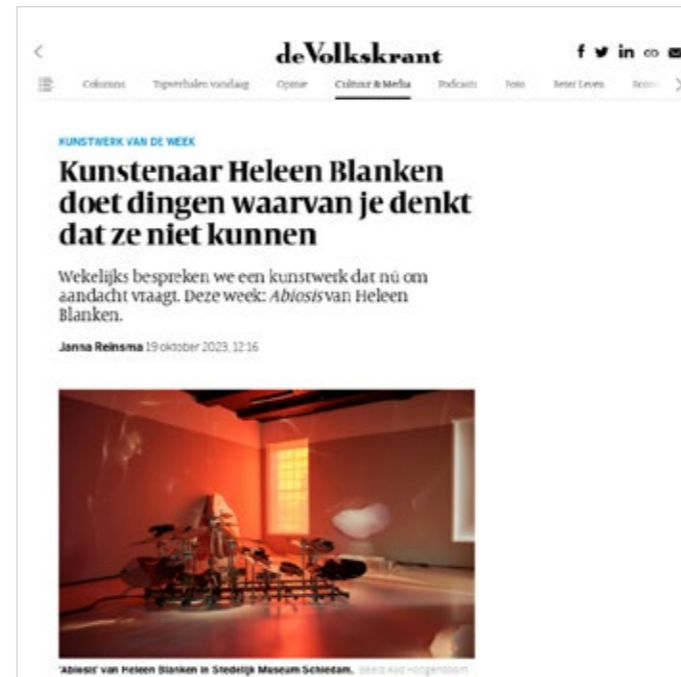
Recensie Frieda Hunziker in Nederlands Dagblad

Sommige media keken alvast vooruit naar de aankomende tentoonstellingen, waaronder *Carte Blanche (Fuck The Dictator)* van Anne Wenzel. Zo was De Schiedammer Online op 1 juni aanwezig bij de plaatsing van het kunstwerk dat Wenzel speciaal maakte voor Boksschool De Jong. Deze plek speelde een sleutelrol bij de bokswedstrijd die Wenzel in 2019 won van toenmalig museumdirecteur Deirdre Carasso; een overwinning die ten grondslag lag aan dit veelomvattende project. Veel lokale media berichtten over de verschillende activiteiten in samenwerking met Boksschool de Jong. Wenzels *Carte Blanche (Fuck The Dictator)* leidde verder tot artikelen in Beelden Magazine, de Volkskrant, Museumtijdschrift en een interview op NPO Radio 1.

Ook de voor aankondiging van de andere tentoonstelling, *Ekstasis. Een universum van licht en geluid*, werd al snel in de media opgepikt. *Ekstasis* kreeg met vier ballen een mooie recensie in NRC en stond op de twee in de top tien van NRC van exposities die het bezoeken waard zijn. Meer aandacht volgde, waaronder media als See All This en Fonk Magazine. Daarnaast werd de installatie *Abiosis* van kunstenaar Heleen Blanken goed uitgelicht in de Volkskrant.

Recensie Ekstasis in NRC

Recensie Ekstasis in Volkskrant

Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970 gaf het museum in het najaar een enorme mediaboost. Al vroeg in het jaar werd de tentoonstelling aangekondigd en vanwege Kusama's sterrenstatus was de interesse van veel (inter)nationale media snel gewekt. Vrijwel alle landelijke kranten, zoals NRC, Volkskrant, Trouw, Het Parool en Nederlands Dagblad besteedden veel aandacht aan deze tentoonstelling. Ook omdat Kusama's Nederlandse jaren voor velen nog onbekend waren. Ook kunst- en lifestylebladen zoals Marie-Claire, Atelier, Muze en Villa d'Arte schreven erover.

Op landelijke televisie en radio was er ook veel aandacht voor Yayoi Kusama. Bart Rutte, directeur van het Centraal Museum, tipte de tentoonstelling in het programma *Nu te Zien!* en verzamelaar Caroline van de Westerholz vertelde op NPO Radio 1 over haar jeugd, waarin Kusama bij haar vader verbleef. Directeur Anne de Hajj was te horen in *Ivo op zondag* en ook in *Een Uur Cultuur* kwam de tentoonstelling aan bod.

Uitzending tv-programma 'Nu te zien' over tentoonstelling Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970

Samen met S'DAM en Rotterdam Partners werd eind september een speciale persreis naar Rotterdam en Schiedam georganiseerd, omdat er meerdere grote culturele highlights tegelijk plaatsvonden in de regio. Dit persbezoek leidde tot mooie artikelen in onder meer de kranten Luxemburger Wort, Aachener Zeitung, Spaans dagblad El País en het Italiaanse La Vanguardia.

Recensie over tentoonstelling Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970

Aandacht voor het museum zelf

Stedelijk Museum Schiedam als museum - dus los van specifieke aandacht voor een tentoonstelling - kreeg mooie aandacht in MEZZA, het magazine dat in een oplage van ca. 370.000 exemplaren verschijnt bij het Algemeen Dagblad, de Haagse Courant en het Brabants Dagblad. Het museum werd getipt als 'happy place'. MEZZA-redacteur Charlotte van Genderen noemde het museum: "Een baken van rust in de drukke stad". Dit werd gevolgd door Museumtijdschrift, waarin Edo Dijksterhuis over het museum schreef in zijn stuk 'Tempel of dorpsplein. Musea in beweging': "De belangrijkste toevoeging is dat musea niet alleen ten dienste moeten staan van de maatschappij, maar actief relaties moeten aangaan met gemeenschappen. Veel Nederlandse musea doen dat al. Stedelijk Museum Schiedam groeide onder de vorige directeur uit tot publieke huiskamer waar bewoners uit de buurt, waar veel armoede en werkloosheid heerst, tijdens de lunch gratis een boterham konden komen smeren." Sindsdien is de kapel nog steeds een gezellige huiskamer waar iedereen welkom is. Dutchreview.com noemde het museum tweemaal, in een overzicht van '19 Best Daytrips from Amsterdam' en later in '21 Epic Daytrips from Rotterdam'. Een ander bijzonder moment vond eind juni plaats, toen in het museum een bijeenkomst werd georganiseerd waarbij wethouder Anouschka Biekman van Schiedam bekendmaakte dat er onderzoek zou worden

gestart naar het vermeende slavernijverleden van de stad Schiedam. Door dit soort belangrijke evenementen te 'hosten' genereert het museum ook secundaire media-aandacht. Hierover berichtten namelijk vele media, waaronder Rijnmondnieuws.nl (21 juni), DeSchiedammerOnline.nl (22 juni), AD Rotterdams Dagblad (28 juni), Schie.nu (28 juni), rijnmond.nl (28 juni) en ad.nl (29 juni, bereik 7.014.000).

Media-aandacht voor de collectie

Ook de museumcollectie stond in 2023 regelmatig in de spotlights. Zo leverde de verwerving van negentien werken van Lotti van der Gaag, vlak na afloop van de tentoonstelling *Festival der Liefde*, bij verschillende lokale media mooie aandacht op. Later besteedde ook Het Parool in de rubriek Beeldrijm aandacht aan de tekeningen van Lotti van der Gaag, die deel uitmaken van de aankoop. Het kunstwerk *Razzia in Schiedam* van Herman Seij, dat zich in de museumcollectie bevindt, diende in de regionale pers meermaals ter illustratie bij de zoektocht naar persoonlijke documenten die kunnen getuigen van de Schiedamse razzia op 10 november 1944. Ook de aankoop van het werk *Planetary Chapel* van Levi van Veluw en de grootschalige aankoop van 26 kunstwerken van makers met roots in Curaçao kon op media-aandacht rekenen van onder meer De Telegraaf, Amigoe Curaçao en lokale media als Schie24 en DeSchiedammerOnline. Later konden we ook het nieuws naar buiten brengen over de schenking van de familie Engels, die een aantal werken van Frieda Hunziker aan de museumcollectie toevoegt. Ook leidden de nieuwe aanwinsten van werken van respectievelijk Kinke Kooi, Nick Verstand en Susanne Khalil Yusef tot extra aandacht in de (lokale) media. De aankoop van het werk *We want to live* van Susanne Khalil Yusef was tevens een reactie van het museum op de oorlog in Gaza. Het museum voelde zich machteloos, maar wilde ook niet weggijken en stil blijven. Een staakt-het-vuren mocht en mag geen dag langer op zich laten wachten. Want ieder mens heeft het recht om te leven. Deze aankoop zorgde met name op sociale media voor heel veel aandacht, idem voor onze berichten over de installatie van het kunstwerk.

Regionale televisie en radio aandacht

Alle lokale en regionale media besteedden in 2023 weer ruimschoots aandacht aan onze tentoonstellingen en activiteiten, van De Schiedammeronline en Schiedam24 tot aan Omroep Schie, de regionale editie van het AD, het Nieuwe Stadsblad, Groot Vlaardingen en RTV Rijnmond.

Sociale media

Net als andere jaren was het museum volop actief op de sociale media. Sociale media zijn daarmee inmiddels een vast onderdeel van onze campagnes voor tentoonstellingen en dragen via meer inhoudelijke berichten bij aan onze corporate identiteit en positionering. Ook zetten we professionele vloggers of influencers en mensen die dat niet professioneel doen, in voor campagnes. Het aantal volgers op alle social media-kanalen steeg het afgelopen jaar weer. Vooral de stijging op

Instagram en LinkedIn zijn noemenswaardig. Zo laat Instagram in 2023 opnieuw een stijging zien van 18,4% en LinkedIn een stijging van 21% (in 2022 was dit maar liefst 45,7%). Deze hoge aantallen zijn het directe gevolg van meer posts, de inzet van videocontent, meer betaalde campagnes en het feit dat de populariteit van Facebook en X afnemen ten faveure van Instagram; een populair kanaal dat, naast een jonger publiek, ook steeds meer veertigplussers bedient ten koste van Facebook, dat meer door de doelgroep vijftigplussers wordt gevolgd. Interessant om te weten is dat bij Instagram 67,1% van onze volgers vrouw is en 32,8% man. De helft van onze volgers heeft een leeftijd tussen 25 en 44 jaar.

De cijfers per 31 december 2023:

- Facebook: 10.748 (11.442 volgers op 31 december 2022), een lichte daling van 6,5%
- Instagram: 14.736 (12.420 volgers op 31 december 2022), een stijging van 18,4%
- X: 7.381 (7.421 volgers op 31 december 2022), met 0,5% gedaald
- LinkedIn: 3.953 (3.270 volgers op 31 december 2022), een stijging van 21%

Website

In het voorjaar van 2022 is de website van het museum vernieuwd. Een aantal functionaliteiten werd uitgebreid en verbeterd en de pagina's kregen een nieuwe, frissere en strakkere uitstraling. Ook in 2023 werden er weer een aantal stappen gezet om de website verder te professionaliseren. Belangrijk was de overstap naar een nieuwe hostingpartner voor het beheer en onderhoud van de website. Verder kunnen we per 2023 betere data-analyses maken van online campagnes in relatie tot bezoekers aan de site. In 2023 bezochten 167.000 bezoekers onze website, een stijging van 39% ten opzichte van 2022. Verder valt op dat veel online bezoekers afkomstig zijn uit de Randstad en Zuid-Holland.

Nieuwsbrief

We verstuurden elke maand een nieuwsbrief met aandacht voor activiteiten en tentoonstellingen die plaatsvonden. In december ging de nieuwsbrief naar 7.082 abonnees. Dit is een groei van 4,4 % ten opzichte van 2022. In de nieuwsbrief besteedden we in 2023 - behalve aan onze tentoonstellingen en activiteiten, zoals voorgaande jaren - ook steeds meer aandacht aan aankopen.

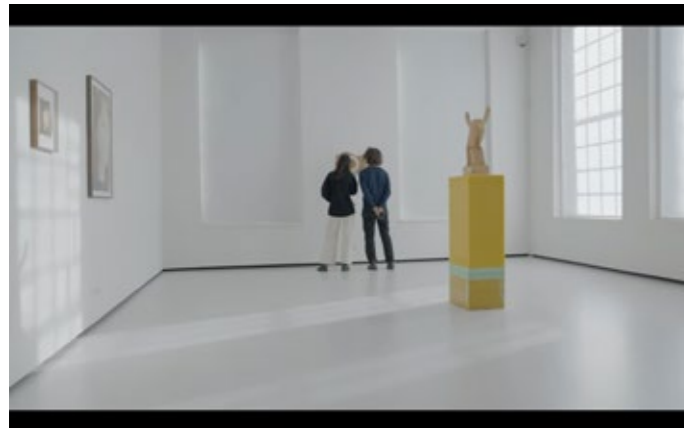
Marketingcampagnes

Bij elke tentoonstelling werd een marketingcampagne ontwikkeld en uitgevoerd. Afhankelijk van ambitieniveau, marketingbudget en beoogde doelgroepen was de ene campagne vooral online, waar de andere campagne veel meer inzette op advertenties in kunst- en/of regionale bladen. Dankzij succesvolle fondsenwerving en dankzij de BIS-bijdrage voor de programmaliijn Nieuwe Kunst was er bij respectievelijk Yayoi Kusama en *Ekstasis* een groter marketingbudget en was het mogelijk om landelijke radio- en televisiereclame in te zetten,

was er een (digitale) postercampagne te zien in de stad en op stations en werden advertenties in landelijke dagbladen ingekocht. Bij een tentoonstelling als *Spirituele Urgentie*, gericht op een jongere doelgroep, werd er bewust veel meer gekozen voor sterke online marketing in combinatie met een poster-campagne in onder andere Rotterdam en Schiedam. De campagne bij *Ekstasis* bestond uit een mediamix van online, print- en outdoor. De campagne van *Carte Blanche (Fuck The Dictator)* werd - in lijn met de missie van de kunstenaar om 'het museum helemaal over te nemen' - door kunstenaar Anne Wenzel zelf ontwikkeld.

Video

Ook in 2023 maakten we veel videomateriaal bij onze tentoonstellingen, voor campagnes, om buzz te creëren, voor de website en op social media. Voor de tentoonstelling van Femmy Otten maakte Gerrit Schreurs een mooi kunstenaarsportret, dat de kijker meeneemt in haar visie en werkwijze. Bij *Spirituele Urgentie* zijn verschillende shorts en langere video's gemaakt om optimaal in te zetten op alle communicatiekanalen, gebaseerd op de campagnefilm die bedacht en geschoten werd door co-curatoren Tim Wes en André Marques van Together & Dedicated. Hiervoor werkten zij samen met een team van performers en stylisten. De video was te zien op social media en onze website, met als doel de jongere doelgroepen te bereiken. Voor *Ekstasis* maakte Studio Roodenburch sfeervolle video's van vier installaties, van Nick Verstand, Heleen Blanken, Jan van Munster en Mariska de Groot, om de ervaring van hun werk goed over te brengen op potentiële bezoekers.

Videostill tentoonstelling *We Once Were One* van kunstenaar Femmy Otten.
Video: Gerrit Schreurs

Voor *Stipendium Schiedams Water* werd een mooi videoportret gemaakt van de drie talentvolle fotografen. Van het *Hend'i Mundu Festival* op het plein voor het museum is een aftermovie gemaakt, zodat de sfeer en de optredens van die dag voor altijd bewaard blijven. Dit is waardevol voor alle deelnemers, artiesten en ook voor het museum. Van de bestorming van het museum tijdens de opening van *Carte Blanche (Fuck The Dictator)*, waar veel leden van de Boksschool De Jong bij waren in de designkleding van Nada van Dalen, werd een videoreportage gemaakt.

Bij de tentoonstelling met werk van Yayoi Kusama is een promotietrailer gemaakt met de call to action om alvast online tickets te kopen. Deze trailer is ingezet in een online campagne en bereikte 77.000 views. Daarnaast is ingezet op een stevige outdoorcampagne, waarbij we ook zogenaamde 'peperbussen' in Rotterdam hebben ingezet.

Peperbus' in Rotterdam met posters tentoonstelling Yayoi Kusama.
De Nederlandse jaren 1965-1970

Fotografie

Ook dit jaar werkten we weer met verschillende fotografen. Onze huisfotograaf Aad Hoogendoorn legde de (opening van de) tentoonstellingen vast. Het *Islam X Mental Health event* en *The TittyMag Festival* tijdens *Spirituele Urgentie* werden gefotografeerd door respectievelijk Zaineb Maryam en Naomi He-Ji. Voor de portretten van de deelnemers aan *Hend'i Mundu/Mens van de aarde* werkten we samen met Taroná. Voor het *Hend'i Mundu Festival* verzorgde Swenick Simmons de film en fotografie. Op verzoek van Anne Wenzel werd haar

tentoonstelling vastgelegd door Peter Tjihuis en bij de tentoonstelling van Femmy Otten zorgde Gert Jan van Rooij voor de zaalbeelden.

Publieksonderzoek

In 2022 en 2023 is rond *Spirituele Urgentie* in samenwerking met R2 Research een publieksonderzoek uitgevoerd. Op gezette dagen, verspreid over de looptijd van de tentoonstelling, waren enquêteurs op zaal aanwezig. Zij gingen in gesprek met bezoekers, die vervolgens een vragenlijst invulden in de kapel van het museum. Om te ontdekken hoe bezoekers de tentoonstelling doorkruisen - staan ze lang stil bij zaalteksten en video's, welke kunstwerken lijken het langst de aandacht vast te houden - hielden de enquêteurs ook visuele observaties bij. Omdat de tentoonstelling valt onder de Nieuwe Kunst-lijn die gericht is op met name jongere museumbezoekers (third culture kids en millennials), werd juist deze doelgroep gericht bevraagd op hun motivatie. We willen graag weten wat zij ervaren in het museum en wat we kunnen doen om deze doelgroep nog beter te bedienen. De onderzoeksresultaten waren dankzij deze brede aanpak zeer waardevol.

Enkele inzichten uit de eindrapportage:

- De totale waardering voor het museum van deze doelgroep kwam uit op een 8.2.
- Bezoekers die speciaal voor *Spirituele Urgentie* kwamen, waren voor bijna de helft (46%) 35 jaar of jonger.
- Ruim de helft van de bezoekers (57%) die speciaal voor *Spirituele Urgentie* kwamen, waren voor het eerst in het museum.
- "Mooi en interessant om te zien. Als je zelf bezig bent om te ontdekken wat je spirituele pad is of hoe je je wilt ontwikkelen, dan is het ook mooi om te ontdekken welke rol kunst daarin kan spelen. En welke rol kunst daarin speelt voor anderen. Daar haal je dan ook weer inspiratie uit, zowel op creatieve vlakken, als bij je persoonlijke ontwikkeling," aldus een bezoeker.
- "Toen ik de zaal binnenstapte voelde ik de energie die er in de zaal hangt, dat voelde echt als een soort licht gevoel. En ik voel me nu ook lichter nu ik naar buiten ben gekomen. Je hoeft niet overal iets van te leren of van te vinden. Ik kon nu de meningen in mijn hoofd even uitzetten en gewoon stilstaan bij wat ik lees en voel. Mijn hoofd ratelt soms maar door en dan raak ik heel erg verwijderd van mijn gevoel," aldus een van de bezoekers uit de doelgroep.

Samenwerkingen

In 2023 werkten we vanuit marketing en communicatie weer samen met uiteenlopende partners. Een greep uit deze bijzondere waaier aan partners: met Stichting Museumkaart organiseerden we rondleidingen speciaal voor museumkaarthouders, tijdens Art Rotterdam organiseerden we een ontbijt in de museumkapel voor hun VIP-gasten. En met S'DAM en Rotterdam Partners werd intensief samengewerkt aan een internationale persreis naar Rotterdam en Schiedam.

8. Ondernemen en bedrijfsvoering

Optreden van Tipiko tijdens Hendi'mundu Festival. Fotograaf: Aad Hoogendoorn

Basissubsidie

Het Stedelijk Museum Schiedam is een zelfstandige stichting met een aantal kerntaken: het behoud en beheer van de historische en kunstcollectie van de gemeente Schiedam, ontsluiting daarvan via tentoonstellingen en de website, en het verzorgen van een educatief en maatschappelijk programma. Voor deze kerntaken ontvangen we in 2023 een structurele subsidie van € 2.540.577 van de gemeente Schiedam, waarvoor wij zeer dankbaar zijn.

Deze basissubsidie is alleen helaas al jaren onvoldoende om deze kerntaken te kunnen uitvoeren; het is zelfs niet voldoende om de vaste lasten mee te dekken, namelijk de huur van ons gebouw, de kantoren en het depot, de energielasten en een personele basisformatie. De huurlasten die het museum afdraagt aan de gemeente Schiedam stegen al langer in sneller tempo dan dat de subsidie mee-indexeerde. Maar in 2023 besloot de gemeente de huur met ruim 6% te indexeren, terwijl de subsidie met 3% werd geïndexeerd. In 2022 stegen de energielasten exorbitant als gevolg van de energiecrisis; en daarvan merkten we in 2023 het effect. Deze forse lastenverzwaring zorgt dat het gat tussen de exploitatiebaten en -lasten steeds verder groeit, en dus voor een flink begroot tekort. Het Rijk stelde gelukkig financiële middelen beschikbaar aan gemeenten om culturele organisaties te compenseren voor hoge energielasten als gevolg van de energiecrisis.

BIS-subsidie voor regionale musea

Een tweede financieringsstroom voor de periode 2021-2024 is daarnaast de zogenaamde BIS (basisinfrastructuur)-subsidie vanuit het rijk. In 2019 heeft het museum een plan ingediend voor een speciale programmalijn, waarin we samen met jonge creatieve makers onderzoeken wat voor hen hedendaagse kunst is, om die kunst vervolgens een podium te geven in het museum. Het gaat om 1 miljoen euro, verspreid over vier jaar. Deze jaarlijkse bijdrage is geen exploitatiesubsidie, maar is specifiek gelabeld voor het programmeren van deze Nieuwe Kunst. In 2023 financierden we daarmee onder andere de tentoonstellingen *Spirituele Urgentie* (geopend in 2022) en *Ekstasis. Een universum van licht en geluid*, waar gezamenlijk ruim 40.000 bezoekers op af kwamen. Bij deze tentoonstellingen is ook een uitgebreid activiteitenprogramma gerealiseerd en werd in samenspraak met de betrokkenen een campagne ontwikkeld. De provincie Zuid-Holland is dermate enthousiast over de programmalijn dat zij meent dat Stedelijk Museum Schiedam ook in de periode 2025-2028 in de BIS voor regionale musea moet worden opgenomen. Zij heeft het museum daarom opnieuw voorgedragen namens de provincie Zuid-Holland. Als de plannen van het museum door de Raad voor Cultuur positief worden beoordeeld, kan het museum de ingeslagen weg om jongeren en jongvolwassen bij het museum en de collectie te betrekken hopelijk ook de komende jaren voortzetten.

Eigen inkomsten

Het museum verwerft daarnaast eigen inkomsten. Deze eigen inkomsten kwamen in 2023 uit op 30,1% van ons totaalbegroting. Stedelijk Museum Schiedam is een culturele en maatschappelijke onderneming, die soms investeert in kleinschalige projecten voor kleinere doelgroepen, maar die ook durft te investeren in een presentatie als *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970*, waarmee tienduizenden bezoekers naar Schiedam worden getrokken. Dankzij het succes van ons programma en onze activiteiten, heeft het museum een gezonde bedrijfsvoering en ook een passend en gezond eigen vermogen. Ons programma, onze gastvrije houding en onze marketing- en communicatie-aanpak zorgen ervoor dat het publiek ons goed weet te vinden en herhaaldelijk terugkeert. Ook in 2023 heeft de museumsector nog te maken met bezoekersaantallen die zich niet laten vergelijken met de jaren voorafgaand aan corona. Desondanks heeft het museum bijna 65.000 bezoekers weten te trekken.

Ons programma en onze maatschappelijke aanpak spraken ook de fondsen wederom aan. Een mooie mix van lokale en landelijke fondsen ondersteunde ons bij onze kunstaankopen, de tentoonstellingen, educatie en maatschappelijke projecten. Hiermee heeft het museum in totaal ruim € 686.823 aan externe inkomsten weten te werven. Zonder de steun van: De Gijsselaar-Hintzenfonds, De Groot Fonds, De Erasmusstichting, Fonds 21, Fonds Historische Publicaties Schiedam, Fonds Schiedam Vlaardingen e.o., Gemeente Schiedam (promotie binnenstad), Gravin van Bylandt Stichting, Het Cultuurfonds, Het Mondriaan Fonds, Stichting Doen, Stichting Elise Mathilde Fonds, Stichting Gifted Art, Stichting Jaap Harten Fonds, Stichting Stokroos, Stichting Niemeijerfonds, Stichting Opbouw Schiedam, Stichting Zabawas, Stichting Volkskracht en Turing Foundation waren onze tentoonstellingen en activiteiten niet mogelijk geweest. Wij danken al deze fondsen voor hun steun aan het museum. Ook danken wij nadrukkelijk het VSBfonds, VriendenLoterij Fonds, Mondriaan Fonds en Fonds 21 voor het mogelijk maken van de voortzetting van het Mijn Schiedam programma in 2023 t/m 2025. In 2023 zijn wederom waardevolle projecten opgezet waarin Schiedammers ontdekten dat het Stedelijk Museum Schiedam ook voor en van hen is..

Huisvrienden van het Stedelijk Museum Schiedam

Het Stedelijk Museum Schiedam krijgt financiële steun van een groep kleine en grote donateurs, ook wel huisvrienden genoemd. Zij hechten belang aan kunst, geschiedenis en/of het museum. Het is een uitgebreide familie van Schiedammers, kunstverzamelaars en fervent museumbezoekers die zich allen gepassioneerd opstellen als ambassadeur van het museum. In 2023 organiseerde het museum diverse activiteiten voor de huisvrienden van het museum en een donateursdiner.

9. Organisatie

Het team van Stedelijk Museum Schiedam is sterk en levert zeer gewaardeerde tentoonstellingen, activiteiten en educatieve en participatieve programma's. Met een relatief klein team van 29 medewerkers (gemiddeld 24,9 fte) plus een flexibele schil weet het museum een omvangrijk programma van hoge kwaliteit neer te zetten. Het museum is ook dankbaar voor de inzet van een groep betrokken en gemotiveerde vrijwilligers.

Het managementteam vormt de dagelijkse leiding van het museum en is in 2023 uitgebreid van drie naar vijf leden. In het organogram is te zien dat naast de directeur-bestuurder, de zakelijk leider en een hoofd kunst en geschiedenis ook een hoofd tentoonstellingen en hoofd publiek deel uitmaken van het MT. Het hoofd publiek is een nieuwe rol: hieronder vallen marketing en communicatie, educatie en activiteiten. Hiervoor is in 2023 Mariëtte Maaskant aangetrokken.

Deze uitbreiding levert een organisatie waar nog meer ruimte is voor draagvlak, ontwikkeling en een gezondere bedrijfsvoering. De artistieke leiding is belegd bij de directeur en het hoofd kunst en geschiedenis. De zakelijke leiding/bedrijfsvoering is belegd bij de directeur en zakelijk leider. De directeur-bestuurder wordt gecontroleerd door een Raad van Toezicht. Zomer 2023 verliet zakelijk leider Nicole Theeuwes na 23 jaar het museum, zij werd vervangen door Irma Benliyan.

De naam van het museum is landelijk bekend. Het museum staat bekend als gastvrij, vernieuwend en verrassend, en wordt veelal als voorbeeld gebruikt in de culturele sector. Het gevoel van toegankelijkheid en gastvrijheid van Stedelijk Museum Schiedam wordt als inspiratiebron gezien door vele andere instellingen. De verwachtingen vanuit onze bezoekers én vanuit de stad zijn hoog. Maar vooral de ambities van het museum zijn hoog. Ondanks het kleine team en het beperkte budget worden tentoonstellingen gepresenteerd met landelijke allure, zoals *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970*, die op 23 september 2023 opende: een tentoonstelling waarmee nationaal en internationaal publiek naar Schiedam wordt getrokken. Voor veel van deze bezoekers is dit een eerste kennismaking met Schiedam.

Zorg

Met ons kleine team moeten steeds meer activiteiten worden georganiseerd en hoge kwaliteitsnormen worden behaald – ondanks het feit dat de basissubsidie niet meegroeit met de inflatie. Het Stedelijk Museum Schiedam behaalt de benodigde productiviteit en kwaliteit dankzij het sterk gemotiveerde personeel en hun passie voor het museum. Op korte termijn lijkt het allemaal net te lukken, maar op de langere termijn is dit voor het team niet houdbaar. Door de krappe arbeidsmarkt, de hoge inflatie en de betere salarissen bij andere musea was er in 2023 bovendien ook een relatief grote uitstroom van personeel. Dit zorgt voor onrust in de organisatie, verlegt werkdruk naar andere collega's en verslechtert onze concurrentiepositie op de arbeidsmarkt.

Flexibele schil

Het museum werkt met een flexibele schil van zzp'ers voor de opbouw van tentoonstellingen, bij educatie, marketing en communicatie en de front office. Dit zijn gewaardeerde samenwerkingspartners en we betalen ze eerlijk en conform de gangbare tarieven in de museumsector. Diversiteit (cultureel, gender, leeftijd, sociale klasse) staat ook in 2023 centraal in de selectie van onze samenwerkingspartners. Voor de financiële administratie, de controlfunctie en de financiële rapportages werd ook dit jaar naar tevredenheid samengewerkt met bureau Jac's den Boer & Vink.

Vrijwilligers

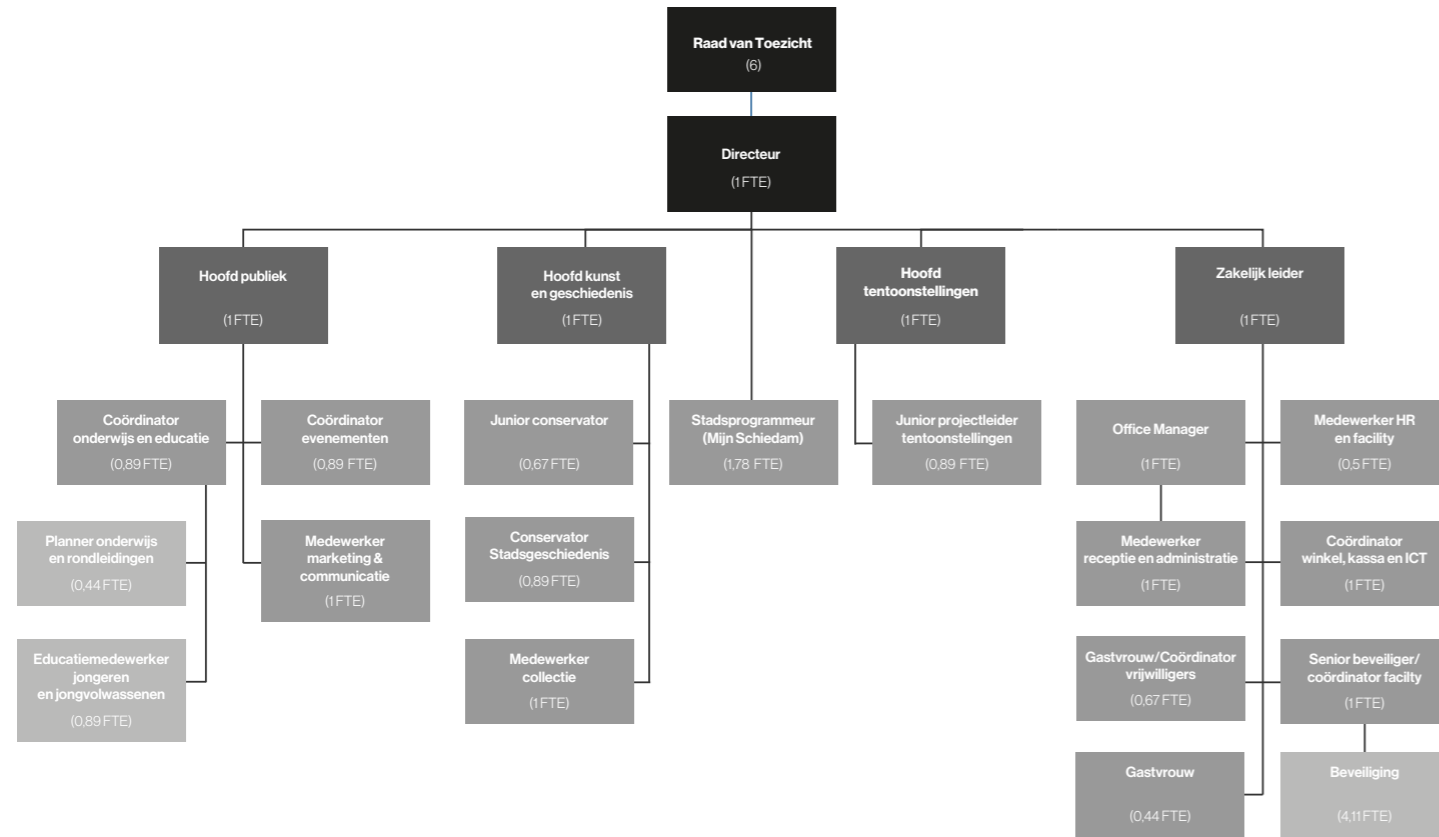
Onze grote groep van zo'n 37 enthousiaste vrijwilligers is een belangrijke kracht voor het museum. Zij zijn onmisbaar. Ze werken voor de schermen en erachter, bij de informatiebalie en in het depot. Onze vrijwilligers zijn misschien wel onze belangrijkste ambassadeurs in de stad. Juist omdat de meeste van onze vrijwilligers uit Schiedam komen zien wij hun bijdrage als meer dan 'helpende handen': ze dragen de missie en visie van het museum uit. Ook hun kennis over Schiedam is van grote waarde voor het team, maar ook voor onze bezoekers.

Stageplekken

Door het vernieuwende en verrassende karakter van het museum krijgen we veel verzoeken van studenten voor stageplekken en -opdrachten. Alhoewel dit in een kleine organisatie soms lastig te realiseren is, vinden we het belangrijk om onze kennis en ervaring te delen. Ook zien we de inbreng van deze jongere generatie als inspirerend en leerzaam. In 2023 deden 10 studenten op verschillende afdelingen ervaring bij ons op.

Governance

Het Stedelijk Museum onderschrijft de vernieuwde Governance Code Cultuur. Het museum werkt met een Raad van Toezichtmodel, bestaande uit een directeur-bestuurder en een diverse, betrokken en deskundige Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht borgt in 2023 kennis en expertise op het gebied van bestuur, financiën, ondernemerschap, rechten, marketing, inclusie en onderwijs. Eind 2023 is afscheid genomen van lid Halil Karaaslan, er wordt begin 2024 gezocht naar een nieuw lid. De Raad van Toezicht benoemt, beoordeelt en ontslaat de directie, toetst algemeen beleid en strategie, volgt de uitvoering daarvan en keurt de door externe accountants beoordeelde jaarrekeningen en begrotingen goed, evenals bijzondere investeringen en leningen. De directie wordt ondersteund door een management team dat naast de directeur-bestuurder zelf bestaat uit de zakelijk leider, hoofd publiek, hoofd tentoonstellingen en hoofd kunst en geschiedenis. De bruto bezoldiging van de directie en de MT-leden is lager dan het algemeen normbedrag volgens de Wet Normering Topinkomens. Nevenfuncties van bestuur, hoger en middenmanagement zijn niet in strijd met het organisatie- en maatschappelijk belang.

Organogram 2023

10. Financiën

Dit verkort financieel verslag is ontleend aan het financiële jaarverslag van 2023 van de Stichting Stedelijk Museum Schiedam. Bij het financiële jaarverslag is een goedgekeurde controleverklaring van de accountant verstrekt.

Eigen inkomsten

De eigen inkomsten staan in 2023 voor 30,2% (2022: 31,7%) van de baten. Dit bestaat uit entreegelden, fondsenwerving, commerciële activiteiten en het resultaat van de winkel en horeca. De norm voor eigen inkomsten in de subsidiebeschikking van de gemeente Schiedam is 17,5%. In 2022 was het percentage eigen inkomsten hoger door de vernieuwing van het Atelier en de Panorama Schiedam, dit waren grote projecten waartoe veel gerichte fondsen zijn geworven.

Subsidie

Het Stedelijk Museum Schiedam ontvangt conform de verzelfstandigingsovereenkomst (2008) een structurele subsidie van de gemeente Schiedam. Sinds 2018 krijgt het museum deze subsidie per vier jaar toegekend. In 2021 heeft de gemeente op basis van behaalde prestaties en een meerjarenbeleidsplan voor de periode 2022-2025 opnieuw subsidie toegekend. We waarderen het vertrouwen dat daaruit spreekt. Jaarlijks wordt deze subsidie verantwoord en vastgesteld. De subsidie maakte in 2023 63,7% uit van de totale baten.

Resultaat en eigen vermogen

Bij het opstellen van de begroting voor 2023 leek het museum te moeten afsluiten met negatief saldo van baten en lasten van € 254.175. Het saldo van baten en lasten over 2023 bedraagt echter € 20.908 positief. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de energiegereguleerder die beschikbaar is gesteld van maximaal € 201.090 over 2023, en € 39.714 over 2022. Ook wist het museum het beoogde doel in fondsenwerving te overtreffen: met € 662.849 aan inkomsten voor projectfinanciering in plaats van de begrote € 343.800.

Balans per 31 december 2023

Activa	
Vaste activa	387.842
Vlottende activa	1.189.231
Totale activa	1.577.073

Passiva

Algemene reserve	405.537
Bestemmingsreserve tentoonstellingen	196.700
Bestemmingsfonds t.b.v. NOG Collectie	490.000
Totaal bestemmingsreserves en fondsen	1.092.237
Kortlopende schulden	484.836
Totale passiva	1.577.073

Staat van baten en lasten

Baten	
Subsidie gemeente Schiedam	2.540.577
Energiecompensatie Gem. Schiedam 2023	183.323
Energiecompensatie Gem. Schiedam 2022	39.714
Bijdrage BIS	266.748
Baten tentoonstellingsexploitatie	1.311.499
Totaal baten	4.341.861

Lasten

Personeelskosten	1.480.316
Huisvestingskosten	912.810
Renovatiekosten	9.502
Afschrijvingen	40.343
Kosten projecten -BIS	266.748
Kosten van activiteiten	1.095.439
Kunstaankopen	217.379
Overige bedrijfskosten	298.416
Totaal lasten	4.320.953

Totaal saldo van baten en lasten	20.908
---	---------------

Het saldo van baten en lasten is gemuteerd op:

Algemene reserve	-105.792
Bestemmingsreserve Tentoonstellingen	196.700
Bestemmingsfonds NOG-collectie	-70.000

Totaal	20.908
---------------	---------------

Bijlage 1. Activiteiten

Activiteiten zijn een belangrijk onderdeel van onze programmering. Ook dit jaar werd er weer veel georganiseerd in het museum.

Panorama Schiedam

Vanaf 14 mei 2022

Maand van de geschiedenis

oktober 2023

- Luisteravond podcast Heksen in Schiedam 13 oktober - 20 gasten
- Verhalentafel bij zorginstelling Franckenland over de Schiedamse wijk Nieuwsticht 16 oktober - 20 gasten
- Workshop illustratie door Jan Liefferink 18 oktober - 12 gasten

Festival der liefde. Schilderijen en tekeningen van Lotti van der Gaag en Verborgen in Steen. De beeldhouwkunst van Piet van Stuivenberg

1 oktober 2022 – 15 januari 2023

- Lezing Willemijn Stokvis, tijdens Volkskrant Beeldende Kunst Dag 8 januari - 50 gasten

Volkskrant beeldende Kunst Prijs

1 oktober 2022 – 15 januari 2023

- Volkskrant Beeldende Kunst Dag 8 januari - 38 gasten

Onzichtbare handen. Een ode aan de thuiszorghulp

26 november 2022 – 17 april 2023

- Filmvertoning 'Entre deux Mondes' in Wenneker Cinema 7 februari - 47 gasten

Spirituele Urgentie

26 november 2022 – 11 april 2023

- Orgelconcert met twee rondleidingen 3 februari - 85 gasten
Aansluitend aan het concert werd er ook speciaal voor de Alevitische gemeenschap (20 gasten) en de Protestantse gemeenschap (8 gasten) een rondleiding verzorgd.
- Rondleidingen Museumjaarkarhouders 16 februari - 31 gasten
24 februari - 33 gasten
12 maart - 31 gasten
- Instaprondleiding 19 februari - 13 gasten
- Geannuleerd event: Ontmoet & Groet met vier kunstenaars 5 februari – 2 aanmeldingen

- *Mental Health Event* 11 maart - 120 gasten
- Studio Poca 1 april - 20 gasten
- The *TittyMag Festival* 1 april - 191 gasten

Stipendium Schiedams Water

14 januari – 16 april 2023

- Opening 13 januari - 102 gasten

We Once Were One. Een solotentoonstelling van Femmy Otten

28 januari – 26 juni 2023

- Opening 28 januari - 297 gasten (combinatie met opening De reizen van Rooskens)
- Middag voor 'haarperformers' en finissage 17 juni - 34 gasten

De reizen van Rooskens

28 januari – 26 juni 2023

- Opening 28 januari - 297 gasten (combinatie met opening *We Once Were One*)
- Rondleiding voor de huisvrienden van het museum 7 mei - 10 gasten
- Boekpresentatie Anton Rooskens. Beyond Cobra / Voorbij Cobra 25 mei - 74 gasten
- Instaprondleiding 21 mei - 7 gasten

Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao

29 april – 4 september 2023

- Preview erven, relaties Frieda Hunziker en partners Curaçao 28 april - 20 gasten
- Opening 29 april - 332 gasten (combinatie met opening Hend'i mundu / Mens van de aarde)
- Instaprondleiding 20 augustus - 8 gasten

Hend'i mundu / Mens van de aarde

29 april – 1 oktober

- Opening 29 april - 332 gasten (combinatie met opening Frieda Hunziker. Een reis naar Curaçao)
- *Hend'i mundu Festival* 26 augustus - 309 gasten

- Friends & Family 24 september - 13 gasten
- Finissage & workshop 150 dichtregels 24 september - 34 gasten

Carte Blanche (Fuck The Dictator). Anne Wenzel in het Stedelijk Museum Schiedam en Boksschool de Jong

8 juli 2023 – 15 januari 2024

- Opening 8 juli - 267 gasten
- Kalenderpresentatie tijdens NO Knock-Out wedstrijden in Boksschool de Jong 28 oktober - aantal gasten onbekend
- Boekpresentatie 3 november - 32 gasten
- Instaprondleiding 19 november - 10 gasten
- Finissage – Rondleiding en evaluatie met Anne Wenzel 13 en 14 januari - 15 en 38 gasten

Ekstasis. Een universum van licht en geluid

15 juli – 15 januari 2024

- Openingsmoment voor kunstenaars en betrokkenen 15 juli - 42 gasten
- Instaprondleiding 17 september - 15 gasten
- Museumkaarthouders rondleiding 17 november - 14 gasten
- Masterclass 29 november - 35 gasten
- *Ekstasis* Festival: A sensorial evening 8 december - 333 gasten
- Museumkaarthouders rondleiding 9 december - 4 gasten
- Finissage performance Anni Nops en Casimir Geelhoed 14 januari - 40 gasten

Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970

23 september 2023 – 17 maart 2024

- Opening
- 23 september - 383 gasten (combinatie met opening *Levi van Veluw. Planetary Chapel*)
- Lang Leve Kusama-dag 18 november - 112 gasten

Levi van Veluw. Planetary Chapel

23 september 2023 – 17 maart 2024

- Opening (combinatie met opening *Yayoi Kusama. De Nederlandse jaren 1965-1970*) 23 september - 383 gasten

Straatschat. J&B x YETS Foundation

25 oktober 2023 – 14 januari 2024

- Opening 25 oktober - 59 gasten

Corporate Events

- Donateursdiner 23 maart - 34 gasten

Overige activiteiten

- Teamuitje Basisschool De Loep 10 januari - 24 gasten
- Festival *Gevierde vrouwen* – Rondleiding bij Narges Mohammadi 21 januari - 9 gasten
22 januari - 15 gasten
- Orgelconcert Arjen Leistra 3 februari - 85 gasten
3 maart - 32 gasten
7 april - 49 gasten
5 mei - 46 gasten
2 juni - 37 gasten
7 juli - 42 gasten
10 september - 64 gasten (Open Monumentendag)
- VIP ontvangst Art Rotterdam 12 februari - 4 gasten
- Ontvangst Soroptimisten Beneden Maas 8 maart - 40 gasten
- Stembureau Gemeente Schiedam – Provinciale Staten en Waterschappen 2023 15 maart - 966 stemmers; 172 daarvan bezochten gratis het museum
- Ontvangst Remonstranten kerkgenootschap 17 maart - 16 gasten
- Lezing lezers kunstmagazine MUZE over tentoonstelling Spirituele Urgentie 23 maart - 11 gasten
- Awarduitreiking Tienermoeder van het Jaar 15 april - 60 gasten
- Vrijwilligersdag met Museum Vlaardingen - Bezoek aan de tentoonstellingen De reizen van Rooskens, *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao* en *Panorama Schiedam* 22 mei - 48 gasten
- IDDF – International Distillers District Festival, op het plein 27 mei - 260 gasten
- Vergadering Gemeente Zoetermeer 27 juni - 6 gasten
- Persconferentie Gemeente Schiedam – 150 jaar afschaffing slavernij 28 juni - 31 gasten
- Partnerbezoek S'DAM met Vlaardingen City Partners en Rotterdam Partners 5 september - 12 gasten

Bijlage 2. Schenkingen, langdurig bruiklenen en aankopen

- Open Monumentendagen – Lezing in Boksschool Hans de Jong
9 september - 23 gasten
- Open Monumentendagen – Lezing in Boksschool Hans de Jong
10 september - 3 gasten
- Open Monumentendagen – Rondleidingen
11 september - 12 gasten
- Internationale persontvangst
27 september - 9 gasten
- S'DAM Kennissessie inclusie en diversiteit
9 oktober - 15 gasten
- Lezing voor abonnees Vrije Academie over Kusama
21 oktober - 40 gasten
- Suikerzoet Filmfestival
10 november - 35 gasten
11 november - 180 gasten
- PVDA GroenLinks
7 november - 30 gasten
- Lang Leve Kusama-dag
18 november - ~~XX~~ gasten
- Stembureau Tweede Kamer verkiezingen
22 november - 1313 stemmers
- Huisvrienden private viewing Kusama en Levi van Veluw
29 november - 11 gasten
- VMBO VONCK
11 december - 100 gasten
- Lezing voor abonnees Vrije Academie over Kusama
30 december - 35 gasten

Schenkingen

schenking KPN B.V., Rotterdam

- Marlene Dumas, Bellies filled with ghosts, 1988, lithografie en Oost-Indische inkt, 93,0 x 77,5 cm
- Daan van Golden, Brigitte Bardot, 1992, zeefdruk, 109,0 x 79,0 cm
- Daan van Golden, Youth is an Art, 1995, foto, 30,0 x 30,0 cm
- Jacqueline de Jong, Zonder titel, 1981, zeefdruk, 98,0 x 79,0 cm
- Lucebert, Monsters en meisjes, 1987, lithografie, 51,0 x 61,0 cm
- Peter Struycken, Zonder titel, 1995, zeefdruk, 30,0 x 30,0 cm
- Emo Verkerk, Portret van Jimi Hendrix, 1984, zeefdruk, 70,0 x 70,0 cm

schenking kunstschilder R.R. Scholten (de Jongere), Bodegraven

- J.J. Scholten, Winterlandschap met molen in Schiedam, 1935, olieverf op doek, 50,5 x 40,5 x 68,0 x 58,0 cm
- J.J. Scholten, Schiedam Sterrenbos Polyantha bloemententoonstelling mei 1940, 1939, olieverf op doek, 61,0 x 51,0 x 78,5 x 51,0 cm
- J.J. Scholten, Winterlandschap Kethelpolder tussen Schiedam richting Delft, 1935, olieverf op doek, 41,0 x 50,5 x 59,0 x 69,0 cm
- J.H. Scholten, Landschap tussen Overschie en Delft (Kethelpolder), 1950, olieverf op doek, 61,0 x 81,0 x 79,5 x 99,5 cm
- J.H. Scholten, De Blauwe Brug, 1950, olieverf op papier, 29,5 x 40,5 cm

schenking I.M. van Bohemen, 's-Gravenhage

- Lotti van der Gaag, Rouge et Jaune, 1978, olieverf op linnen, 163,5 x 132,5 cm

schenking Leo Kleinekoort, Schiedam

- P.J. Slobbe, Naambord van De Koffiepot, 1968, perspex, verf en metaal, 14,5 x 64,0 x 1,0 cm

schenking Ad Velthuizen, Schiedam

- Owens-Illinois Manufacturing, Flessenvorm met fles, 2017, metaal en glas

schenking M.J.H. Weijers, namens E.M. Spring in 't Veld, Delft

- Gerard Batelaan, Schiedam, 1950, drukinkt op papier

schenking H. V. Engels, Willemstad

- Frieda Hunziker, Zonder titel, 1952-01-07, krijt en aquarelverf op papier, 31,5 x 46,0 cm
- Frieda Hunziker, Zonder titel, 1952, krijt op papier, 26,0 x 39,0 cm
- Frieda Hunziker, Zonder titel, 1952-01-09, krijt en aquarelverf op papier, 36,0 x 28,0 cm

schenking Joline Wiebols, Amstelveen

- Frieda Hunziker, Patella, 1963, olieverf op doek, 240,0 x 80,0 x 242,0 x 81,5 cm

schenking Han van der Leur, Rotterdam

- Jan Henderikse, Zonder titel, 1986, kleurenfoto op papier, 59,0 x 35,0 cm

schenking Gemeente Schiedam, Schiedam

- Frits Henderickx, Applique, 1977, glas, 150,0 x 150,0 cm

schenking particuliere collectie

- Frieda Hunziker, Bossen met maan (grafiek 16), Flomaster stift op papier, 47,0 x 59,0 cm
- Frieda Hunziker, Zonder titel (grafiek 15), vetkrijt op papier, 29,5 x 44,0 cm

schenking Mieke Koster, Spijkenisse

- Hendrik Fleurbaay, Zicht op Schiedam, 1946, olieverf op doek, 82,0 x 112,0 cm

schenking Hans Kappetein, Amsterdam

- David Bade, *Too Old*, 2008, acrylverf op doek, 123,0 x 93,0 x 126,5 x 95,5 cm
- Shinkichi Tajiri, *Fortress*, 1963, brons, 52,5 x 28,0 x 25,5 cm
- Reinier Lucassen, *Kleur en portret*, 1976, acrylverf op doek, 120,0 x 100,0 x 122,0 x 102,5 cm
- Reinier Lucassen, *Portret van Laura*, 1971, acrylverf op doek, 160,0 x 130,0 x 161,5 x 131,5 cm
- Reinier Lucassen, *Olijf in abstract geometrische stijl*, 2001, acrylverf op doek, 120,0 x 100,0 x 103,4 x 102,5 cm
- Reinier Lucassen, *Materie & ? (geist in black)*, 2000, acrylverf op doek, 90,0 x 100,0 x 93,5 x 103,5 cm

schenking Marcel Prins en O-Institute, Jubbega-Schurega en Voorschoten

- Serie van vijf fotoafdrukken: *Cor Stutvoet*, Yayoi Kusama beschildert het lichaam van de kunstenaar Jan Schoonhoven in de kapel van het Stedelijk Museum Schiedam, 18 november 1967, 1967, fotoafdruk, 50,0 x 37,0 x 73,0 x 53,5 cm

schenking Willem Baars, Amsterdam

- Rob Birza, *I love*, 1990, temperaverf op doek, 180,0 x 140,0 cm
- Emo Verkerk, *Study for portrait of Charlie Parker*, 1982, olieverf op papier, 135,0 x 73,5 cm
- Morgan Betz, *Day*, 2013, inkt op doek, 170,0 x 130,0 cm

Langdurige inkomende bruiklenen

bruikleen I.M. van Bohemen, ‘s-Gravenhage

- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 19,0 x 25,0 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1952, Siberisch krijt op papier, 25,0 x 19,3 cm

Aankopen

Alle aankopen in 2023 zijn gedaan met steun van het Mondriaan Fonds

aankoop I.M. van Bohemen, ‘s-Gravenhage

- Lotti van der Gaag, *Festival der Liefde / Festival d'Amour*, 1967, olieverf en knopen op linnen, 92,0 x 67,5 cm
- Lotti van der Gaag, *Zonder titel*, 1974, olieverf op linnen, 93,0 x 66,0 cm
- Lotti van der Gaag, *Adam et Eve Chassés aux Paradis*, 1965, olieverf op jute, 166,0 x 135,0 cm

aankoop Pris Roos, Rotterdam

- Pris Roos, *Bep in Groen*, 2022, oliepastel op karton, 70,0 x 50,0 x 79,5 x 59,5 cm
- Pris Roos, *Gerald wijzend naar mijn recorder*, 2022, oliepastel op karton, 70,5 x 50,5 x 79,5 x 59,5 cm
- Pris Roos, *Yvonne is een zondagskind*, 2022, oliepastel op karton, 65,0 x 50,0 x 74,0 x 59,0 cm
- Pris Roos, *Het weerzien van Carla met haar man*, 2022, oliepastel op karton, 65,0 x 50,0 x 74,0 x 59,0 cm
- Pris Roos, *Christine en Simon*, 2022, oliepastel op karton, 69,5 x 49,5 x 79,5 x 59,5 cm

aankoop Levi van Veluw, Amsterdam

- Levi van Veluw, *Planetary chapel* (version 1 of 3), 2021, polymeerklei, metaal en messing, 71,00 x 51,00 x 46,00 cm

aankoop Kinke Kooi, Arnhem

- Kinke Kooi, *Visit*, 2019, acrylverf en kleurpotlood op papier, 102,0 x 120,0 cm

aankoop Tarona, Rotterdam

- Tarona, Sarah-Lee, 2023, digitaal beeld op USB, 60,0 x 40,0 cm
- Tarona, Ebony, 2023, digitaal beeld op USB, 60,0 x 40,0 cm
- Tarona, Yeltsiny, 2023, digitaal beeld op USB, 60,0 x 40,0 cm
- Tarona, Keenan, 2023, digitaal beeld op USB, 60,0 x 40,0 cm
- Tarona, Rován, 2023, digitaal beeld op USB, 60,0 x 40,0 cm
- Tarona, Crystal, 2023, digitaal beeld op USB, 60,0 x 40,0 cm

aankoop Carlos Blaaker, Willemstad

- Carlos Blaaker, *Hende 1*, 2023, polymeerklei, metaal en acrylverf, 190,00 x 35,00 x 30,00 cm
- Carlos Blaaker, *Hende 2*, 2023, polymeerklei, metaal en acrylverf, 202,00 x 35,00 x 30,00 cm

aankoop Tirzo Martha en David Bade, Amsterdam

- Tirzo Martha, *The auto Self-portrait of culture*, 2017, hout, pur-schuim, metaal, kunststof, elektrische lamp en goudverf, 107,00 x 113,00 x 128,00 cm
- David Bade, *WE OK*, 2023, acrylverf op doek, 100,0 x 120,0 cm

aankoop Shertise Solano, Rotterdam

- Shertise Solano, *Untitled*, 2020, inktjetprint, oil stick en gesso op papier, 300,0 x 300,0 cm

aankoop Joline Wiebols, Amstelveen

- Frieda Hunziker, *Carnaval*, 1958, olieverf op doek, 100,00 x 80,00 cm

aankoop particuliere collectie

- Frieda Hunziker, *Cacteeën I*, 1952, olieverf op doek, 100,0 x 125,0 x 101,5 x 127,0 cm

aankoop Serana Angelista

- Serana Angelista, *Skálo II*, 2016, digitale collage op papier, 60,0 x 40,0 cm
- Serana Angelista, *Ontmoeting*, 2016, digitale collage op papier, 60,0 x 40,0 cm
- Serana Angelista, *Pietermaai*, 2016, digitale collage op papier, 60,0 x 40,0 cm
- Serana Angelista, *Oom*, 2016, digitale collage op papier, 60,0 x 40,0 cm
- Serana Angelista, *Dragrace*, 2016, digitale collage op papier, 60,0 x 40,0 cm
- Serana Angelista, *Skálo I*, 2016, digitale collage op papier, 60,0 x 40,0 cm
- Serana Angelista, *Opa*, 2016, digitale collage op papier, 60,0 x 40,0 cm

aankoop Eugenie Boon

- Eugenie Boon, *Barika yen kurason kontentu*, 2023, acrylverf op doek, 70,0 x 50,0 cm
- Eugenie Boon, *Eta sinta den e koncha*, 2022, acrylverf op doek, 70,0 x 50,0 cm

aankoop Avantia Damberg

- Avantia Damberg, *Inner Circle*, 2019, geglazuurd aardewerk, 123,0 x 123,0 cm

aankoop Gilleam Trapenberg, Amsterdam

- Gilleam Trapenberg, *012 (New Suns Series)*, 2020, inkjetprint op papier, 38,0 x 30,0 cm
- Gilleam Trapenberg, *084 (New Suns Series)*, 2020, inkjetprint op papier, 38,0 x 30,0 cm
- Gilleam Trapenberg, *054 (New Suns Series)*, 2020, inkjetprint op papier, 38,0 x 30,0 cm
- Gilleam Trapenberg, *052 (New Suns Series)*, 2020, inkjetprint op papier, 38,0 x 30,0 cm
- Gilleam Trapenberg, *074 (New Suns Series)*, 2020, inkjetprint op papier, 38,0 x 30,0 cm

aankoop Nick Verstand, Amsterdam

- Nick Verstand, *Liquid Logic*, 2023, laserprojector, 10,5 x 15,4 x 33,1 cm

Bijlage 3. Uitgaande bruiklenen

aankoop Onno Poiesz, Rotterdam

- Onno Poiesz, Feest Prikkers, 2023, staal en aluminium, 700,0 x 200,0 x 200,0 cm

aankoop AiRich, Amsterdam

Uit de serie Den Doro

- AiRich, UNTITLED 1, 2024, digitaal beeld op USB en afgedrukt op fotopapier, 100,0 x 67,0 cm
- AiRich, UNTITLED 2, 2024, digitaal beeld op USB en afgedrukt op fotopapier, 100,0 x 150,0 cm
- AiRich, UNTITLED 3, 2024, digitaal beeld op USB en afgedrukt op fotopapier, 82,5 x 100,0 cm
- AiRich, UNTITLED 4, 2024, digitaal beeld op USB en afgedrukt op fotopapier, 100,0 x 67,0 cm

aankoop Nour-Eddine Jarram, Enschede

- Nour-Eddine Jarram, Koelkast, 2023, aquarel op papier, 30,0 x 21,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, The wait, 2023, aquarel op papier, 21,0 x 30,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Pretpark, 2023, aquarel op papier, 21,0 x 30,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Lege zakken, 2023, aquarel op papier, 21,0 x 30,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Le Pauvreté, 2023, aquarel op papier, 50,0 x 40,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Loneliness The Wait (oude vrouw), 2023, aquarel op papier, 50,0 x 40,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Eenzaamheid (Machiel Sonius), 2023, aquarel op papier, 50,0 x 40,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Elizabeth Koeten-Ooms / invisible women, 2023, aquarel op papier, 70,0 x 50,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Armenschool, 2023, aquarel op papier, 109,5 x 75,5 cm
- Nour-Eddine Jarram, Machiel Sonius (groot), 2023, aquarel op papier, 109,5 x 75,5 cm
- Nour-Eddine Jarram, Grootste werk, 2023, aquarel op papier, 110,5 x 153,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Armoede=Armoede, 2023, aquarel op papier, 30,0 x 21,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Moslima met arabische tekst, 2023, aquarel op papier, 30,0 x 21,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Loneliness Eenzaamheid, 2023, aquarel op papier, 30,0 x 21,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Voedselbank met oranje krat, 2023, aquarel op papier, 30,0 x 21,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Beurs, 2023, aquarel op papier, 30,0 x 21,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Groene krat met eten, 2023, aquarel op papier, 30,0 x 21,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Boodschappen, 2023, aquarel op papier, 30,0 x 21,0 cm
- Nour-Eddine Jarram, Handen met muntjes, 2023, aquarel op papier, 30,0 x 21,0 cm

aankoop Susanne Khalil Yusef, Amsterdam

- Susanne Khalil Yusef, We want to live, 2021, neonbuis, 60,0 x 400,0 x 8,0 cm

aankoop Koos Buster, Amsterdam

uit de serie Sierborden van bijna alles wat ik niet leuk vind

- Koos Buster, Luxe problemen zijn geen problemen, 2023, geglazuurd aardewerk, 21,0 x 35,0 x 3,0 cm
- Koos Buster, Toiletpapier, 2023, geglazuurd aardewerk, 28,0 x 41,0 x 4,5 cm
- Koos Buster, NS, 2023, geglazuurd aardewerk, 30,0 x 22,0 x 3,0 cm
- Koos Buster, Stemmen, 2023, geglazuurd aardewerk, 20,5 x 31,5 x 3,5 cm
- Koos Buster, Lege Koelkast, 2023, geglazuurd aardewerk, 53,0 x 37,0 x 5,0 cm
- Koos Buster, Albert Heijn, 2023, geglazuurd aardewerk, 18,0 x 24,0 x 4,0 cm
- Koos Buster, Dure Aardbeien, 2023, geglazuurd aardewerk, 40,5 x 50,0 x 5,0 cm
- Koos Buster, Uitroepteken, 2023, geglazuurd aardewerk, 24,5 x 17,5 x 4,0 cm
- Koos Buster, Bureaucratie, 2023, geglazuurd aardewerk, 34,0 x 49,5 x 3,5 cm
- Koos Buster, Rutte IV, 2023, geglazuurd aardewerk, 28,0 x 66,0 x 5,0 cm
- Koos Buster, Vrijwilligerswerk is ook werk, 2023, geglazuurd aardewerk, 28,0 x 36,0 x 4,5 cm
- Koos Buster, Iets leuks doen, 2023, geglazuurd aardewerk, 20,0 x 43,0 x 4,0 cm
- Koos Buster, Blauwe envelop, 2023, geglazuurd aardewerk, 27,0 x 34,0 x 4,0 cm

aankoop Zoro Feigl, Amsterdam

- Zoro Feigl, Schetsen in beweging, 2024, papier, LED-verlichting, metaal en elektromagneet, 200,0 x 20,0 cm

Tijdelijk uitgaande bruiklenen

Klooster Zin, Vught: NOG-collectie in Klooster Zin

28-08-2021 tot 28-08-2023

- Merina Beekman, Aan alles is gedacht, 2006, acrylverf, potlood, Oost-indische inkt, fluweel en garen op papier, 203,0 x 130,0 cm
- Merina Beekman, Kurdish Chief, 2002, Oost-indische inkt op papier, 211,0 x 135,0 cm
- Mark Brusse, Mountain Spirit I, 1991, Oost-indische inkt en aquarelverf op Hanji papier, 94,0 x 63,5 cm
- Marian Breedveld, Zonder titel, 2004, olieverf op doek op hout, 45,0 x 75,0 cm
- Marian Breedveld, Zonder titel, 2000, olieverf op linnen, 80,0 x 131,0 cm
- Paul Drissen, Schöner Malen, 2009, olie- en acrylverf, papier, kleurpotlood en textiel op doek, 60,0 x 50,0 cm
- Paul Drissen, Schöner Malen, 2009, olieverf, textiel, kleurpotlood, papier en foamboard op doek, 60,0 x 50,0 cm
- Willem Goedegebuure, Utrecht, 2002, olieverf op doek, 150,0 x 130,0 cm
- Frank van Hemert, You Me, 1998-1999, aquarelverf en krijt op papier, 96,0 x 149,5 cm
- Frank van Hemert, YOU/ME, 1997, aquarelverf en krijt op papier, 141,5 x 154,0 cm
- Frank van Hemert, Engel, 2002-2010, aquarelverf, houtskool en pigment op papier, 142,0 x 155,0 cm
- Caren van Herwaarden, Zesde dag, 2011, aquarelverf op papier, 116,0 x 238,5 cm
- Nan Hoover, La Luna, 2002, fotopapier, 30,5 x 40,5 cm
- Nan Hoover, La Luna, 2002, fotopapier, 30,5 x 40,0 cm
- Arno Kramer, Zonder titel, 1996, aquarelverf, pastel en potlood op papier, 42,5 x 51,0 cm
- Arno Kramer, Zonder titel, 1996, aquarelverf, pastel en potlood op papier, 30,5 x 39,0 cm
- Erik Mattijssen, Good Company, 2010, gouache en pastel op papier, 195,0 x 136,0 cm
- Erik Mattijssen, Pacifico, 2009, gouacheverf, potlood en krijt op papier, 150,0 x 274,0 cm
- Erik Mattijssen, Het eerste proeven, 1998, gouache en pastelkrijt op papier, 101,0 x 142,0 cm
- Rineke Marsman, Zonder titel, 2007, olieverf en houtskool op canvas, 130,0 x 150,0 cm
- Rineke Marsman, Le mémorial des enfants, 1998, olieverf op doek, 50,0 x 70,0 cm
- OSSIP, Portret (Variant B), 1992, fotopapier en papier op multiplex, 119,5 x 130,0 cm
- Peter Otto, Bare, 2005, aquarelverf op papier, 25,5 x 43,0 cm
- Peter Otto, K, 2005, aquarelverf, potlood en papier op papier, 28,0 x 24,0 cm
- Gerard Polhuis, De zwerfkei, 2001, acrylverf, draad, hout en doek, 150,0 x 300,0 cm
- Maria Smits, Maria, 2009, krijt, houtskool, touw, rubber, spons, tape en tie-wrap op papier, 257 x 150 cm
- Maria Smits, The false prophet, 2009, krijt, houtskool, aquarelverf op papier, 262 x 150 cm
- Maurice Thomassen, Speechless 30, 2010, olieverf, potlood, karton en lijm op katoen, 76 x 45,5 cm
- Maurice Thomassen, BOXED, 2009, verf, potlood, textiel, lijm, tape en karton op doek, 142,0 x 183,0 cm
- Piet Tuysel, Zonder titel, 2007, verf op metaal, 50,0 x 50,0 cm
- Piet Tuysel, Zonder titel, 2007, verf op metaal, 240,0 x 50,0 cm
- Piet Tuysel, CVR-DS, 2009, verf op metaal, 60,0 x 60,0 cm
- Veron Urdárianu, Zonder titel, 1991-1993, oilstick, plakband, potlood en gouache op papier, 52,0 x 65,5 cm
- Veron Urdárianu, Zonder titel, 1992-1993, oilstick, plakband, autolak, polyester, potlood en offset papier op papier, 69,5 x 80,0 cm
- Veron Urdárianu, Before or after, 1994, oilstick, plakband en potlood op papier, 67,5 x 74,5 cm
- Veron Urdárianu, Facades, 1994, oilstick, plakband en potlood op papier, 64,5 x 79,5 cm
- Veron Urdárianu, Zonder titel, 1993-1995, oilstick, potlood en plakband op papier, 68 x 61 cm
- Veron Urdárianu, Zonder titel, 1995-1996, oilstick en potlood op papier, 62,0 x 82,0 cm
- Veron Urdárianu, Zonder titel, 1995, oilstick, potlood en plakband op papier, 68,0 x 82,5 cm
- Guido Vlottes, Koblenz/ Lobith (I), 2001, olieverf op linnen, 90,0 x 105,0 cm
- Guido Vlottes, Koblenz/ Lobith (II), 2001, olieverf op linnen, 90,0 x 110,0 cm
- Hans de Wit, Rebis serie, 1998-1999, aquarelverf en inkt op papier, 40,0 x 61,5 cm
- Hans de Wit, Rebis serie, 1998-1999, aquarelverf en inkt op papier, 40,0 x 61,5 cm
- Hans de Wit, Rebis serie, 1998, aquarelverf en inkt op papier, 40,0 x 61,5 cm
- Karin van Dam, Flinterstad met bomen, 2009-2010, potlood, fotopapier, kunststof, hout, touw en metaal op papier, 40,0 x 29,0 cm
- Charlotte Schleiffert, Japanse man in natuur, 2010, grafietpotlood, pastelpotlood en acrylverf op papier, 43,1 x 43,8 cm
- Charlotte Schleiffert, Emeralda honingzuiger met japans meisje, 2010, grafietpotlood, pastelpotlood en acrylverf op papier, 50,0 x 39,5 cm
- Erik van Lieshout, Zonder titel, 2016, gouacheverf, houtskool, inkt en tape op papier, 42,0 x 29,8 cm

- Erik van Lieshout, Zonder titel, 2016, gouacheverf, houtskool, inkt en tape op papier, 50,0 x 30,4 cm
- Koen Taselaar, Lackofeyes, 2016, acrylverf en inkt op papier, 38,0 x 28,0 cm
- Koen Taselaar, Infinite wave vertical, 2016, acrylverf en inkt op papier, 38,0 x 28,0 cm
- Koen Taselaar, Fatalism, 2016, acrylverf en inkt op papier, 38,0 x 28,0 cm
- Lennart Lahuis, Nameless Streets #1, 2017, burnt laserprint en Japans kozo papier op katoenvezel papier, 76,0 x 56,0 cm
- Lennart Lahuis, Nameless Streets #4, 2017, burnt laserprint en Japans kozo papier op katoenvezel papier, 76,0 x 56,0 cm
- Andrei Roiter, Climate report, 2016, olieverf op linnen, 200,0 x 160,0 cm
- Marisa Rappard, Fabricator, 2017, acrylverf en inkt op papier, 263,0 x 340,0 cm
- Dan Zhu, The new coming piece in the museum, 2018, acrylverf op papier, 29,0 x 76,0 cm

Singer Museum, Laren: De nieuwe vrouw

13-09-2022 tot 08-01-2023

- Iris van Dongen, Ed, 2008, pastelkrijt en houtskool op papier, 230,0 x 150,0 cm

Nederlands Fotomuseum, Rotterdam: Johan van der Keuken - De kunst waarvan ik het meest houd.

07-10-2022 tot 05-02-2023

- Lucebert, Zonder titel, 1965, gouacheverf en krijt op papier, 54,7 x 74,7 cm
- Lucebert, Lente & zonnegod, 1962-05-07, Oost-Indische inkt, krijt en aquarelverf op papier, 54,7 x 74,7 cm

Kunsthalle Mannheim, Mannheim: Becoming CoBrA

18-11-2022 tot 05-03-2023

- Lotti van der Gaag, Mensfiguur, 1948, terracotta sculptuur, 25,5 x 16,5 x 10,0 cm
- Corneille, Ruiters, 1948, gouacheverf op papier, 41,4 x 50,0
- Karel Appel, Kindje met bloemen, 1947, aquarelverf, krijt en inkt op papier, 44,6 x 53,
- Karel Appel, Mannetje met de zon, 1947, aquarelverf en krijt op papier, 44,0 x 55,6
- Anton Rooskens, Zonder titel, 1948, aardewerk, 5,8 x 34,8 cm

Kunsthall Rotterdam, Rotterdam: Vrouwenpalet 1900 – 1950

24-12-2022 tot 09-04-2023

- Lotti van der Gaag, Kop, 1951, zachtsteen en hout, 34,5 x 16,0 x 10,0 cm
- Lotti van der Gaag, De denker, 1951, brons, 39,5 x 18,0 cm
- Lotti van der Gaag, Dier, 1956, terra cotta, 23,0 x 22,0 x 11,5 cm
- Lotti van der Gaag, Tweekoppig insect, 1953, brons, 46,0 x 30,0 cm
- Lotti van der Gaag, Kat, 1955, brons, 31,0 x 26,0 cm
- Lotti van der Gaag, Zonder titel, krijttekening, 1954, 25,0 x 19,3 cm

Kunstinstituut Melly, Rotterdam: Jennifer Tee – Still Shifting, Mother Field

20-01-2023 tot 21-05-2023

- Jennifer Tee, Tampan Six Subtle Bodies, 2021, piëzografie, 165,0 x 150,0 cm
- Jennifer Tee, Tampan Tree of Life, Semangka Bay, 2019, inkt op papier, 188,0 x 165,0 cm

Arti et Amicitiae, Maatschappij, Amsterdam: Pop Life

17-03-2023 tot 17-04-2023

- Iris van Dongen, Ed, 2008, pastelkrijt en houtskool op papier, 230,0 x 150,0 cm

Kunstgarage Franx, Zoetermeer: Kom eens bij me binnen - Mat van der Heijen en Albert Verkade

17-03-2023 tot 07-05-2023

- Albert Verkade, A wing to chase angels, 2000, acrylverf op aluminium en staal, 300,0 x 30,0 x 30,0 cm

Cobra museum voor Moderne kunst, Amstelveen: Cobra 75: Grenzeloos en vrij

02-06-2023 tot 08-10-2023

- Constant, Verschroeiende aarde, 1951, olieverf op linnen, 120,0 x 75,00 cm

Galerie LUMC, Leiden: The Art of belonging

09-06-2023 tot 21-08-2023

- Bert Sissingh, La Réflexion, 2010, c-print op dibond, 90,0 x 120,0 cm
- Bert Sissingh, La Préparation, 2010, c-print op dibond, 90,0 x 120,0 cm
- Bert Sissingh, La Télévision, 2009, c-print op dibond, 90,0 x 120,0 cm
- Bert Sissingh, La Communication, 2010, c-print op dibond, 90,0 x 120,0 cm
- Bert Sissingh, La Navigation, 2010, c-print op dibond, 90,0 x 120,0 cm

Frans Hals Museum, locatie HAL, Haarlem: PINK De Thierry - leven in kunst

07-07-2023 tot 29-10-2023

- PINK de Thierry, Brieven uit Arcadia (brief 53), 1998, Oost-Indische inkt en grafiet op portretlinnen, 200,0 x 260,0 cm
- PINK de Thierry, Brieven uit Arcadia (brief 53), 1998, Oost-Indische inkt en grafiet op portretlinnen, 200,0 x 260,0 cm

Klooster Zin, Vught: NOG-collectie in Klooster Zin

28-08-2023 tot 28-08-2024

- Merina Beekman, Kurdish Chief, 2002, Oost-Indische inkt op papier, 211,0 x 135,0 cm
- Merina Beekman, Aan alles is gedacht, 2006, acrylverf, potlood, Oost-Indische inkt, fluweel en garen op papier, 203,0 x 130,0 cm
- Marian Breedveld, Zonder titel, 2000, olieverf op linnen, 80,0 x 131,0 cm
- Karin van Dam, Flinterstad met bomen, 2009, potlood, fotopapier, kunststof, hout, touw en metaal op papier, 40,0 x 29,0 cm
- Frank van Hemert, YOU/ME, 1997, aquarelverf en krijt op papier, 141,5 x 154,0 cm
- Frank van Hemert, You Me, 1998, aquarelverf en krijt op papier, 96,0 x 149,5 cm
- Caren van Herwaarden, Zesde dag, 2011, aquarelverf op papier, 116,0 x 238,5 cm
- Arno Kramer, Zonder titel, 1996, aquarelverf, pastel en potlood op papier, 30,5 x 39,0 cm
- Arno Kramer, Zonder titel, 1996, aquarelverf, pastel en potlood op papier, 42,5 x 51,0 cm
- Erik van Lieshout, Zonder titel, 2016, gouacheverf, houtskool, inkt en tape op papier, 50,0 x 30,4 cm
- Rineke Marsman, Zonder titel, 2007, olieverf en houtskool op canvas, 130,0 x 150,0 cm
- Erik Mattijssen, Good Company, 2010, gouacheverf, pastelkrijt en potlood op papier, 206,0 x 148,0 cm
- Ossip, Robijn (Variant C), 1992, vernis, grafiet en viltstift op papier, 138,0 x 121,0 cm
- Ossip, Portret (Variant B), 1992, fotopapier en papier op multiplex, 119,5 x 130,0 cm
- Peter Otto, Body double, 2005, geglazuurde klei, 186,0 x 83,0 x 62,0 cm
- Peter Otto, Bare, 2005, aquarelverf op papier, 25,5 x 43,0 cm
- Peter Otto, K, 2005, aquarelverf, potlood en papier op papier, 28,0 x 24,0 cm
- Gerard Polhuis, De zwerfkei, 2001, acrylverf, draad, hout en doek, 150,0 x 300,0 cm
- Andrei Roiter, Climate report, 2016, olieverf op linnen, 200,0 x 160,0 cm
- Maurice Thomassen, BOXED, 2009, verf, potlood, textiel, lijm, tape en karton op doek, 142,0 x 183,0 cm
- Maurice Thomassen, Speechless 30, 2010, olieverf, potlood, karton en lijm op katoen, 76 x 45,5 cm
- Piet Tuysel, Zonder titel, 2007, verf op metaal, 50,0 x 50,0 cm
- Piet Tuysel, Zonder titel, 2007, verf op metaal, 240,0 x 50,0 cm
- Piet Tuysel, CVR-DS, 2009, verf op metaal, 60,0 x 60,0 x 5,0 cm
- Guido Vlottes, Koblenz/ Lobith (I), 2001, olieverf op linnen, 90,0 x 105,0 cm
- Guido Vlottes, Koblenz/ Lobith (II), 2001, olieverf op linnen, 90,0 x 110,0 cm
- Hans de Wit, Rebis serie, 1998, aquarelverf en inkt op papier, 40,0 x 61,5 cm
- Hans de Wit, Rebis serie, 1998, aquarelverf en inkt op papier, 40,0 x 61,5 cm
- Hans de Wit, Rebis serie, 1998, aquarelverf en inkt op papier, 40,0 x 61,5 cm
- Dan Zhu, The new coming piece in the museum, 2018, acrylverf op papier, 29,0 x 76,0 cm

Jenevermuseum, Schiedam: Blauw van de Jenever, keramiek in de jeneverindustrie

- 13-10-2023 tot 25-02-2024
- onbekend, Plaquette Blankenheym & Nolet, 1912, geglazuurd aardewerk, 79,0 x 67,5 cm
- onbekend, Plaquette Blankenheym & Nolet, 1912, aardewerk, 79,0 x 68,0 cm

Bijlage 4. Organisatie en nevenfuncties

Dordrechts Museum, Dordrecht: KISS MY SOUL. Hemelse en Aardse Liefde in de Hedendaags Kunst

15-10-2023 tot 03-03-2024

- Kim van Norren, IT'S YOUR FIRMAMENT, BABY, 2014, acrylverf op katoen, 185,0 x 175,0 cm
- Femmy Otten, And Life is over there, 2014, hout, 130,0 x 60,0 cm

TENT, Rotterdam: 25 jaar Tubelight

27-10-2023 tot 21-04-2024

- Jeroen Jongeleen, GLASS - running clockwise, 2021, videoinstallatie
- Jeroen Jongeleen, RUST - running counterclockwise, 2021, videoinstallatie

Fries Museum, Leeuwarden: Gerrit Bennerprijs 2023

28-10-2023 tot 03-03-2024

- Kinke Kooi, Visit, 2019, acrylverf en kleurpotlood op papier, 102,0 x 120,0 cm

Stichting Fondation Constant, Utrecht t.b.v. Tetum Enschede: Enter New Babylon

06-11-2023 tot 03-12-2023

- Constant; Bram Wisman, Maquette von New Babylon, gelber sector, 1958-1961, ontwikkel gelatine zilverdruk op bariet papier op houten vezelplaat, 183,5 x 201,0 cm
- Constant; Bram Wisman, Gele sector, detail, 1958-1961, ontwikkel gelatine zilverdruk op bariet papier op houten vezelplaat, 46,2 x 59,5 cm
- Constant; Jan Versnel, Detail: Constructie in oranje, 1958, zilverdruk op bariet papier op houten vezelplaat, 75,0 x 107,5 cm
- Constant; Bram Wisman, Ruimtecircus, 1956-1961, ontwikkel gelatine zilverdruk op bariet papier op houten vezelplaat, 100,5 x 100,2 cm
- Constant; Bram Wisman, Sector constructie, 1958-1961, ontwikkel gelatine zilverdruk op bariet papier op houten vezelplaat, 70,5 x 197,0 cm
- Constant; Bram Wisman, Spatiövore, ontwikkel gelatine zilverdruk op bariet papier op houten vezelplaat, 49,0 x 59,5 cm
- Constant; Jan Versnel, Detail van gele sector, 1958, ontwikkel gelatine zilverdruk op bariet papier op houten vezelplaat, 49,2 x 59,6 cm
- Constant; Bram Wisman, Rode Sector (voorheen Sektor-constructie), 1964, ontwikkel gelatine zilverdruk op bariet papier op houten vezelplaat, 70,5 x 200,5 cm

Verhalenhuis Belvédère, Rotterdam: Depotpresentatie: Verhalen van de Razzia

18-11-2023 tot 18-02-2024

- Herman Seij, Zonder titel, 1944, olieverf op doek, 70,0 x 90,5 cm
- De Bibliotheek, Schiedam, vaste presentatie
- 01-07-2023 tot 01-07-2028
- Piet van Stuyvenberg, Moeder en kind, 1975, marmer, 60,0 x 18,0 x 18,0 cm

Landurig uitgaande bruiklenen

Stadhuis Schiedam, Schiedam, kantoor van de burgemeester

09-11-2023 tot 09-11-2028

- Karel Appel, Zonder titel, 1976, lithografie, 88,5 x 74,3 cm
- Anton Rooskens, Vogelmann, 1975, zeefdruk, 24 x 18,5 cm
- Anton Rooskens, Zingende vogel, 1975, zeefdruk, 18,0 x 24,0 cm

Yvonne Suttendorp, Schiedam, Kunst uit het museum bij jou thuis

03-04-2023 tot 03-04-2028

- Pris Roos, Yvonne is een zondagskind, 2022, oliepastel op karton, 65,0 x 40,0 cm

Christina Franken, Schiedam, Kunst uit het museum bij jou thuis

03-04-2023 tot 03-04-2028

- Pris Roos, Cristine en Simon, 2022, oliepastel op karton, 69,5 x 49,5 cm

Het museumteam van de stichting bestond in 2023 uit gemiddeld 23,6 fte/29 medewerkers.

Personeelssamenstelling 2023:

Managementteam

Anne de Haij, directeur-bestuurder

NicoleTheeuwes, zakelijk leider (uit dienst per 1-9-2023)

Irma Benliyan, zakelijk leider (in dienst per 1-8-2023)

Catrien Schreuder, hoofd collecties en tentoonstellingen

Mariëtte Maaskant, hoofd publiek 12-06-2023

Officemanager

Anouk Toet

Coördinator publieksactiviteiten

Lenneke Hoek

Medewerkers marketing & communicatie

Jessie Lansbergen (uit dienst per 1-9-2023)

Femke de Graaf (in dienst per 01-11-2023)

Coördinator onderwijs & educatie

Frija Klijn

Stadsprogrammeurs Mijn Schiedam

Dorien Theuns

Meerten Zegers

Educatie medewerker jongeren en jongvolwassenen

Esmée Nunes (in dienst per 1-4-2023)

Team tentoonstellingen en collecties

Hoofd kunst & geschiedenis

Catrien Schreuder

Conservator stadsgeschiedenis

Merel van der Vaart

Junior curator moderne en hedendaagse kunst

Carlien Lammers

Hoofd tentoonstellingen

Annemieke Olthuijs

Junior projectleider tentoonstellingen

Incisu Dilem Üzümlü (uit dienst per 1-8-2023)

Dewi Baggerman (in dienst per 1-10-2023)

Medewerker collecties

Marco Steketee

Team bedrijfsvoering

Zakelijk leider

Nicole Theeuwes

Irma Benliyan

Senior medewerker beveiliging

John de Roo

Medewerkers beveiliging

Raymond Hoefman, Remco Rolandus, Bernadine de Visser,

Ed van Gulik, Kevin Rueck, Alex de Vette

Medewerker receptie & administratie

Marga van den Berg

Medewerker planner onderwijs en educatie

Denise Bekker (16-03-2024)

Gastvrouwen

Fleur Heinze, Simone Rijkssen, Marie-Louise van den Ende

Medewerker HR & facility

Iris Vink

Coördinator winkel & ICT

Fleur Heinze

Controller & financiële administratie

Bureau Jac's den Boer & Vink bv

Vrijwilligers

Alex Westra

Annelies Schamlé

Anne-Marie de Lange

Diane Mak

Ella van der Laan Bouma-van der Does

Ellen Blankstein

Ellen Vis- Otten

Elma Wapenaar

Eveline van Herk

Feebie Veenstra

Fred van de Griendt

Gerty Veldhuizen

Greta Noordewier

Gülay Cetin

Henny Geurts

Ineke van Pagée

Inge de Bruin

Jacqueline van Asten- Noordijk

Jacqueline van Soest

Jasper Bal

Joop van Opijnen

Jos van Vliet

Leon Hulsebosch

Loes Couwenberg

Marie-Louise van den Berk
Marja Klink
Marleen Vaessen
Patricia Vredenburg
Paul Bassant
Petra Ruijgrok-Muns
Petty Oosthof
Regina Nieuwenhuijsen
Reinier Rijke
Rita Schoen
Sonja Matthews-Marvee
Willie van Barneveld
Willy Sies- Visser

Museumdocenten

Ana Driever-Glisc
Eva van den Hove
Femke Goedhart
Genevieve Kooijman
Jackelien Beerens
Jules van der Vuurst de Vries
Kachiri van Zwam
Magda Rinkema
Mike Warrink
Nurdan Ario
Suzanne Schoon
Verena Bakhuizen
Stagiair(e)s
Brian Burger
Britney Beck
Chelsey Amelo
Emma Menckhorst
Fleur de Koning
Iris Hoekjen
Luna de Schepper
Mirte van der Sangen
Renske Kaaijk
Susanne Schoon

Nevenfuncties directie

Anne de Haij

- Adviseur Amsterdamse Kunstraad, Adviesgebied Musea, erfgoed en monumenten
- Jurylid *Stipendium Schiedams Water*

Nevenfuncties Raad van Toezicht

Jeroen Princen

- Lid Raad van Commissarissen Binck Bank NV
- Voorzitter Raad van Toezicht Radius CCA
- Voorzitter Raad van commissarissen van DKG Holding BV

Frans van der Avert

- Lid van adviescommissie kunst & cultuur gemeente Amstelveen
- Voorzitter Stichting Pride Amsterdam (tot 1 april 2023)

Halil Karaaslan

- Lid Raad van Toezicht Digital Playgrounds
- Lid maatschappelijke inspiratieraad NCDR

Anke Bodewes

- Voorzitter bestuur Stichting De Stokerij

Alice Vlaanderen

- Lid Raad van Toezicht Kunstgebouw

Ingrid Tigchelaar

- Lid Raad van Toezicht Ster

Suzanne Wallinga

- Voorzitter Raad van Toezicht Shimmer (Rotterdam)
- Bestuurslid kunstinitiatief VHDG (Leeuwarden)
- Penningmeester Stichting Taman Indonesia (Kallenkote)

Bijlage 5. Fondsen en sponsoring

De lokale en nationale fondsen en sponsors zijn belangrijke partners van het museum. De koers van het museum spreekt hen aan en zij dragen substantieel bij aan de programmering. Voor projecten en tentoonstellingen in 2023 hebben wij de volgende toekenningen gekregen:

- Kunstaankopen | Mondriaan Fonds
- Mijn Schiedam 2023-2025 | VSBfonds, VriendenLoterij Fonds, Mondriaan Fonds, Schiedam Vlaardingen, De Groot Fonds
- Narges Mohammadi, *Onzichtbare handen. Een ode aan de thuiszorghulp* | Mondriaan Fonds
- *Spirituele Urgentie* | Nieuwe Kunst | Ministerie van OCW, Basisinfrastructuur 2021-2024 (BIS)
- *Ekstasis - Een universum van geluid en licht* | Nieuwe Kunst | Ministerie van OCW, Basisinfrastructuur 2021-2024 (BIS)
- *De reizen van Roosens – Een Cobra-kunstenaar op zoek naar inspiratie* | Het Cultuurfonds
- Femmy Otten, *We Once Were One* | Mondriaan Fonds, Niemeijer Fonds
- *Frieda Hunziker – Een vlucht naar Curaçao* | Het Cultuurfonds, Fonds Schiedam Vlaardingen, De Groot Fonds, Stichting Zabawas, Stichting DOEN, Elise Mathilde Fonds, Gravin van Bijlandt Stichting, Erasmusstichting
- *Hend'i mundu / Mens van de aarde – Zes verhalen van jongvolwassenen met roots in Curaçao* | Mijn Schiedam: Fonds 21, Mondriaan Fonds, VSB Fonds, VriendenLoterij Fonds
- Anne Wenzel, *Carte Blanche (Fuck The Dictator)* | Mondriaan Fonds, Fonds Schiedam Vlaardingen, De Groot Fonds, Stichting Opbouw Schiedam
- *Straatschat – J&B x YETS Foundation* | Mijn Schiedam: VSB Fonds, Vriendenloterij Fonds, Fonds 21 en Mondriaan Fonds
- Levi van Veluw – *Planetary Chapel* | Mondriaan Fonds
- *Yayoi Kusama – De Nederlandse jaren 1965 – 1970* | Mondriaan Fonds, Fonds 21, Prins Bernhard Cultuurfonds, Turing Foundation, Fonds Schiedam Vlaardingen e.o., 0-INSTITUTE, Jaap Harten Fonds, Stichting Gifted Art, Gravin van Bylandt Stichting, De Gijselaar-Hintzenfonds

Partners & samenwerkingsverbanden

Cultuureducatie met kwaliteit Stedelijk Museum Schiedam onderhoudt nauw contact met de afdeling Cultuureducatie van de Bibliotheek Schiedam (voorheen Stichting Mooi Werk), uitvoerder van Cultuureducatie met Kwaliteit. We stemmen onze agenda's en programma's met elkaar af en delen onze expertises. Hieruit is bijvoorbeeld het plan voor deelname aan de wijkcultuurklassen ontstaan. Het Atelier en het museum zijn ook onderdeel van de ICC cursus voor nieuwe interne cultuurcoördinatoren.

Bibliotheek Schiedam

Het contact met de bibliotheek en het museum is op het gebied van onderwijs en educatie flink gegroeid. We houden elkaar op de hoogte van ontwikkelingen, die bibliotheek leent ons boeken voor het Atelier en kijken uit naar een samenwerking.

Gemeentearchief Schiedam

Samen met het Gemeentearchief Schiedam ontwikkelden we een onderwijsprogramma voor groep 7 en 8. Daarbij wordt regelmatig samengewerkt, bijvoorbeeld bij de realisatie van onze podcastserie *In Schiedam*.

Colofon

Bezoekadres

Stedelijk Museum Schiedam
Hoogstraat 112
3111 HL Schiedam

Postadres

Stedelijk Museum Schiedam
Postbus 208
3100 AE Schiedam
T: 010 2463666
info@stedelijkmuseumschiedam.nl
www.stedelijkmuseumschiedam.nl

Openingstijden

Dinsdag tot en met zondag: 11.00 – 17.00 uur
Gesloten op maandag, Eerste kerstdag, Nieuwjaarsdag en Koningsdag

Auteur

Medewerkers Stedelijk Museum Schiedam
© Stedelijk Museum Schiedam 2024